Proletarci vseh dežel, združite se!

Cena din 20

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

DELO

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

Glavni urednik *Janez Vipotnik* Odgovorni urednik *Franc Šetinc*

LJUBLJANA, četrtek, dne 29. junija 1961 – Leto III., št. 176

ZASEDANJE ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Prizadevati si moramo za nagel razvoj sodobnih cest

Sprejeti so bili predlogi zakonov o javnih cestah, o podjetjih za ceste ter o zavarovalnih zavodih in skupnostih zavarovanja – Poslanci so toplo pozdravili v svoji sredi parlamentarno delegacijo ZAR

BEOGRAD, 28. jun. (Tanjug). Pod predsedstvom Petra Stambolića je bila danes zadnja seja Zvezne ljudske skupščine pred poletnimi počitnicami. Na skupni seji obeh zborov sta poročala predstavnika Zveznega Izvršnega sveta Marin Cetinić in Josip Kolar. Zasedanja se je udeležila tudi parlamentarna delegacija ZAR.

Na ločeni seji obeh zborov so nato sprejeli temeljni zakon o javnih cestah, zakon o cestnih podjetjih ter zakon o zavarovalnih zavodih in skupnostih zavarovanja. Sprejetih je bilo tudi več drugih predpisov, med njimi tudi zakon o spremembah zakona o prispevku iz dohodka gospodarskih organizacij ter nekaj odlokov. Določili so tudi delegacijo Zvezne ljudske skupščine, ki bo jeseni obiskala danski parlament.

Med skupno sejo obeh zborov je prišel v dvorano visok gost Zvezne ljudske skupščine — predsednik parlamenta ZAR Anuar el Sadat s člani parlamentarne delegacije. Prihod predstavnikov parlamenta ZAR so pozdravili poslanci zelo prisrčno.

Predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić je pozdravil visoke goste in izrazil zadovoljstvo vseh poslancev, da lahko v Jugoslaviji pozdravijo predstavnike prijateljske dežele, s katero ima Jugoslavija prisrčne odnose in s katero plodno sodeluje v boju za mir. Poudaril je, da si bomo prizadevali, da bomo visokim predstavnikom ZAR omogočili spoznati graditev naše dežele. Predsednik Stambolić je izrazil prepričanje, da bo ta obisk koristen za obe deželi ter želel gospodu Sadatu dobrodošlico in prijetno bivanje pri nas.

Med viharnim ploskanjem poslancev, ki so stoje pozdravljali visoke goste, je predsednik parlamenta ZAR Anuar el Sadat stopil na govorniški oder.

Bratje in prijatelji, je rekel, obrnjen k visokemu domu, dovolite, da izrečem predsedstvu tega visokega doma in vam poslancem naše prisrčne pozdrave.

Predsednik Sadat je poudaril, da so topli sprejem in manifestacije, prirejene predstavnikom ZAR, odsev prijateljskih stikov med narodi obeh dežel. Poudaril je, da egiptovsko ljudstvo ljubi jugoslovansko ljudstvo in ceni njegove prijateljske odnose. Ljudstvo ZAR, je nadaljeval predsednik Sadat, ceni žilav boj jugoslovanskih narodov, ki je privedlo do uresničenja njegovih visokih ciljev.

Anuar el Sadat je rekel, da jugoslovanski narodi uresničujejo svoje cilje z lastnimi napori in voljo, in da ljudstvo ZAR vidi v primeru jugoslovanskih narodov in njihovega sistema uresničenje ljudske volje.

»Bodite prepričani«, je poudaril Sadat,« da bomo večno ostali vaši prijatelji v boju za ohranitev miru na svetu.«

Besede predsednika Sadata so utonile v navdušenem ploskanju.

Predsednik skupščine ZAR je prosil zvezne ljudske poslance, naj bodo tolmači toplih čustev ljudstva ZAR do Jugoslavije. Poudaril je, da ljudstvo ZAR odkritosrčno ljubi predsednika Tita, ki je

(Nadaljevanje na 2. strani)

Z včerajšnjih razgovorov med italijanskim zunanjim ministrom Segnijem in državnim sekretarjem Kočo Popovićem ter njunimi sodelavci v Beogradu Telefoto

Predsednik parlamenta ZAR Anuar el Sadat govori na skupni seji obeh domov Zvezne ljudske skupščine Foto: Tanjug

OBISK ITALIJANSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA SEGNIJA

»Nova etapa na poti krepitve prijateljstva med obema državama«

Visokega gosta je na zemunskem letališču sprejel državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović – Segnijeva izjava – Prvi obisk italijanskega zunanjega ministra po vojni – Začetek uradnih razgovorov v državnem sekretariatu za zunanje zadeve

BEOGRAD, 28. jun. (Tanjug). Italijanski zunanji minister Antonio Segni s soprogo je danes opoldne z letalom prispel na štiridnevni uradni obisk v našo državo. Minister Segni vrača obisk državnemu sekretarju za zunanje zadeve Koči Popoviću, ki je bil konec lanskega leta v Rimu.

Na sprejemu na zemunskem letališču so bili državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović s soprogo, predsednik Ljudskega odbora Beograda Miljan Neoričič, državni podsekretar za zunanje zadeve Veljko Mičunović, pomočnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Jože Brilej, jugoslovanski veleposlanik v Italiji Mihajlo Javorski in drugi. Prav tako so bili na sprejemu italijanski veleposlanik v Beogradu Alberto Berio s soprogo in člani italijanskega veleposlaništva.

Italijanskemu zunanjemu ministru Antoniu Segniju so ob prihodu v našo državo izkazali visoke državniške in vojaške časti.

Minister Segni je dal po prihodu naslednjo izjavo za jugoslovansko javnost:

»Z zadovoljstvom sem sprejel povabilo vlade Federativne ljudske republike Jugoslavije in vesel sem, da sem v Beogradu, v prestolnici, ki vrvi od dela, kot sem lahko opazil že iz letala pr. prvem pogledu, ki je napravil name velik vtis.

Prvič po vojni prihaja zdaj zunanji minister republike Italije v Jugoslavijo in moj obisk, ki sledi obisku državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popoviča v Rimu, pomeni novo etapo na pot. krepitve prijateljstva med obema državama. Italija in Jugoslavija imata kot sosednji državi mnogo koristi, ki jima narekujejo sporazumevanje. K temu lahko prištejemo tudi določeno mediteransko afiniteto med obema ljudstvoma, kar nedvomno olajšuje njuno medsebojno razumevanje. Vse je torej v prid razvoju odnosov dobrih sosedov, k čemur iskreno težita obe državi.

Prepričan sem, da bodo moji razgovori z državnim sekretarjem gospodom Kočo Popovićem pospešili in okrepili sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo, ne le v njuno skupno korist, ampak tudi v korist miru, v skladu s težnjami naših narodov.«

V državnem sekretariatu za zunanje zadeve so se danes popoldne začeli razgovori med italijanskim zunanjim ministrom Antoniom Segnijem in državnim sekretarjem za zunanje zadeve Kočo Popovićem. Razgovorov se udeležujejo tudi najbližji sodelavci obeh ministrov.

Z jugoslovanske strani sodelujejo na razgovorih državni podsekretar za zunanje zadeve Veljko Mičunović, pomočnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Jože Brilej, načelnik oddelka v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Salko Fejić, opolnomočena ministra Nenad Popović in Berislav Žulj, generalni konzul v Trstu dr. Žiga Vodušek ter svetnik Nedo Milunović.

Z italijanske strani se razgovorov udeležujejo generalni direktor za po' tične zadeve v zunanjem ministrstvu Giovanni Fornari, opolnomočeni ministri Giovanni Vincenzo Soro, Aleksandro Marieni in Federico Sensi ter svetniki Eugenio Rubino, Pasquale Ricciulli in Benedetto Fenzi.

V dveurnem razgovoru sta ministra izmenjala gledišča o perečih vprašanjih mednarodne politike. Kakor se je zvedelo, so razgovori potekali v duhu iskrenosti in konstruktivnega prikazovanja gledišč obeh strani.

Pred začetkom razgovorov se je minister Segni vpisal v knjigo predsednika FLRJ v poslopju kabineta predsednika republike.

Zdravica Koče Popovića

Na slovesni večerji, ki jo je v poslopju Ljudskega odbora Beograda priredil na čast ministra Segnija, je državni sekretar Koča Popović v svoji zdravici med drugim rekel:

»Zelo ljubo mi je, da lahko tu v Beogradu v imenu Zveznega izvršnega sveta in v svojem imenu izrazim prisrčno dobrodošlico Vaši ekscelenci in gospe Segni ob Vašem prvem prihodu v Jugoslavijo ter da Vam in Vašim sodelavcem zaželim prav tako prijetno bivanje pri nas, kakor sem ga imel jaz s soprogo in sodelavci ob nedavnem obisku v Italiji.

Doslej prehojena pot v odnosih med našima deželama in rezultati, doseženi tako v reševanju vprašanj iz preteklosti kakor v razvijanju plodnega vsestranskega sodelovanja, najbolje potrjujejo upravičenost politike naših dveh držav v medsebojnih odnosih. Težnja moje vlade, da ima čim boljše odnose z Italijo in z vsemi drugimi sosednimi deželami, izhaja iz njenega prepričanja, da bo tako prispevala k okrepitvi miru in medsebojnega sodelovanja v tem delu sveta in tudi nasploh. Pomen uspešnega jugoslovansko - italijanskega sodelovanja je toliko večji, ker gre za deželi z različno družbeno-politično ureditvijo in z različnimi pogledi na razna mednarodna vprašanja.

Gospod minister, z obžalovanjem moram ugotoviti, da se od našega sestanka v Rimu splošni mednarodni položaj ni razvijal v pozitivni smeri. Navzlic nekaterim prizadevanjem za izboljšanje mednarodnega ozračja vrsta žarišč še vedno ogroža svetovni mir. To se dogaja v času, ko po zaslugi dosežkov znanosti in tehnike obstajajo ugodnejše možnosti kakor kdaj koli prej, da bi se življenjski pogoji človeštva bistveno zboljšali, in ko obstaja tudi večja nevarnost kakor kdaj koli, da človeštvo doživi splošno katastrofo.

Znano Vam je, kako in s kakšnih pozicij se Jugoslavija skupaj z vrsto drugih držav loteva perečih mednarodnih vprašanj. Nedavni pripravljalni sestanek predstavnikov izvenblokovskih dežel v Kairu in bližnji sestanek šefov držav in vlad teh dežel v Beogradu imata po našem mnenju prvorazredni pomen ne samo za te dežele, marveč tudi za mir in mednarodno sodelovanje nasploh. Nikakor ne gre za ustvarjanje nekega novega bloka, ker bi bilo to nesmiselno in bi le še bolj kompliciralo sedanji položaj. Nasprotno, gre za koordinacijo stališč in dejavnosti izvenblokovskih držav, da bi odpravili blokovsko razdeljenost sveta in nasprotja med nerazvitimi in razvitimi deželami. Gre za iskanje poti za takšno rešitev mednarodnih problemov, ki bo zagotovila mir, neodvisnost, enakopravno mednarodno sodelovanje, pomoč nerazvitim deželam itd., to je vse tisto, kar vsebujejo načela ustanovne listine OZN, ki pa se na žalost v praksi mednarodnih odnosov ne izvajajo.

Sodimo, da izvenblokovske države lahko odigrajo in morajo odigrati pomembno vlogo v iskanju izhoda iz sedanjega težkega mednarodnega položaja. Če bodo v tem smislu delovale tudi druge države, rezultati ne bodo izostali.

Ne glede na različna stališča naših držav na področju zunanje politike, ne dvomim, da je skupen cilj naših narodov ohranitev miru. Prepričan sem, da sedanji resni mednarodni položaj zahteva angažiranje vseh držav, malih in velikih, nerazvitih in razvitih,

(Nadaljevanje na 3. strani)

Ob doseženih uspehih je laže pokazati, kje so proizvodne rezerve

Iz razprave predsednika Ljudske skupščine LR Slovenije Mihe Marinka na občnem zboru republiške zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo, dne 27. junija 1961

»Če gledamo nazaj na obdobje pred petimi — sedmimi leti,« je uvodoma dejal Miha Marinko, »vidimo, koliko je bilo takrat še iskanja, kolikšen vpliv je imela konservativna kmečka miselnost ne samo v naših zadrugah, ampak tudi v političnih forumih; koliko se je še dajalo koncesij, kako smo capljali za rezultati, ki so danes doseženi.

Upoštevati moramo, da smo te uspehe dosegli spričo socialistične države in drugih, ki so šli ali sledijo njenemu sistemu. S kakšnimi težavami se vse te države borijo v kmetijstvu, čeprav so formalno izvedle kolektivizacijo zemlje. Nam pa gre za take rezultate, kjer socializem pokaže vso prednost v materialnem pogledu, v pogledu proizvodnje in v pogledu standarda, ki mora delovnim ljudem nekaj pomeniti. Formalna socialistična lastnina nad zemljo ob slabih ekonomskih rezultatih, ob težkih pogojih kmetijskega proizvajalca, ne more biti odlika socializma.

Ta izreden napredek, ki ga je Slovenija dosegla, lahko še tembolj podčrtamo z drugega vidika, ker lahko rečemo, da je Slovenija bila v primerjavi z ostalimi republikami Jugoslavije v težjem položaju zaradi svoje razvitejše strukture prebivalstva, ki je zaradi večje kupne moči zelo favorizirala individualnega kmeta in njegov monopolen položaj na trgu. Naš kmetijski proizvajalec se je močno teritorializiral, imel je mnogo neposrednejši stik s potrošnikom in je zaradi naših zunanjih težav užival seveda izredno konjunkturo. Spričo tega je brez dvoma treba vzeti rezultate, ki so pri nas doseženi, v trojni vrednosti. Če smo dosegli v teh nekaj letih tako radikalen preobrat v naših komunah in industrijskih središčih, da so se močno angažirala v kmetijstvu, bodisi v splošno politični koncepciji bodisi s spodbudo investitorskih potreb, s formiranjem ekonomij in posestev za neposredno intervencijo na trgu, je to dokajšen prispevek — poleg republiških in zveznih sredstev — za tako uspešen razvoj kmetijstva. Tukaj lahko ponovim, da se je v našem primeru zelo jasno pokazalo, kako je vsak vložen dinar, če je racionalno in pametno investiran v kmetijstvo, izredno rentabilen: da rentabilnost investiranja v kmetijstvu ne zaostaja za rentabilnostjo investiranja v industriji, če izključimo nekatere panoge industrije, ki so zaradi naših splošnih gospodarskih razmer v izredno konjunkturnem položaju. Pri normalnem položaju, ko bi dosegli stabilizacijo tržišča ob uravnovešeni zunanji trgovinski bilanci, in izredno konjunkturni pogoji za nekatere panoge industrije ne bi bili potrebni, bi lahko rekli, da se investiranje v kmetijstvo postavlja na enako osnovo rentabilitete. Zaradi tega se ob teh uspehih, ki so doslej doseženi, pojavlja kot povsem vprašetna trditev, da Slovenija lahko prehrani sebe, misleč s tem skupno vrednost kmetijske proizvodnje. Ne gre za avtarkijo, ki bi stremela v tej smeri, da bi se sami preskrbovali s slehernim kmetijskim pridelkom, v celoti vzeto pa postaja to danes že zelo realna prihodnost.

Ob jasni predpostavki, da se bo še nadalje vršil proces zapuščanja vasi in prehajanja v mesto, se bomo v določenem času približali 20% kmetijskega prebivalstva. Lahko rečemo, da bo teh 20 odstotkov kmetijskega prebivalstva v celoti lahko preživljalo prebivalstvo Slovenije. To so same po sebi brez dvoma pozitivne perspektive in če boste delali z istim poletom kot doslej, jih boste gotovo tudi dosegli.

»Družbeno-politični pomen teh uspehov,« je poudaril Miha Marinko, je danes nesporen. Dolgo časa smo delali poskuse, kako bi kmetijska gospodarstva in zadruge spravili na noge. Zemlja je bila slabo obdelana in spričo tega so se individualni kmetje zmrdovali,

(Nadaljevanje na 3. strani)

Titova zahvala Modibu Keiti

Brioni, 28. junija (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je prejel od predsednika republike Mali Modiba Keite naslednjo brzojavko:

»Iskreno užaloščen nad vestjo o Vaši bolezni Vas prosim, da sprejmete izraze naših globokih simpatij. Ljudstvo in vlada Malija ter jaz osebno želimo, da bi hitro ozdraveli na srečo prijateljskih narodov Federativne ljudske republike Jugoslavije.«

Predsednik Tito je predsedniku Modibu Keiti poslal naslednji odgovor:

»Ganjen nad Vašo prijateljsko poslanico se Vam najprisrčneje zahvaljujem za želje po hitri ozdravitvi in uporabljam priložnost, da ljudstvu in vladi republike Mali in Vam osebno pošljem najboljše želje in pozdrave.«

Abas pojde v Maroko

TUNIS, 28. junija (Reuter). Predsednik začasne alžirske vlade Ferhat Abas bo v kratkem odpotoval v Maroko na povabilo kralja Hasana II. V krogih, ki so blizu vladi, izjavljajo, da bosta med drugim govorila o Sahari.

Sestanek Toure-Nkrumah-Keita

Bamako, 28. junija. (AFP). V glavnem mestu republike Mali so včeraj objavili sporočilo o sestanku treh šefov držav unije Gane, Gvineje in Malija. Sestanek je bil v Bamaku. V sporočilu, ki so ga podpisali Sékou Touré, Kwame Nkrumah in Modibo Keita, je rečeno, da se bodo trije šefi držav unije Gane, Gvineje in Malija udeležili konference voditeljev izvenblokovskih držav in vlad, ki bo v Beogradu 1. septembra. V sporočilu je tudi rečeno, da so trije predsedniki sklenili »nadalje skupno delovati za ustanovitev afriškega skupnega trga«.

Odbor veleposlanikov 21 držav

Kairo, 28. junija. (Tanjug) Odbor veleposlanikov in diplomatskih predstavnikov 21 držav je nadaljeval delo v Kairu. Na včerajšnji seji odbora so obravnavali predloge posameznih delegacij o tem, katere države bi še povabilj na konferenco voditeljev izvenblokovskih držav in vlad. Odbor dela v vzdušju razumevanja in bo, kot je pričakovati, zaključil delo do konca tega tedna.

Caldwell pri Vlahoviću

Beograd, 28. jun. (Tanjug) Sekretar Zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije Veljko Vlahović je danes sprejel voditelja Socialnodemokratske stranke Kanade Jamesa Caldwella in se je z njim deli časa prijateljsko razgovarjal.

VREME

Stanje 28. junija. Področje visokega zračnega pritiska se je razširilo iznad zahodne Evrope preko Alp nad Balkan. Tako bo pri nas vsaj nekaj dni lepo vreme.

Napoved za četrtek: Sončno vreme. Temperature ponoči med 12 in 16, v Primorju 20, čez dan okoli 25 stopinj C.

Zasedanje Zvezne ljudske skupščine

(Nadaljevanje s 1. strani)

pooseblјenost svobodoljubnega duha jugoslovanskih narodov.

»Naj živi prijateljstvo med narodi ZAR in Jugoslavije, naj živi jugoslovansko ljudstvo, ki se bori za mir!«, je zaključil predsednik Anuar el Sadat svoj pozdrav.

Besede predsednika Sadata so poslanci stoje pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem ter tako izrazili globoko in odkrito srčno prijateljstvo med ZAR in Jugoslavijo.

Predsednik Zvezne ljudske skupščine se je zahvalil v imenu poslancev za tople besede, ki jih je naslovil Anuar el Sadat na ta visoki dom.

Iz ekspozeja Marina Cetinića

Zakon o javnih cestah in Zakon o podjetjih za ceste urejata gradivo s področja cestnega prometa tako z družbeno ekonomskega in tehničnega vidika, je rekel član ZIS Marin Cetinić v ekspozeju o teh zakonskih osnutkih.

Temeljni zakon o javnih cestah, je nadaljeval Cetinić, določa tehnične pogoje za graditev in rekonstrukcijo cest, ureja nekatere premoženjsko pravne odnose in upostavja sistem inšpekcijske službe.

Zakon o podjetjih za ceste predvideva ustanovitev gospodarskih podjetij za vzdrževanje in graditev cest z delavskim samoupravljanjem, s čimer se dosedanje administrativno upravljanje vsklajuje z gospodarskim in komunalnim sistemom.

Ko je Marin Cetinić govoril o močnem razvoju cestnega prometa v naši državi, je poudaril, da je vozilo v začetku letošnjega leta po naših cestah kakih 200.000 motornih vozil ali v primerjavi z letom 1939 približno sedemkrat več. Število potnikov prepeljanih z avtobusi javnega prometa je znašalo leta 1956 36 milijonov, že lani pa je naraslo na dobrih 100 milijonov. Istočasno so motorna vozila prepeljala kakih 12 milijonov ton blaga. Spričo razvoja avtomobilizma se je presenetljivo razvil mednarodni turizem. V letu 1955 je prispelo v našo državo 60.000 tujih vozil, lani pa 570.000. Razumljivo je, da bo zgraditev avtomobilske ceste od Ljubljane prek Beograda do Djevdjelije in Jadranske ceste še povečala promet tujih avtomobilov po naših cestah.

K naglemu razvoju cestnega prometa, je nadaljeval Cetinić, so znatno pripomogle velike investicije skupnosti v cestno omrežje, in zgraditev industrije motornih vozil. Od 709 km sodobnih cest v letu 1939 smo do lanskega leta zgradili in modernizirali kakih 5.500 km. To sicer še vedno ne ustreza našim potrebam.

Samo v obdobju 1957 do 1960 smo investirali za graditev cest kakih 25 milijard din letno, perspektivni plan pa predvideva investicije v povprečnem znesku 35 milijard letno, tako da bomo imeli ob koncu leta 1965 nad 10.000 km cest s sodobnim voziščem, je rekel Marin Cetinić. Da pa bi dosegli čim večje uspehe, bodo morali poiskati cenejše načine graditve in modernizacije cest, ker so dosedanje naložbe zelo drage.

Naša prizadevanja morajo biti usmerjena na nagel razvoj sodobnih cest vzporedno z rekonstruckijo važnih cestnih zvez, modernizacijo vozišč na naših cestah ter na iskanje metod za cenejšo ureditev in vzdrževanje cestnega omrežja. Prav zakona, ki sta na današnjem dnevnem redu, naj prispevata k ureditvi nekaterih izmed teh problemov.

Uporabljam to priložnost, je rekel Marin Cetinić, da se pred tem visokim domom posebej zahvalim Jugoslovanski ljudski armadi in Ljudski mladini Jugoslavije za materialno pomoč in sodelovanje pri graditvi in modernizaciji cestnega prometa. Razen tega je Cetinić poudaril, da so v vzdrževanju in graditvi cestnega omrežja prispevale znaten delež organizacije SZDLJ, ker skoraj ni bilo zbora volivcev, na katerem ne bi obravnavali teh vrpašanj, na mnogih zborih pa so volivci izglasovali samoprispevek za vzdrževanje cest.

Ker je javna cesta družbena lastnina, ker ni samo gradbeni marveč prvenstveno prometni objekt, so z zakonom o javnih cestah urejeni osnovni elementi in normativi za graditev, rekonstrukcijo, vzdrževanje in opremljanje javnih cest z objekti za potrebe potnikov in vozil, je poudaril Marin Cetinić, ko je govoril o osnovnih določbah zakona. Zakon določa namembnost javnih cest, osnovne elemente za projektiranje itd. Določa tudi normative za objekte na cestah in predvideva varnostne ukrepe v cestnem prometu, kakor n. pr. način križanja ceste z železniško progo, križanje na isti višini, zaščitne naprave na mestih, kjer je še nevarnost, da se zemlja podsuje, zaščitni pas za graditev objektov ob cesti ipd.

Zakon predvideva tudi službo inšpekcije na javnih cestah, pri organih uprave za posle prometa v občini, okraju in republiki, zvezni organ pa lahko opravlja inšpekcijo na cestah I. reda. Naloga inšpekcije je, da kontrolirajo uporabo tehničnih določb o vzdrževanju, rekonstrukciji graditvi ipd.

Viri financiranja za vzdrževanje javnih cest so cestni skladi, v katere se stekajo takse od motornih vozil, davek na promet, kazni za prometne prekrške in drugi majhni dohodki. Ta sredstva so znašala doslej kakih 7 milijard letno. Druga oblika dohodkov so proračunska sredstva oziroma dotacije. Sredstva iz teh virov doslej niso krila niti polovico potreb za redno vzdrževanje cest; rekonstrukcijo in ureditev cest smo financirali v glavnem iz sredstev federacije in ljudskih republik, pa tudi iz sredstev okrajev oziroma občin.

Dosedanji sistem administrativnega upravljanja in financiranja, je nadaljeval Cetinić, neugodno vpliva na vzdrževanje cestnega omrežja, ne pospešuje pobude za varčevanje in ekonomsko poslovanje in nasprotuje gospodarskemu sistemu. Zato zakon o podjetjih za ceste predvideva opustitev administrativnega upravljanja na tem področju ter uvedbo delavskega samoupravljanja ter ekonomskega poslovanja. Zakon predvideva, da bo osnovna dejavnost specializiranih podjetij vzdrževanje, rekonstrukcija in graditev javnih cest, skrb za opremljanje in zboljšanje prometa na njih. S tem je podjetjem omogočeno, da se ukvarjajo tudi z drugimi gospodarskimi dejavnostmi, kakor so servisne in črpalne postaje, delavnice za popravila, proizvodnja gradbenih potrebščin, organiziranje motelov itd.

Podjetje za ceste zajema ceste vseh kategorij na določenem področju, ki so ekonomska in prometna celota. Takšna podjetja ustanovi Izvršni svet republike v sporazumu z zainteresiranimi ljudskimi odbori. Če ni pogojev za ustanovitev podjetja, zakon omogoča, da se določene ceste zaupajo drugemu podjetju za ceste, drugi gospodarski organizaciji, samostojni ustanovi ali občinskemu ljudskemu odboru. Gospodarski odbor opravlja te posle prek svojega organa.

Takšni elastični ukrepi, je poudaril Cetinić, so predvideni spričo zelo različnih pogojev, stanja in razvoja cestnega omrežja kakor tudi različne gospodarske razvitosti posameznih krajev.

Zakon predvideva možnost združevanja podjetij za ceste oziroma združitev v republiško skupnost. Ta skupnost bi vsklajala delo teh podjetij, ustanavljala skupne pomožne službe in drugo.

Zakon stoji na stališču, je poudaril Cetinić, da je treba vire dohodkov za potrebe javnih cest zagotoviti predvsem iz prispevkov za uporabo cest. Predvidena je tudi razširitev stalnih virov cestnih skladov z novimi viri, ki so neposredno odvisni od obsega uporabe cest, povečajo pa se v skladu z razvojem cestnega prometa. Uvaja se tudi nova vrsta dohodkov — od cene bencina in plinskega olja. Spričo nerazvitosti cestnega prometa pri nas pa bodo znašala ta sredstva v prvih letih samo 50 odstotkov potrebnih sredstev za normalno vzdrževanje cest in zato moramo računati s tem, da bodo ljudske republike, okraji in občine tudi v prihodnje zagotavljale sredstva za vzdrževanje, rekonstrukcijo in graditev javnih cest.

Zakon predvideva, da se skupen dohodek podjetja formira takole: podjetje neposredno pobira dohodke od taks za bencin in plinsko olje, prodano na njegovem ozemlju, kasira posebne prispevke za izredno uporabo določenega objekta ali ceste, razen tega razpolaga z dohodki, ki jih ima od vseh vzporednih dejavnosti. Drugi del dohodkov so sredstva, ki jih dobiva podjetje na podlagi pogodb od politično teritorialne enote. Sredstva za rekonstrukcijo in graditev cest, dobivajo politično teritorialne organizacije od prispevkov, ki jih plačujejo vozila, iz svojih proračunskih dohodkov, lahko pa ustanove tudi sklade za ceste z organom družbenega upravljanja.

Marin Cetinić je rekel, da zakon predvideva, da bo do konca letošnjega leta ustanovljeno podjetje za ceste s tem, da se bo poslovanje po tem zakonu začelo 1. januarja 1962. Dotlej bo treba opraviti obsežne priprave, eden najvažnejših ukrepov pa bo opredelitev ljudskih republik v pogledu formiranja podjetij za ceste. Podlaga za formiranje podjetja naj bi bilo cestno omrežje na določenem območju. Ob upoštevanju stanja osnovnih sredstev in kadrov bi se bilo treba opredeliti za formiranje močnejših podjetij, ki bi zajela bolj celoviti del cestnega omrežja, in ki bi bila sposobna za samostojno ekonomsko poslovanje.

IZ EKSPOZEJA JOSIPA KOLARJA

Zavarovanje vsklajamo z gospodarskim sistemom

Zbora sta potem poslušala ekspoze državnega podsekretarja za finance Josipa Kolarja o predloženem zakonu o zavarovalnih zavodih in skupnostih zavarovanja.

Kolar je rekel, da je s predloženim zakonom v osnovi urejena samo organizacija zavarovanja in postavljena osnovna načela, na katerih naj sloni tudi ostalo gradivo zavarovanja. Osnova zavarovanja je zavarovalni zavod, ki ga ustanovi občinski ljudski odbor ali po potrebi več občin za svojo skupno področje. Na ozemlju ljudske republike se lahko ustanovi skupnost zavarovanja, v kateri so pozavarovani občinski zavodi. Za vse področje države se ustanovi jugoslovanska skupnost, v kateri so obvezno pozavarovane republiške skupnosti.

Obvezno pozavarovanje skupnosti, vertikalna povezanost občinskih zavodov kot samostojnih organizacij, je nadaljeval Kolar, narekujeta samo gradivo zavarovanja in imperativ, ki mora biti zadovoljen. Zavarovanec mora v primeru škode prejeti zavarovalnino ne glede na trenutni finančni položaj zavoda, pri katerem je zavarovan. Zakon zahteva obvezno zavarovanje samo v tistih primerih, ko je dejansko potrebno, prepušča pa možnost za določene vrste zavarovanja, uvedene z odlokom občinskega zavoda. To med drugim omogoča tudi izbiro pozavarovanja, ki je lahko komulativno ali posamezno po vrstah zavarovanja. Zagotovljena je tudi samostojnost republiških skupnosti.

Predloženi zakon, je rekel Josip Kolar, zlasti poudarja potrebo po preventivni dejavnosti službe zavarovanja, prek tarife premij pa omogoča tudi dotekanje sredstev za to vrsto dejavnosti. Predlog zakona zagotavlja materialno zainteresiranost vseh faktorjev za uveljavljanje preventivnih ukrepov. Glede preventivne dejavnosti bodo morali zavodi posebej vskladiti delo z organizacijami civilne zaščite in gasilskimi organizacijami.

Predloženi zakon prinaša tudi novost v obravnavanju bruto premije zavarovanja, delež jo na funkcionalno premijo, ki služi za kritje nastale škode ter preventivne zaščite in režijski dodatek, ki gre v skupni dohodek zavodov in skupnosti, poslujočih na načelu gospodarskih organizacij. S tem dobivajo delovni kolektivi službe zavarovanja določeno materialno osnovo, iz svojih virs pa volijo svete delovnega kolektiva ter imajo pravico odločati o rezultatih svojega dela.

Na koncu je Josip Kolar rekel, da se predložena organizacija zavarovanja vključuje v naš družbeni sistem in da sta s predloženim zakonom omogočena vpliv in pobuda zainteresiranih družbenih faktorjev v zavarovalnih poslih, z zakonom pa se določajo pogoji bolj rentabilnega poslovanja zavarovalne službe.

Potem ko so poslušali ekspozeja predstavnikov ZIS sta zbora določila člane delegacije Zvezne ljudske skupščine, ki bodo obiskali Dansko.

Za vodjo delegacije je bil izvoljen Vidoje Smilevski, za člana pa Milija Radovanović, Ljubica Mihić, Zehra Muidović, Jefto Šćepenović, ing. Josip Zmajić, Mirko Lacković, ing. Živojin Krunić in Franc Rant.

Po skupni seji sta Zvezni zbor in Zbor proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine na ločenih sejah sprejela vse predložene predpise in s tem je bilo zaključeno zadnje zasedanje skupščine pred poletnimi počitnicami.

Na seji Zbora proizvajalcev je na vprašanje poslanca Lojzeta Kodra, da-li državni sekretariat za blagovni promet pripravlja kakšne ukrepe in predpise o tem, da bi trgovinska podjetja določala cene industrijskih proizvodov, odgovoril član ZIS dr. Marijan Brecelj. Najprej je obvestil poslance o razvoju trgovine na debelo v lanskem letu. Skupni promet trgovine na debelo je znašal 1.340 milijard, od tega je prišlo na trgovino na drobno kakih 55 odstotkov, 45 odstotkov pa so bile dobave blaga neposrednim uporabnikom. Ker promet v trgovini na debelo hitro narašča, smo začeli letos analizirati smernice njegovega razvoja, da bi se dobave neposrednim uporabnikom povečale. Ta odnos, je poudaril dr. Brecelj, bi lahko spremenili predvsem s kreditnim sistemom.

Absolutna prednost te oblike prometa se bo pokazala tudi pri dodeljevanju novih kreditov iz Narodne banke in drugih centralnih bančnih depozitov, ki se bo začela s 1. julijem. Na pristojnem mestu proučujejo tudi možnosti, da bi tudi s spremembo davka na promet spodbujali hitrejše spreminjanje strukture v prometu z blagom na debelo. Storjeni so bili tudi nekateri upravni ukrepi: za promet z rezanim gradbenim lesom, s proizvodi izkoriščanja gozdov, s proizvodi črne metalurgije in umetnih gnojil je bila določena marža 8 odstotkov, za tranzitni promet s temi proizvodi pa marža 2 odstotka. Grosistični promet s temi proizvodi je prepovedan.

Novi predpisi Zveznega izvršnega sveta

Uredba o kreditnih poslih s tujino

Beograd, 28. junija. Zvezni izvršni svet je na včerajšnji seji sprejel uredbo o kreditnih poslih s tujino, s katero je pravzaprav kodificirano večje število predpisov, hkrati pa izpopolnjen sistem naših kreditnih poslov s tujino.

Vzporedno z nenehnim naraščanjem naše zunanjetrgovinske menjave so se čedalje bolj razvijali tudi kreditni posli s partnerji v tujini, zlasti v smeri večjega izvoza na kredit. Na drugi strani naš gospodarski sistem, sloneč na samostojnosti gospodarskih organizacij, povzroča, da je kreditno poslovanje podjetij s tujino mnogo bolj zamotano, kakor prej, ko so kreditni odnosi naše države s tujino v glavnem sloneli na sklepanju meddržavnih ali medbančnih dogovorov.

Uredba ureja ne samo devizno stran nastanka in odvijanja kreditnih odnosov s tujino, marveč tudi dinarske probleme, neposredno povezane z zadolževanjem v tujini in z uporabo inozemskih sredstev. Uredba določa, da se mora zadolževanje bank in gospodarskih organizacij v tujini, kakor tudi krediti tujini, ki jih dajejo banke, gibati v letnih okvirih, določenih z družbenim planom. Izjemoma, v posebno upravičenih primerih, lahko Narodna banka in specializirane banke sklepajo kreditne posle izven okvirov, določenih s planom, s pogojem, da Zvezni izvršni svet to odobri.

Uredba postavlja načelo omejevanja intervencije državnih organov v teh poslih samo na primere, ko gre za nujnost, da se zagotove važne gospodarske politične — koristi države, zlasti plačilno-bilančne koristi.

Sklepanje kreditnih poslov v tujini po gospodarskih organizacijah je pogojeno s predhodnim soglasjem oziroma z odobritvijo banke samo če gre za take kreditne posle izvoza ali uvoza, za katere je potrebna garancija banke, nadalje, če kreditiranje izvoza ne gre samo iz lastnih sredstev in če gre za izvozno-kreditne posle z rokom, ki ni daljši od enega leta. Druge kreditne posle s tujino morajo gospodarske organizacije samo prijaviti banki. Gospodarske organizacije lahko opravljajo te kreditne posle, če so v skladu s predmetom njihovega poslovanja.

Z uredbo je postavljeno važno načelo, da bodo banke dajale soglasje oziroma odobritev ter poroštva prvenstveno, kadar se s sprejetimi posli izpolnjujejo naloge splošnega in investicijskega sklada in kadar se v primeru uvoznega kreditnega posla zagotavlja vračanje kredita v deviznih sredstvih, doseženih z uporabo tega kredita ali s povečanjem izvoza oziroma zmanjšanjem uvoza. Prav tako bodo imeli prednost posli, s katerimi je zagotovljen rentabilnejši izvoz.

Uredba predvideva možnost, da se s tujimi sredstvi zagotovi finansiranje celotne graditve objekta. To pomeni, da je omogočeno najeti inozemski kredit v večjem znesku, kakor so stvarne potrebe za uvoz opreme za objekt, ki mu je namenjen kredit. Iz povečanega kredita lahko gospodarska organizacija kupi drugo blago (reprodukcijski material, blago za široko potrošnjo ipd.), katerega uvoz je v skladu z družbenim planom, in da si s prodajo teh proizvodov doma zagotovi dinarska sredstva za financiranje drugih gradbenih stroškov.

Krediti za pospeševanje izvoza

Po odloku, ki ga je včeraj sprejel ZIS, lahko dajejo banke dinarske in devizne investicijske kredite za vlaganje v osnovna in obratna sredstva za pospeševanje in razširitev tistih dejavnosti, s katerimi se zagotavlja povečanje izvoza ali zmanjšanje uvoza.

Prošnje za te kredite lahko predlože gospodarske organizacije, politične teritorialne enote in druge družbeno pravne osebe, ki z investicijskim vlaganjem zagotove povečanje izvoza, oziroma zmanjšanje uvoza, in s katerim se v času odplačevanja kredita doseže čisti devizni učinek najmanj v višini vrednosti celotnega investicijskega vlaganja v osnovna in obratna sredstva. Prosilci za posojila morajo tudi garantirati dinarsko rentabilnost proizvodnje oziroma storitev, katero je omogočeno odplačevanje kredita.

Tuja plačilna sredstva za devizne kredite bodo banke zagotavljale iz lastnih deviznih sredstev, iz sredstev inozemskih kreditov, kakor tudi iz sredstev depozitov z rokom.

Z odlokom o dopolnitvi odloka o načinu in pogojih polaganja dinarske protivrednosti za inozemska posojila in kredite je določena sprememba prejšnjega odloka v pogledu višine uporabe vplačanih dinarskih sredstev v tistih primerih, ko se pokaže potreba.

Novi krediti za obratna sredstva

ZIS je sprejel odlok o odobravanju kreditov za obratna sredstva v drugi polovici letošnjega leta. S tem odlokom je podrobneje obdelana in dopolnjena kreditna bilanca za leto 1961.

Po tem odloku bo Narodna banka dajala poslovnim bankam kredite za financiranje vlaganj v obratna sredstva gospodarstva, da se doseže celoten obseg in struktura proizvodnje ter prometa po družbenem planu za letošnje leto. V ta namen bo Narodna banka odobrila Jugoslovanski kmetijski banki sredstva do 16,4 milijarde din, Jugoslovanski banki za zunanjo trgovino do 12,1 milijarde, Jugoslovanski investicijski banki do 10 milijard in komunalnim bankam do 24 milijard. Ta znesek bodo komunalne banke razdelile takole: **za področje industrije 14 milijard** in za notranjo trgovino 10 milijard. Narodna banka bo dodeljevala kredite komunalnim bankam tudi za potrošniške kredite prebivalstvu do 15 milijard.

Razen sredstev, ki jih bodo dobile od Narodne banke, bodo specializirane in komunalne banke v letošnjem letu lahko uporabljaje za kreditiranje vlaganj v obratna sredstva tudi zneske, ki jih bodo dobile z iztirjanjem zapadlih odlokov za že odobrene kredite iz bančnih sredstev.

Po tem odloku bo Jugoslovanska investicijska banka dajala kredite za trajna obratna sredstva iz splošnega investicijskega sklada do 23 milijard in 10 milijard din, ki jih bo dobila od Narodne banke. — Kmetijska banka bo iz splošnega investicijskega sklada dala kredite za trajna obratna sredstva do 5 milijard.

Kolikor s sredstvi, predvidenimi za trajna obratna sredstva, ni moč zadovoljiti pogodbenih obveznosti splošnega investicijskega sklada za obratno finansiranje zmogljivosti, ki bodo začele obratovati letos, bo Narodna banka lahko odobrila Jugoslovanski investicijski banki posebno kratkoročno posojilo do 10 milijard in Jugoslovanski kmetijski banki do 3 milijarde.

Komunalne banke bodo uporabile sredstva, dobljena od Narodne banke in specializiranih bank, za kredite gospodarskim organizacijam za občasna obratna sredstva. Rok teh kreditov ne more biti daljši od enega leta.

Kredite za vlaganja v občasna obratna sredstva lahko banke dajejo tistim prosilcem, ki izpolnjujejo naslednje pogoje: da so uporabili za obratna sredstva najmanj 50% nerazporejenih sredstev in denarnega dela svojih skladov (razen rezervnega sklada), 50% čistega dohodka, ustvarjenega v letu 1960 po odbitku osebnih dohodkov in prispevka za rezervne sklade kakor tudi 50% tekočega dotoka svobodne amortizacije v letošnjem letu.

Prosilci za kredite morajo tudi izpolnjevati pogoj, da ne dobavljajo svojih proizvodov in ne opravljajo storitev kupcem, ki neredno plačujejo, in da so uvedli instrumente plačevanja (akreditivi, menice ipd.), ki jim zagotavljajo pravočasno plačilo za dobavljeno blago oziroma za opravljene storitve. Podjetja, ki prosijo za kredite za občasna obratna sredstva morajo za zagotovitev plačila svojih terjatev, ki niso poravnane v rokih, po pogodbah z banko, storiti ukrepe, da dobe menično kritje. Razen tega morajo zaloge blaga, ki je za njihovo kritje zaprošen kredit, praviloma izvirati iz tekoče proizvodnje ter ustrezati potrebam ter pogojem trga. Kot zadnji pogoj za kredit je poudarjeno, da mora prosilec imeti urejeno finančno poslovanje in da v redu izpolnjuje svoje obveznosti.

Tarifa provizij za bančne posle

ZIS je sprejel odlok o tarifi provizij in o povračilu storitev po določenih bančnih poslih. Med drugim odlok predvideva, da bodo komunalne banke lahko pobirale za hranilne posle stoodstotno provizijo letno od povprečnega mesečnega stanja hranilnih vlog. Komunalne banke bodo lahko razen redne pobirale tudi posebno provizijo v primerih, kadar banka zaračuna zamudne obresti za kredite, ki niso bili pravočasno odplačani. Drugi odlok določa, da zamudne obresti za bančne kredite, ki niso pravočasno odplačani, ne smejo znašati nad 6% letno.

Obrestne mere bank

Z drugim odlokom je spremenjen odlok o najvišjih obrestnih merah Narodne banke in specializiranih bank. Po tej spremembi bodo znašale najvišje obrestne mere Narodne banke in specializiranih bank 6% letno namesto 5 odstotkov. S spremembo obrestne mere je Narodni banki omogočeno, da bo v okviru najvišje obrestne mere 6% letno določila diferencirane obresti za kredite poslovnim bankam.

ZIS je sprejel tudi odlok o višini obrestne mere za hranilne vloge, ki jih ima Poštna hranilnica pri Narodni banki. Odlok določa, da plačuje Narodna banka obresti na te vloge po stopnji, ki je za en odstotek višja od obrestne mere, po kateri plačuje Poštna hranilnica obresti na hranilne vloge s tem, da ne more biti večja od 6% letno.

Z odlokom ZIS o ureditvi odnosov v zvezi s prenosom poslov med bankami je sankcionirano dosedanje delo v med bankami. Urejeni so prezvezi z razmejitvijo poslov moženjsko pravni odnosi, nastali v zvezi prenosov poslov med bankami. Prav tako so urejeni kreditni odnosi med Narodno banko ter specializiranim in komunalnimi bankami.

Krediti za dograditev stanovanj za rudarje

Po odloku ZIS bo dala Jugoslovanska investicijska banka 650 milijonov kredita za dograditev stanovanjskih hiš delavcev in uslužbencev v premogovnikih. Ker premogovniki vzporedno s posojili za dodelitev proizvodnih zmogljivosti niso dobili kreditov za stanovanjsko graditev je nastalo pomanjkanje strokovnega kadra. Delež investitorjev v stroških za stanovanjsko ureditev je določen na 60%, s tem da posamezna posojila na podlagi tega odloka ne morejo znašati več kot 200 milijonov. Prednost pridobivanja kredita imajo tisti premogovniki, ki s svojo proizvodnjo vplivajo na splošno preskrbo s premogom, in tista podjetja, ki z največjim deležem zagotavljajo graditev stanovanjskih hiš v letošnjem letu.

Najvišje cene za hlodovino

ZIS je sprejel tudi odlok, s katerim so določene najvišje prodajne cene nekaterih proizvodov lesne industrije, da bi zaustavili naraščanje cen, ki ni bilo v skladu s cenami, na podlagi katerih so bili sestavljeni novi ekonomski predpisi, kar krši pariteto 750 dinarjev za dolar. Cene hlodov za žaganje so določene odvisno od razreda lesa od 9500 do 14.000 din za kubik, cene celuloznega lesa od 8600 do 10.500, tehničnega okroglega lesa pa od 8600 do 14.000 din. Spričo odprave regresa in da se omogoči tovarni celuloze iz Banjaluke ter »Viskozi« iz Loznice normalno poslovanje in razvoj je ZIS sklenil zvišati cene za viskozno celulozo, umetna vlakna in umetno svilo za 2 do 5%, obrestno mero na sklade pa znižati od 6 na 4 odstotke.

Investicije za znanstvene raziskave

Z odlokom ZIS se prenese brez obveznosti vračanja 1200 milijonov din v zvezni sklad za znanstveno delo, ki bo prek Jugoslovanske investicijske banke odobraval kredite za nakup opreme za znanstveno raziskovalno delo.

Ker gre za nakup opreme znanstvenih ustanov pri katerih ne bi mogli v celoti uporabiti čisto ekonomskih momentov, čeprav jih je treba upoštevati, je prepuščeno zveznemu skladu za znanstveno delo, da določi način izbire uporabnikov kredita in pogoje odplačevanja Zveznemu skladu za znanstveno delo. Predpostavlja se, da bodo ti pogoji ugodnejši za znanstvene ustanove in da bo zvezni sklad za znanstveno delo poskrbel, da mu bodo sredstva čimprej vrnjena, da bi jih lahko ponovno uporabil.

Iz razprave tovariša Mihe Marinka

na občnem zboru republiške zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo

(Nadaljevanje s 1. strani)

češ — brez nas ne morete ničesar. Danes je situacija povsem drugačna. Sleherni, ki resno misli in zna objektivno spremljati in ocenjevati razvoj, je spoznal, da so moderni načini kmetijske proizvodnje pokazali svoje prednosti in da individualni način proizvodnje ne more iti v korak z njimi niti glede višine pridelkov niti po celotnem ekonomskem učinku. To ima močan političen učinek in daje daleč močnejše argumente kakor vsaka verbalna propaganda. Ob teh uspehih seveda ni rečeno, da je treba podcenjevati agitacijo, ampak ta naj temelji na rezultatih. Le-ta se lahko posluži argumentov, ki so na družbenih poljih in v hlevih. V poročilu in v referatu so omenjeni mnogi uspehi. Seveda je v teh poročilih nakazana tudi vrsta problemov in pomanjkljivosti. Mislim, da se te pomanjkljivosti danes obravnavajo mnogo laže in jasneje. Spričo uspehov ali neuspehov je danes neprimerno laže pokazati, v čem so rezerve, ki lahko pripeljejo k nadaljnjemu in hitrejšemu dvigu produktivnosti rentabilitete in višjim pridelkom. To bo privedlo do učinkovitejše stabilizacije tržišča na osnovah, ki naši družbi danes ustrezajo.

Ob nadaljnjem razvijanju in utrjevanju družbene proizvodnje bi morali povečati vpliv tudi na individualnega proizvajalca, kar ga bo vodilo k temu, da se bo v izdatnejši meri navezal na ta proces. Glede na to je Miha Marinko dejal, da bi lahko v relativno kratkem času podvojili družbene površine, oziroma jih zajeli kakih 20—25%. To pa je že dovolj močan faktor. Tako rekoč je to že traktor, ki vleče vse drugo za seboj. Mislim, da je treba še več skrbi posvetiti temu, kako navezati vse drugo kot prikljčke na ta traktor.

ZAGOTOVITI ENAKOMERNO ZAPOSLITEV KMETIJSKIH PROIZVAJALCEV SKOZI VSE LETO

Razen rezerv, ki ležijo v tehnološkem procesu proizvodnje in racionalne uporabe delovne sile, je v kmetijstvu velik problem sezonska zaposlitev delovne sile, zlasti poleti. Pri intenzivni živinoreji ni sezonstva in osebje je vse leto enakomerno zaposleno. Imamo pa druge panoge, kjer tega ni in je proizvodnja odvisna od meteoroloških pogojev ali pa celo propade zaradi vremena. Ne moremo iti v tej smeri, da bi bil posameznik v socialističnem kmetijskem sektorju zainteresiran delati samo v sezoni, potem pa počivati. Mo-

To je izredno važno. Rezultati, ki so jih naša posestva dosegla, so tako prepričljivi celo ob navedenih rezervah, da je pravilno vzpostavljati tak odnos do kmeta. Ne smemo pa pozabiti, da je treba doseči čimprejšnji priključek na način, ki upošteva, da ima naš individualni kmet lastno perspektivo, da ga ne mislimo osiromaševati, da mu ne mislimo poslabševati njegovih življenjskih pogojev, ampak da bo v kooperaciji oziroma sodelovanju videl svoj lastni interes. Zavestno se bo vključeval v tako sodelovanje, ki bo temeljilo na njegovem individualnem trudu in izboljševalo njegov položaj.

rali bi ustvariti pogoje za kombinirano zaposlitev delovne sile, da se ob lepem vremenu koncentrira na nekem delu na polju, v drugem času pa pod streho ali drugod. Taka razporeditev dela bo zahtevala, da naše gospodarske organizacije temu primerno dopolnijo svojo proizvodnjo. Zato je nerodno iti na monoproizvodnjo, na proizvodnjo posameznih artiklov, ampak je treba zagotoviti kombinacijo različne proizvodnje, da lahko dela delavec vsaj 250 delovnih dni. V tem je najbrž tudi bogata rezerva. Večkrat seveda mimo sezonskega najemanja ne bomo mogli iti in posestva bodo najemala v času visoke sezone delavce od okoliških zasebnih kmetov.

Med drugim se je omenjalo vprašanje mleka. Kalkulacije v naših farmah kažejo, kakšni so produkcijski stroški, ki temeljijo na tržnem nabavljanju krme. Ti stroški so zelo veliki. Nujno bo treba preiti na krmo, ki je bolj ekonomična in ki jo lahko sami pridelamo. Brez dvoma so še viri, s katerimi se lahko produkcijski stroški mleka znižajo. Znano mi je, da se misli na regresiranje mleka v okviru splošne jugoslovanske politike, vendar to ni pot rentabilne kmetijske proizvodnje, ker tako pavšalno subvencioniranje zmanjšuje pritiske in spodbudo za rentabilno proizvodnjo. Če ima kdo vnaprej toliko dinarjev regresa na liter mleka potem ne išče možnosti, načina in sredstev za znižanje produkcijskih stroškov, možnosti predelave s širšim asortimanom mlečnih izdelkov, predelave v meso in ekonomskega vsklajevanja cen, upoštevajoč kupno moč prebivalstva in tržišča sploh. Čim večja je proizvodnja mleka, toliko bolj je treba zagotoviti njeno rentabilnost. Imamo nenormalno situacijo: masla je dosti na zalogi, ampak je zelo drago. Mleko je za proizvajalca nerentabilno, maslo pa ima visoko ceno in ne gre na trg. Zato je treba iskati izravnavanja in ceno masla znižati. Tukaj mora igrati svojo vlogo zakon o ponudbi in povpraševanju — tržišče. Vsaka gospodarska organizacija, ki več proizvaja, mora tudi računati s tem, da ima pri enem artiklu večji dobiček, pri drugem pa manjši. Ob takem prilagajanju razmeram na tržišču postaja toliko važneje, kako naj naš stimulativni sistem gospodarjenja vzpodbudi slehernega proizvajalca.

EKONOMSKIH ENOT NE SMEMO JEMATI ŠABLONSKO

Govori se o uvajanju ekonomskih enot. Jaz mislim in sem že nekajkrat rekel, da se običajno ta termin zelo pavšalno jemlje. Mi pa tega ne smemo šablonizirati. Ime »ekonomska enota« je bilo vzeto, ker drugega ni bilo, ne more pa se uporabiti za vse posamezne delovne enote. Ekonomska enota je lahko samo tam, kjer je v čisto ekonomskih odnosih z drugo ekonomsko enoto. To pa ni vedno mogoče. V industriji je ekonomska enota lahko neki obrat, ki prodaja drugemu obratu oziroma ki lahko prodaja svoje izdelke zunaj tovarne. Tam samostojna ekonomska enota lahko oblikuje nagrajevanje po kompleksnem učinku. Sam proces decentralizacije in pritegovanje neposrednega proizvajalca k upravljanju in njegovo pretvarjanje v soupravljavca ima še razne druge oblike. Ni potrebno, da proizvajalec v celoti razpolaga s celotnim dohodkom, ker se ga v vsaki enoti ne da individualizirati in ugotavljati. Kjer koli ni mogoče za ekonomsko enoto v kratkem času izdelati obračuna, ga je treba napraviti po empirični poti in postaviti ekonomsko enoto na to bazo. To pomeni: po sedanjih izkušnjah je določen proizvodni proces porabil toliko materiala in delovne sile in ste toliko zaslužili. Če boste v bodoče več naredili, imate od tega — ne vse, ker sicer ne bo podjetju ničesar ostalo od te višje produktivnosti — ampak 20 ali 30% lahko razdelite na plače, ostali procenti pa se združujejo v podjetju ter se lahko še enkrat delijo po sklepu delavskega sveta.

Kakor v industriji tako je tudi v kmetijstvu zelo važno, da čimprej pridemo do realizacije teoretično političnih zamisli neposrednega odločanja proizvajalca kot upravljalca.

VEČ NEPOSREDNEGA SODELOVANJA MED KMETIJSTVOM IN INDUSTRIJO

Naslednje vprašanje, ki se pojavlja v naših razpravah včasih bolj včasih manj, je neposredno večje sodelovanje kmetijstva kot proizvajalca surovin z industrijo. Na tem področju je še vedno mnogo trenja in nerazumevanja. Isto je z našo trgovino.

Interes industrije in kmetijstva sam po sebi zahteva neposredni medsebojni stik. Kmetijstvo je proizvajalec surovin in mu je treba zagotoviti stalen plasman proizvodov. Stalna dobava surovin pa pomeni za industrijo redno obratovanje in jasnejšo orientacijo za njen nadaljnji razvoj. V tej zvezi se večkrat omenja vprašanje sadjarstva. Vsakih toliko let imamo dobro sadno letino. Tedaj nam ogromno sadja propade, ker ga industrija ni sposobna prevzeti.

Naša predelovalna industrija mora biti zmožna zajeti dobro sadno letino, jo predelati v pulpo ali podobno in potem surovino predelovati v končne proizvode. Zaradi nesposobnosti živilske industrije, da zajame dobro letino sadja, je omejen njen nadaljnji razvoj. Surovina zato propada, ker je sveže ni mogoče konsumirati

ODNOS TRGOVINE DO POTROŠNIKA VEČKRAT NI DOBER

Poseben problem je tudi z našo trgovinsko mrežo, ki je večinoma konservativna, »previdna« in ima včasih nemogoč odnos do potrošnika. Sedaj slišimo, da breskve na Goriškem ne gredo v denar, čeprav so cene zmerne. Trgovina jih noče, češ da so pokvarljivo blago. Na trgu jih je malo in so zelo drage. Zato je treba iskati neposreden stik s potrošnimi centri in z detajlistično trgovino ter take produkte direktno dostavljati na tržišče.

Mislim, da je trgovina v našem sistemu postavljena v interesu družbe, da je praktično servis in da se je poslužuje tisti, ki jo potrebuje, ne pa da je monopolist in da diktira. V mislih imam grosistično trgovino. V dokajšnji meri velja to tudi za zunanjo trgovino. Ta podjetja imajo dobro preštudirana tržišča. Ni pa tudi rečeno, da posamezna naša velika ekonomija ne more imeti direktnega odjemalca v inozemstvu, s katerim neposredno sodeluje. Brez dvoma bo to koristno. Stroške trgovine prevzema producent in potrošnik (ploskanje). S tem ne rečem, da je treba z zunanjo ali notranjo grosistično trgovino napraviti ne vem kaj — ona je zelo važna. Velikokrat se tudi neupravičeno kriči, kakšne so odkupne in prodajne cene. Ne smemo biti glede tega tako občutljivi. Če je grosistično poslovanje trgovine ekspanzivno, da zadovoljuje tržišče, je treba tej zagotoviti sredstva, da se lahko opremi. Velikokrat so materialni vzroki, da nam trgovina ne gre. Čestokrat pa se zaradi lagodnosti nočejo spuščati v širše posle. Najbrž sistem nagrajevanja v trgovini ni dober, ker destimulira široko poslovanje, kajti dosti laže je z manjšim prometom ustvariti velike dohodke in plače, kakor pa z velikim prometom in nositi velik riziko. Velikokrat se sliši, da je že napredek, če imamo nekaj več tovornjakov in več hladilnih kamionov. V resnici je še vsega tega veliko premalo. Producenti poljedelskih pridelkov pa za sedaj še nimajo teh sredstev in je jasno, da so navezani na trgovino. Ni pa rečeno, da jih ne bodo imeli jutri, saj ima tudi industrija neposredno svoje trgovine in s tem pomaga vplivati na nepotrebne zaslužke grosistične trgovine. Ta pogosto hoče zaradi pokrivanja nekurantnega in nekonjunkturnega blaga navijati cene pri drugih artiklih. Trgovina bi morala hitro plasirati svoje blago, če ji pa nekaj zastane, naj gre pravočasno v razprodajo po znižanih cenah.

UREJATI POGOJE ZA PREŽIVLJANJE STARIH LJUDI

Še eno vprašanje moramo imeti vsi pred očmi, to je vprašanje hitrega spreminjanja strukture prebivalstva ter problemi, ki se pojavljajo pri nadaljnjem usihanju kmečkega prebivalstva. Tu mislim predvsem na problem starih ljudi, ki so ostali brez možnosti za obstoj in ne morejo več obdelovati zemlje. Reševanje tega problema z družbenimi sredstvi bi pomenilo ogromno breme, ki bi mu bilo težko dokazati upravičenost.

Mislim, da je nujno potrebno spremljati te procese in probleme in da moramo pristopiti k njihovemu reševanju z ustreznimi oblikami kooperacije, razvijanjem ekstenzivnejše živinoreje na pašnikih, sadjarske ali kake druge proizvodnje, ki jo je mogoče razvijati v posameznih hribovitih delih in tako omogočiti take delovne pogoje, ki starim ljudem še ustrezajo. Tudi razvitejša kooperacija v gozdarstvu lahko olajša reševanje tega problema. Na ta način bi lahko brez dvoma bolje reševali omenjene probleme, kakor če bi prevzemali nase vsa bremena za preskrbo starih.

Zatem je Miha Marinko opozoril tudi na neznosne razmere, v katerih večkrat živijo preužitkarji, ki so predali posestva mlajšim, in dejal, da takšnih odnosov socialistična družba ne sme dopuščati. Kjer so takšne razmere, mora Socialistična zveza na vasi posredovati in preskrbeti oskrbo zapostavljenih preužitkarjev v domovih na stroške tistih, ki so jim stari ljudje predali posestvo.

SOCIALISTIČNA ZVEZA MORA ŠE OBŠIRNEJE OBRAVNAVATI PROBLEM SOCIALISTIČNE POLITIKE NA VASI

Končno še nekaj besed o reorganizacijah na področju kmetijstva. Velikokrat smo v preteklosti res delali organizacijske konstrukcije in reorganizacije, ki niso imele dosti materialne podlage, in zato niso bile učinkovite. Danes pa je materialna osnova dokaj jasna. Vemo, kako bomo preobrazbo v kmetijstvu izvršili in zamisli glede tega so danes v vseh kmetijskih gospodarskih in političnih forumih več ali manj jasne. Paralelizem med okrajno zbornico in zadružno zvezo je res dokaj odveč. Probleme socialistične politike na vasi bo še obširneje obravnavala SZDL. Razen navedenih problemov je še kopica drugih, s katerimi se Socialistična zveza mora pečati. Te probleme mora reševati s pomočjo komunalnega sistema in celotnega gospodarstva ter vplivati, da se pravilno rešujejo problemi kmetijske in ostale proizvodnje. Razen tega imajo kmetijske organizacije ustrezne strokovne organe, združenja, strokovne institucije in zavode, ki brez dvoma služijo svojim namenom mnogo konkretneje in jasneje, kakor bi to opravljala družbenopolitična organizacija — sedanja okrajna zadružna zveza. Naloge političnega usmerjevalca lahko prevzame res splošna družbeno-politična organizacija, kakor je Socialistična zveza.

Ob doseženih rezultatih na področju socialistične graditve kmetijstva v Sloveniji sem prepričan, da bomo v prihodnje še hitreje napredovali.

(Nadaljevanje s 1. strani)

izvenblokovskih in blokovskih, pri iskanju sporazumnih in miroljubnih rešitev perečih mednarodnih vprašanj. Veselim se, da bom imel priložnost z Vami izmenjati mnenja o teh vprašanjih.

Z iskrenimi željami za napredek vašega plemenitega naroda dvigam čašo na zdravje Njegove ekscelence predsednika republike Italije Gronchija, na zdravje, osebno srečo in uspeh Vas in ge. Segni, ter za nadaljnje uspešno sodelovanje naših dveh dežel.«

Odgovor Antonia Segnija

V odgovoru na zdravico Koče Popovića je minister Segni rekel:

»Gospod minister, zelo sem zadovoljen, ker se mi je nudila priložnost odzvati se Vašemu ljubeznivemu vabilu, naj obiščem vaše lepo glavno mesto. Še bolj sem zadovoljen zaradi dejstva, da prvikrat po drugi svetovni vojni prihaja italijanski zunanji minister na uradni obisk v Jugoslavijo.

Kadar v svetu govore o miroljubni koeksistenci, bi bilo treba vselej pokazati na italijansko-jugoslovanske odnose. Dvomim, da bi na mednarodnem področju obstajal svetlejši primer pozitivnih rezultatov, ki jih je moč doseči, če se po zaslugi zdravega razuma vlad in narodov puste ob strani ideološka in doktrinarna nasprotja, če se znamo izogniti vmešavanju v notranjo politiko drugih in če realistično gledamo na zaščito obojestranskih interesov, kar je dejansko konkreten prispevek k popuščanju mednarodne napetosti in ohranitvi miru.

Politika Italije in Jugoslavije se dejansko srečujeta ob tem, to je pri ohranitvi miru. S tem namenom si Italija prizadeva dati svoj delež v obravnavanju perečih svetovnih problemov v popolnem soglasju s svojimi zavezniki in v duhu ustanovne listine OZN. Italija je prav tako prepričana, da je potrebna splošna in kontrolirana razorožitev in istočasno izraža svoje najiskrenejše želje za dosego zanesljivega, čeprav postopnega napredka v popuščanju mednarodne napetosti, kar je nujen pogoj za uresničenje stabilnega svetovnega reda.

Vendar moramo priznati, da nobena država v sedanjem trenutku ne more prispevati h konsolidaciji miru, če ona sama v mejah svojih možnosti ne stori vsega, da bi sodelovala pri reševanju perečih problemov, zlasti ekonomskih, ki se pojavljajo v svetovnem merilu.

Priče smo korenite revolucije. Nacionalno prebujenje, ki je v preteklem stoletju vznemirilo Evropo in prineslo mnogim deželam njihovo neodvisnost, je v tem stoletju v drugih oblikah prestopilo evropske meje, se razširilo v Aziji in Afriki, kjer nastajajo mnoge nove neodvisne države. Ne moremo drugače kakor s simpatijami gledati na te mlade narode, ki si po dolgotrajnih prezkušnjah skušajo z mnogimi napori ustvariti svojo politično, ekonomsko in finančno integriteto.

Znano je, da so zahodne države odobrile nerazvitim deželam velika finančna sredstva in v tem okviru bi hotel omeniti, da tudi Italija, čeprav mora sama reševati probleme svojih nerazvitih področij na jugu, znatno prispeva k tej pomoči bodisi v obliki tehničnega sodelovanja bodisi s krediti in izvozom kapitala. Vem, da si je tudi Jugoslavija, čeprav je sama okupirana s problemi lastne izgradnje, postavila za cilj materialno pomagati novim državam.

Z zadovoljstvom ugotavljam, da se vsi sloji italijanskega in jugoslovanskih narodov čedalje bolj spoznavajo. Očiten dokaz za to so obiski državnikov, članov parlamenta in raznih delegacij, do katerih je prišlo v zadnjem času. Priče smo stalnega naraščanja obmejnega prometa, kjer manjšine ne smejo biti več razlog za spore in nesporazume, temveč morajo biti element zbliževanja in vse večjega medsebojnega razumevanja. Tudi trgovinska in kulturna izmenjava se povečujeta na zadovoljiv način. Vaša država je v polnem jeku dela in Italija ji bo vedno rada ponudila sodelovanje v mejah svojih možnosti.

Dovolite mi, gospod minister, da povem, kako prijetno so se me dojmile naravne lepote in delo ljudi. V tej radostni deželi živi ljudstvo, ki mu je že narava določila biti v ozkih in plodnih stikih z italijanskim narodom. Sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo temelji zato na solidni prirodni podlagi in je logičen razvoj pogojev, ki jih ni moč uničiti.

Izražam svoje najtoplejše želje za uspešen nadaljnji razvoj vaše dežele in dvigam čašo na zdravje in srečo predsednika jugoslovanske republike ter za blaginjo jugoslovanskih narodov, izražajoč istočasno najboljše želje Vam osebno in Vaši ljubeznivi gospe soprogi.«

TRŽAŠKI KOMENTARJI

TRST, 28. junija. (Po telefonu) — Obisk italijanskega ministra za zunanje zadeve Segnija v Beogradu je danes tudi v Trstu predmet splošne pozornosti in komentiranja.

V vrstah tukajšnje slovenske manjšine vidijo v obisku italijanskega zunanjega ministra v Beogradu predvsem novo vzpodbudo za okrepitev tistega činitelja medsebojnega zbliževanja, ki sta ga oba ministra že pred šestimi meseci v Rimu označila v narodnih manjšinah in se dogovorila za pravično in zadovoljivo rešitev nekaterih odprtih vprašanj obeh etničnih skupin. Današnji »Primorski dnevnik« piše s tem v zvezi, da od teh vprašanj v šestih mesecih ni bilo do kraja rešeno še nobeno, ki se tiče slovenske skupnosti v Italiji. Razen tega opozarja, da je bilo zadnje obdobje izpolnjeno z vrsto težkih nastopov proti pravicam slovenske manjšine in da so lokalne oblasti pokazale vse premalo volje in želje izpolniti sprejete obveznosti.

Cena za rž izenačena s ceno pšenice

ZIS je sprejel odlok po katerem bo garantirana cena za rž enaka ceni za pšenico, namreč 38 din za kg, s katero se tudi zagotovi premija 3 din. To zvišanje cene naj bi spodbudilo kmetovalce, da bodo prodali čim več rži.

Po odloku ZIS, s katerim se določa obračunavanje, vplačevanje in bližja namembnost amortizacije za regeneracijo gozdov, bo letošnja osnova za določitev sredstev amortizacije posekana bruto masa lesa. — Amortizacija na tej osnovi bo znašala od 400 do 1000 din za enoto, kar bo odvisno od značilnosti gozda in intenzivnosti gozdnega gospodarjenja. Ta odlok pomeni začasno ureditev stroškov regeneracije gozdov in bo veljal samo v letu 1961.

Obrestne mere za sklade v gostinstvu

ZIS je sprejel tudi odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o obrestnih merah za sklade v gospodarstvu, s katerim se obresti na poslovni sklad za gostinske gospodarske organizacije določijo s fiksnimi stopnjami. Za sezonsko penzionsko gostinstvo bo znašala v 1962. letu ta stopnja 1 odstotek, za drugo gostinstvo pa 2 odstotka.

Na koncu je ZIS sprejel tudi osnutek odloka o zvišanju položajnih plač daktilografov, računovodskih uslužbencev in pripravnikov, kakor tudi uslužbencev za nekatera tipska delovna mesta v zveznih organih. S tem se bodo zmanjšale razlike v položajnih plačah teh uslužbencev, ki je bila dostikrat dvakrat manjša od položajne plače iste vrste uslužbencev v organih republik in celo v ljudskih odborih. To je v določeni meri oviralo popolnjevanje posameznih delovnih mest.

Nedopustno investiranje na breme materialnih stroškov

Ugotovitve pododbora odbora Zvezne ljudske skupščine za družbeno nadzorstvo

BEOGRAD, 28. jun. (Tanjug). Pododbor obdora Zvezne ljudske skupščine za družbeno nadzorstvo, ki proučuje nepravilnosti v proizvodnji, je te dni sklenil, da mora finančna inšpekcija službe družbenega knjigovodstva učinkovito intervenirati v vseh primerih, ko so ugotovljene nepravilnosti v zvezi z zakupom osnovnih sredstev, vštevši sprožitev postopka za razveljavljenje pogodbe o zakupu. Istočasno se je pododbor postavil na stališče, da je treba predpise o zakupu revidirati.

Do teh sklepov je prišel pododbor po današnji seji, na kateri je obravnaval poslovanje podjetij »Mladinska knjiga« in »Organizator« v Ljubljani, Zavod za poslovne objekte v Zagrebu, tovarne »Zorka« v Šabcu in tobačne tovarne v Sarajevu.

Pri vseh petih gospodarskih organizacijah gre za oddajo v zakup osnovnih sredstev na nepravilen način. Ta podjetja so skušala urediti lastne probleme in pri tem so porabile nedopustne oblike poslovanja.

»Mladinska knjiga« je dala v zakup za 8 let več registrskih blagajn. Po poteku zakupa bodo blagajne brezplačno prenesli na podjetje, ki jih je vzelo v zakup — na kombinat »Vulkan« iz Niša. Pododbor je poudaril, da Mladinska knjiga ni imela pravice dati trgovinsko blago v zakup, s tem je omogočila drugemu podjetju, da je v breme stroškov poslovanja prišlo do osnovnih sredstev.

Podjetje »Organizator« je dalo komunalni banki v Ljubljani v zakup več pisalnih strojev, katerih nabavna vrednost znaša približno 41 milijonov. Dogovorjena zakupnina znaša do leta 1963 nad 64 milijonov. Banka pa je samo v letu 1959 izplačala nad 49 milijonov v breme stroškov poslovanja, a pisalne stroje je dobila šele v letu 1960. V dohodkih podjetja »Organizator«, ki je namenjeno podpiranju gospodarskih organizacij pri uvajanju sodobne organizacije, odpade na sredstva in zakupnine celo 89 odstotkov. To podjetje je tudi nepravilno razdelilo prispevek iz dohodka s tem, da se je razglasilo za obrtno storitveno organizacijo. Tako je bilo podjetje brez osnove oproščeno plačila prispevka federaciji.

Zavod za poslovne objekte v Zagrebu je med drugim oddajal v najem poslovne prostore. Nekateri teh objektov so bili dejansko zgrajeni iz sredstev gospodarskih organizacij, ki pa so plačevale najemnino. Višina najemnine ni bila izenačena, marveč so jo določili različno — po najemnikovih možnostih. Z visokimi najemninami, ki jih plačujejo podjetja iz materialnih stroškov, so bila pravzaprav zagotovljena sredstva za investicije.

Ta zavod, ki ima status samostojne ustanove, ima zmerom več dohodkov kakor izdatkov. Zato bi ga bilo treba na podlagi predpisov o priprispevku iz dohodka obravnavati kot gospodarsko organizacijo. Tako pa ga ne obravnavajo, čeprav ima ta ustanova letno za približno eno milijardo več dohodkov kakor izdatkov.

Organi družbenega in delavskega samoupravljanja teh gospodarskih organizacij so ugotovljene pojave obravnavali formalistično. Človek dobi vtis, da so predstavniki vseh petih podjetjih menili, da so s takšnim poslovanjem za katero so vedeli celo ljudski odbori, urejali probleme svojih organizacij. Člani pododbora so opozorili na to, da je to ozko obravnavanje problema, pri čemer ima skupnost škodo. Ugotovljene pojave so ocenili kot izigravanje predpisov z namenom, da bi te gospodarske organizacije dobile sredstva za čimobsežnejšo investicijsko potrošnjo pri čemer so dostikrat pozabljale, da povzroči to zvišanje cen in da neugodno vpliva na življenjski standard.

Cene za aluminijasto posodo se ne smejo zvišati

Beograd, 28. jun. (Tanjug). Po naredbi drž. sekretarja za blagovni promet proizvodne organizacije ne smejo zvišati sedanjih prodajnih cen za aluminijasto posodo. Pod sedanjimi cenami je razumeti cene, po katerih so podjetja prodajala to posodo do dneva, ko je začela veljati ta naredba. Ta naredba je začela veljati danes.

Mangartska cesta odprta za vsa motorna vozila

Bovec, 28. jun. Uprava za ceste LRS je 25. junija dokončno očistila sneg s ceste od Predela nad Bovcem do planinske koče na Mangartskem sedlu (2072 m). Prevozna je za vsa motorna vozila in vključno avtobuse. Jedilnica v planinski koči bo razširjena ter bodo vsa dela v prihodnjih dnevih, verjetno do 1. julija, končana.

Plaz zasul cesto na Vršič

KRANJ, 28. junija. Včeraj popoldne med hudim neurjem sta se utrgala dva zemeljska plaza in zasula cesto na Vršič. Prvi je zasul cesto na 10 km klanca proti visokogorskemu prelazu, drugi pa na 1½ km v bližini Erjavčeve koče. Cesta je začasno zaprta za ves promet. Uprava za ceste LRS je poslala na Vršič buldozer in računajo, da bo očiščena in usposobljena za ves promet do sobote.

S KONGRESOV ZVEZE BORCEV, ZVVI TER ZDRUŽENJA REZERVNIH OFICIRJEV IN PODOFICIRJEV

Združitev organizacij borcev

je tesno povezana s celotnim dosedanjim gospodarskim in družbeno-političnim razvojem

BEOGRAD, 28. jun. (Tanjug). Danes popoldne se je v veliki dvorani Doma sindikatov začel IV. kongres Zveze borcev NOV Jugoslavije. Kongres je začel predsednik Zveze Aleksander Ranković, ki je prosil navzoče delegate, naj pred začetkom dela počaste spomin umrlih članov Centralnega odbora ZB Moše Pijade, Nemanje Vlatkovića, Mitra Bakića in vseh drugih članov Zveze, ki so umrli po tretjem kongresu te organizacije. — Po izvolitvi delovnega predsedstva in drugih delovnih teles kongresa je generalni sekretar ZB Velimir Stojnić prebral referat.

»Četrti kongres Zveze borcev NOV Jugoslavije,« je rekel v svojem referatu generalni sekretar Zveze Velimir Stojnić, »naj sprejme sklep o sklicanju skupnega kongresa Zveze borcev, Zveze vojaških vojnih invalidov ter Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev, da se naše tri organizacije borcev združijo v skupno zvezo. Vprašanje združitve organizacije borcev je tesno povezano s celotnim našim dosedanjim gospodarskim in družbeno-političnim razvojem. To vprašanje je bilo formalno postavljeno v okviru priprav na IV. kongres, zlasti v zvezi z določanjem tekočih nalog, mesta in vloge naše organizacije na sedanji stopnji razvoja našega komunalnega sistema. V tej zvezi so imeli naši trije centralni odbori široke razprave, da bi vsestransko proučili to vprašanje in našli najprikladnejše organizacijske oblike. Sad tega prizadevanja je statut Zveze, s katerim so se že seznanili delegati našega kongresa, pa tudi delegati V. kongresa Zveze vojaških vojnih invalidov in IV. kongresa Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev Jugoslavije«.

Stojnić je potem izjavil, da posegajo organizacijske spremembe v vso organizacijsko sestavo organizacij borcev. Osnutek statuta predvideva, da bodo borci narodnosvobodilne vojske, vojaški vojni invalidi in rezervni oficirji v komuni tudi v prihodnje delovali prek svojih posebnih združenj, ta združenja pa se bodo v okviru okrajev, republike in federacije združila v zvezo društev borcev narodnoosvobodilne vojne.

Stojnić je rekel, da so nekateri predlagali in menili, naj bi imela skupna zveza enotno osnovno organizacijo tudi v komunah. Toda razprave so pokazale, da bi bila združitev organizacij borcev v enotno organizacijo prezgodnja in da bi otežkočale ureditev nekaterih specifičnih problemov in razvijanje dejavnosti zlasti na področju problematike vojaških vojnih invalidov in izpolnjevanja nalog, ki čakajo rezervne oficirje. Zato so se centralni odbori postavili na stališče, da bodo takšna vprašanja za zdaj uspešneje urejala posebna združenja vojaških vojnih invalidov ter rezervnih oficirjev v komuni.

»Te globoke organizacijske spremembe, s tem pa tudi spremembe v metodi dela,« je poudaril Stojnić, »so predvsem posledica večjih možnosti za delo naših organizacij borcev v komuni, nastalih zlasti v zadnjih nekaj letih. Naš hitrejši gospodarski in družbenopolitični razvoj je namreč povzročil močno okrepitev in osamosvojitev komune kot osnovne politično-teritorialne organizacije samoupravljanja delovnega ljudstva in osnovne družbeno-ekonomske skupnosti prebivalstva na njenem področju, s tem pa je bilo tudi urejanje problemov borcev materialno, politično in organizacijsko preneseno na komuno.

Stojnić je poudaril naloge, ki čakajo organizacije naših borcev, zlasti v komuni, in kot enega bistvenih pogojev za ureditev vseh problemov in izpolnjevanje nalog poudaril pomen sodelovanja združenj borcev z družbeno-političnimi faktorji v komuni.

»Da bi postala naša združenja nosilec pobude in dejavnosti, katerih cilj je prispevati k ureditvi vseh problemov borcev in k delu za gojitev borbenih tradicij, morajo tudi samostojno delovati v komuni, samostojno obravnavati probleme in si zastavljati naloge na področju, kjer delajo. To pa je prav težnja predloženega statuta, ki obravnava občinske organizacije ter samostojna združenja, ki jih po pogojih in možnostih svoje komune odločajo o programih svojega dela, določajo metode dela in oblike bodočega sodelovanja ter sodelovanja z ustreznimi družbeno-ekonomskimi in političnimi faktorji v komuni.

Praktično je pri takšni organizacijski sestavi združenj borcev in visoko razviti zakonski zaščiti borcev in invalidov urejanje njihovih problemov v največji meri odvisno od dejavnosti in politične zrelosti samih članov združenj. Slednji imajo zdaj v svojih združenjih v komuni vse možnosti za še učinkovitejše izpolnjevanje svoje politične vloge, zlasti v pogledu mladega rodu. Za razvijanje takšne vloge so možnosti našega članstva v sedanjih razmerah neizčrpne in njihova odgovornost pred našo skupnostjo je v tem pogledu velika.

Na koncu je Velimir Stojnić sporočil kongresu predlog Centralnega odbora, naj sprejme sklep o sklicanju skupnega kongresa Zveze borcev, Zveze vojaških vojnih invalidov ter Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev. Delegate je obvestil, da bosta podobna sklepa sprejela tudi kongres Zveze vojaških vojnih invalidov ter kongres Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev, ki sta se pravkar začela.

Osnutek sklepa je prebrala Neda Božinović. Vseh 742 delegatov, ki se udeležujejo današnjega kongresa, je sklep soglasno sprejelo.

V Domu sindikatov se je začel danes V. kongres Zveze vojaških vojnih invalidov Jugoslavije. Začel ga je predsednik Petar Brajević. Po izvolitvi delovnega predsedstva in drugih delovnih teles kongresa je predsednik Zveze Petar Brajević prebral referat o dosedanjem delu Zveze in o potrebi po ustanovitvi zveze združenj borcev narodnoosvobodilne vojne Jugoslavije.

Kako se uveljavlja temeljni zakon o financiranju šolstva

Beograd, 28. jun. (Tanjug). V izvajanju temeljnega zakona o financiranju šolstva so bili doseženi pozitivni uspehi. Šolstvo je prišlo v ugodnejši materialni položaj zlasti tam, kjer so dosledno uporabljali ta zakon.

To je danes po dvodnevni debati ugotovil odbor za prosveto Zveznega zbora Zvezne ljudske skupščine, ki je zahteval odgovor na vprašanje, kako se uveljavlja ta pomembni zakon. — Pridobitev znatnih sredstev za osnovno dejavnost šol in za investiranje na tem področju ter pobudo posameznih ljudskih odborov in gospodarskih organizacij v izpolnjevanju zakona, kakor tudi znatno povečanje dejavnosti prosvetnih delavcev, so poslanci ocenili zelo ugodno. Odbor je opozoril tudi na nekatere nedoslednosti pri izvajanju zakona.

Med dela, ki so bila letošnjo pomlad hitro in vzorno izvršena, sodi vsekakor tudi rušitev starega velesejma; tudi tu je odigrala glavno vlogo moderna tehnika. Sedaj prostor že pripravljajo, da bo sprejel goste ob osrednji republiški proslavi 20-letnice revolucije.

Foto: Jerala

Okrepiti je treba organizacije SZDL na vasi

S sestanka komisije za organizacijska vprašanja in komisije za kadre SZDLJ

BEOGRAD, 28. jun. (Tanjug). Na skupnem sestanku komisije za organizacijska vprašanja in komisije za kadre SZDLJ, ki je bil danes v Beogradu, so obravnavali organizacijsko krepitev Socialistične zveze in sestavo kadrov v vodstvih ter osnovnih, občinskih, okrajnih in drugih organizacijah Socialistične zveze.

Na sestanku so obravnavali tudi plačevanje letošnje članarine organizacije Socialistične zveze. SZDL je štela v začetku letošnjega leta 6.575.000 članov oziroma približno 59 odst. vseh volivcev v naši državi. Ob koncu leta 1959 je bilo članov kakih 6,400.000. V Socialistični zvezi je včlanjenih nekaj več mladih državljanov do 25 let kakor v organizaciji LM Jugoslavije, število delavcev in uslužbencev pa je skoraj enako, kakor v Zvezi sindikatov Jugoslavije.

Na splošno je število volivcev, včlanjenih v Socialistični zvezi v vsej državi je v republikah v glavnem zadovoljivo, čeprav ni v skladu s čedalje močnejšo politično dejavnostjo te najbolj množične organizacije. V nekaterih občinah in okrajih pa je med člani Socialistične zveze znatno manj volivcev, kakor znaša jugoslovansko povprečje, kar je v glavnem posledica organizacijsko-tehničnih slabosti posameznih vodstev Socialistične zveze.

Zato je prvenstvena naloga vodstev Socialistične zveze v naslednjem obdobju, da delajo za krepitev svojih organizacij na vasi in da analizirajo vzroke nezadostnega števila članov v posameznih krajih. To je eden izmed sklepov današnjega skupnega sestanka komisije za organizacijska vprašanja in komisije za kadre.

Komisija za kadre SZDLJ namerava do konca letošnjega leta, ko bo dobila potrebne podatke, analizirati sestavo vseh vodstev in njihovih pomožnih organov. V odnosu na sestavo prejšnjih vodstev so nova vodstva v Socialistični zvezi politično znatno utrjena, pomlajena in usposobljena za opravljanje vseh velikih političnih akcij te organizacije.

Pohod brigade Ljudske tehnike

Beograd, 28. jun. (Tanjug). Predsednik Centralnega odbora Ljudske tehnike Jugoslavije Franc Leskošek je sprejel danes člane brigade Ljudske tehnike Jugoslavije, ki krene jutri na pohod po »poti tovariša Tita iz Beograda na svobodno ozemlje 1941«. Petdeset članov Ljudske tehnike iz vse Jugoslavije, ki se odpeljejo jutri z beograjske železniške postaje, pojde po isti poti, po kateri je tovariš Tito pred 20 leti prispel v zgodovinsko Užiško republiko.

Na pohodu skozi kraje, koder bo hodila, bo brigada obujala spomine na zgodovinske dneve naše revolucije. Razen svojega programa, sestavljenega iz dela na radijskih postajah in snemanja dokumentarnega gradiva s tega pohoda, bodo člani brigade položili vence na grobove narodnih herojev in ustreljenih rodoljubov ter počastili spomin padlih borcev in žrtev fašističnega terorja.

Po sodelovanju na centralni proslavi v Titovem Užicu bodo pripadniki Ljudske tehnike nadaljevali pot proti Nišu, kjer bodo sodelovali na »srečanju amaterjev«, v amaterskem tekmovanju v raznih panogah umetnosti in na proslavi dneva vstaje ljudstva Srbije 7. julija.

S SEJE UPRAVNEGA ODBORA ZVEZE TRGOVINSKIH ZBORNIC JUGOSLAVIJE

Proizvajalci in uvozniki naj zboljšajo servisno službo

Sarajevo, 28. (Tanjug). Na seji upravnega odbora Zveze trgovinskih zbornic Jugoslavije, ki je bila danes v Sarajevu, so med drugim obravnavali predloge za spremembo predpisov, ki urejajo vprašanje servisnega vzdrževanja in popravila proizvodov široke potrošnje ter problem obratnih sredstev trgovinskih organizacij. Predlagali so, naj bi proizvajalci in uvozniki ustanovili na področju vsake republike določeno število servisov, s predpisi pa naj bi zajeli večje število proizvodov, za katere so podjetja dolžna zagotoviti servise.

Predlagali so tudi, naj bi določili minimalne garancijske roke, proizvajalci pa bi lahko dajali tudi daljše garancijske roke. Razen tega naj bi določili najdaljši čas za popravila in penale za zakasnitev. Hkrati so predlagali, naj bi določili roke, do katerih so uvozniki dolžni priskrbeti rezervne dele. Na seji so poudarili, da je cilj teh predlogov zagotoviti in natanko določiti pravice potrošnikov pri nakupu določenih proizvodov, kar je zelo važno, ker število raznih tehničnih aparatov naglo narašča.

Glede obratnih sredstev so poudarili, da bo imela večina trgovinskih gospodarskih organizacij velike težave z uporabo kreditov za obratna sredstva, ker je pogoje za ta sredstva zelo težko izpolniti. Opozarjali so zlasti na kratek rok za odplačevanje sredstev. Gospodarskim trgovinskim organizacijam so priporočili, naj povečajo skrb za zagotovitev sredstev v skladih. Omenili so, da mnoge gospodarske organizacije zdaj pripravljajo pravilnike za razdelitev čistega dohodka, v katerih naj pride do izraza večja skrb gospodarskih organizacij, da povečajo obratna sredstva in druge sklade.

Pavšalni prispevki iz osebnega dohodka hišnikov in gospodinjskih pomočnic

Beograd, 28. jun. (Tanjug). — Državni sekretariat za finance je izdal odredbo o mesečnih pavšalnih zneskih prispevkov iz osebnega dohodka hišnikov in gospodinjskih pomočnic.

Če znaša osebni dohodek hišnika iz rednega delovnega razmerja v denarju in naturi mesečno do 15.000 din bruto oziroma do 11.000 din neto, se plača mesečni pavšalni znesek — prispevek k proračunom iz osebnega dohodka 1.000 din, prispevek za socialno zavarovanje pa 2.500 din. Če pa osebni dohodek hišnikov presega 15.000 oziroma 11.500 din, se na vsakih 500 din bruto ali 400 din neto nad tem zneskom prispevki k proračunom iz osebnega dohodka in za socialno zavarovanje povečajo za 50 din. Odredba ureja tudi vprašanje plačevanja pavšalnih zneskov iz dohodka hišnikov, ki jih imajo v začasnem delovnem razmerju.

Če znaša osebni dohodek gospodinjske pomočnice v rednem delovnem razmerju v denarju in naturi mesečno do 7.250 din bruto oziroma 6.000 din neto, bo znašal mesečni pavšalni znesek — prispevek k proračunom iz osebnega dohodka 500 din in prispevek za socialno zavarovanje 750 din. Na vsakih nadaljnjih 500 din bruto ali 450 din neto iz osebnega dohodka iz stalnega delovnega razmerja nad zneskom 7.250 din se poveča bruto prispevek k proračunom za 50 din.

Odredba določa tudi plačevanje pavšalnih zneskov prispevka iz osebnih dohodkov gospodinjskih pomočnic, ki jih imajo iz začasnega delovnega razmerja.

PROMETNE IN DRUGE NESREČE

KOLESARKA POD TOVORNJAKOM

LJUBLJANA, 28. jun. — Ob pol osmih zjutraj je vozila po kolesarski stezi na Celovški cesti iz Ljubljane kolesarka Terezija Oblak. Na križišču Celovške in Gospodinjske ceste je nenadoma in ne da bi nakazala spremembo smeri pravokotno zapeljala s steze na cesto. Tedaj je privozil v smeri proti mestu tovornjak S-350, ki ga je upravljal Franc Midavž. Ta je opazil na kratko razdaljo kolesarko ter se ji skušal izogniti tako, da je skrenil na desno, vse do žive meje. Kljub temu je zadel s sprednjim odbijačem kolesarko ter jo povlekel nekaj metrov s seboj. Pri tem je utrpela kolesarska hude telesne poškodbe, prometni organi pa so ugotovili, da je zaudarjala po alkoholu.

PREVRNJEN TOVOR KORUZE

LJUBLJANA, 28. jun. — Danes opoldne je vozil po zvezni cesti I. reda proti Postojni voznik Dino Fanzuto italijanski tovornjak s prikolico GO-9614. Naloženih je imel 24 ton koruze. V naselju Log pri Brezovici se mu je zlomila vzmet pri prvem desnem kolesu. Pri brzini 60 km je zaneslo tovornjak s ceste, pri čemer se je zaletel v telefonski drog ter ga prelomil v višini avtomobila. Prikolica s tovorom se je prevrnila in hkrati zaletela v stoječi tovornjak. Voznik in njegov spremljevalec sta ostala nepoškodovana, materialna škoda na avtomobilu in tovornjaku pa znaša približno 550 tisoč din. Razen tega je bila za 35 minut prekinjena mednarodna telefonska zveza, kar znaša okrog 70.000 din škode.

TOVORNJAK V POTOKU

KOPER, 28. junija. Na cesti II. reda med vasjo Dolenje in Doljnjim Zemonom je včeraj zaradi prevelike hitrosti na nepreglednem ostrem ovinku zaneslo s ceste v dva metra globok potok 7 tonski tovornjak H-17215 s prikolico H-21569 last podjetja Croatiatrans iz Zagreba. Voznika Ante Boženović in njegov pomočnik Ferdo Božič sta dobila hujše telesne poškodbe in so ju takoj prepeljali v reško bolnišnico. Škode na tovornjaku in prikolici, ki sta bila naložena z 18.400 kg bakrenih plošč, je za okrog 2 milijona din.

KONJ SE JE SPLAŠIL

MARIBOR, 28. junija Včeraj ob 22.17 je prišlo na cesti II. reda v vasi Bukovci pri Ptuju do večje prometne nesreče. Po cesti od gradu Borla je pripeljal italijanski državljan Ferdinando Selecioni v osebnem avtomobilu Roma-44-756 in ker je na zelo kratko razdaljo opazil nerazsvetljeno konjsko vprego, last Janeza Kekca iz Bukovcev, je močno zavrl. Pri zaviranju so avtomobilske gume močno zacvilile, vsled česar se je konj splašil. Skočil je na pokrov osebnega avtomobila in razbil steklo vetrobrana. Voznika vprege je sunek vrgel z voza in je dobil lažje poškodbe. Škode na avtomobilu je za okrog 100.000 din.

NAŠLI SO UTOPLJENCA

KRANJ, 28. junija. Včeraj popoldne so našli pod vasjo Hrastje truplo desetletnega Borisa Robide iz Gorenjesavske ulice 61 v Kranju. Dečka so iskali od 19. junija, ko je okrog 16. ure utonil v Savi pri železniškem mostu blizu Gorenje Save.

REKONSTRUKCIJA PARTIZANSKEGA VLAKA KONČANA

Sarajevo, 28. jun. (Tanjug) Te dni je bila končana rekonstrukcija vlaka, ki je v oktobru 1942 vozil po osvobojenem delu Bosanske Krajine ter služil za potrebe vrhovnega komandanta in Vrhovnega štaba NOV in POJ. Vlak je sestavljen iz treh vagonov, v katerih so se tiste čase mudili vrhovni komandant Tito in člani štaba, ter majhne gozdne lokomotive »Proleterka 12«, ki jo uporabljajo še zdaj in ki jo bodo naknadno priključili vlaku.

Ta vlak je vozil na gozdni železnici, speljani od Sanskega Mosta prek Drvara in Oštrelja do Jajca. Med vojno se je vozilo z njim mnogo partizanskih borcev. Ko se je Vrhovni štab s tovarišem Titom na čelu mudil na te... področju, so manjši potniški ... uporabljali za bivališče vrhovnega komandanta in članov štaba, ki so od tod vodili boje. Vlak je največkrat stal na Oštrelju, kamor bodo postavili rekonstruirani vlak kot spomin na junaške boje naših narodov.

Pisma bralcev

Učiteljišč še ne bomo ukinili

Tovariš urednik!

Bral sem, da bomo imeli za naprej pedagoške akademije namesto učiteljišč. V Mariboru bo začela delovati že v šolskem letu 1961-62. Pedagoške akademije bodo dajale izobrazbo na višji in celo visoki stopnji, medtem ko spadajo sedanja učiteljišča med srednje šole. obenem je pisalo, da bomo učiteljišča opustili. Zanima me, kdaj se bo to zgodilo. Moja hči se je namreč nameravala vpisati na učiteljišče, zdaj pa ne vemo, kako je s temi stvarmi. Zato Vas prosim, da bi mi odgovorili na to vprašanje, ki gotovo zanima še marsikatere starše.

Jože Pesek.
Ljubljana, Mariborska ul.

Ko je Ljudska skupščina LR Slovenije 26. junija letos sprejemala zakon o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru, je predstavnik Izvršnega sveta tov. Vladko Majhen povedal v obrazložitvi zakona med drugim tole: »Z ustanovitvijo novega visokošolskega zavoda povečujemo število šol za izobraževanje učnega kadra. V šolskem letu 1960-61 nam je manjkalo v osnovnih in srednjih šolah v LR Sloveniji 2.488 učnih moči. Ob tolikšnem pomanjkanju učnega kadra ne bi bilo oportuno ukinjati učiteljišč in se prenagljeno usmeriti na višje izobraževanje v pedagoških akademijah, ker bi se lahko pomanjkanje učiteljstva v prihodnjih letih še povečalo. Ker je sedaj v učiteljiščih in vzgojiteljskih šolah 2.991 slušateljev, pričakujemo, da bo mogoče docela uveljaviti nov način izobraževanja učiteljev za osnovne šole šele po letu 1965. Vse dotlej pa bi morala delovati učiteljišča z vsemi zmogljivostmi, hkrati pa naj bi nove pedagoške akademije še povečevale število učnega osebja zlasti za predmetni pouk.«

Kdaj bo v Idriji tudi ob nedeljah dovolj kruha?

Nekam čudno vprašanje v času, ko so skladišča polna pšenice in moke, ali ne? In vendar v Idriji ob nedeljah in praznikih ne veš, če boš dobil v pekarni kruh ali ne.

V nedeljo, dne 25. junija, ni bilo v prodajalni že ob 6. uri 45 minut niti koščka kruha več naprodaj. Menim, da kruha posebno v sezoni ne bi smelo primanjkovati, saj prihajajo tudi v našo kotlino številni izletniki.

Omenjeno nedeljo je kakih 15 gospodinj — in tudi jaz med njimi — odšlo v gostilno Pod gradom, da bi tam kupile kruh. Popolnoma razumljivo pa je, da v gostilni niso dolžni prodajati, ker ga pač potrebujejo predvsem za stalne in prehodne goste. Bilo bi zares nekam čudno, če bi bila gostilna brez koščka kruha.

Seveda pa se kolektiv pekarne zaveda, da je v Idriji sam in lahko dela, kar pač hoče, vse dotlej, ko bo moral poseči vmes gospodarski oddelek ObLO. Ob nedeljah in praznikih bi morali prodajati kruh od 7. do 9. ure dopoldne. Tudi na zborih volivcev so se potrošniki že večkrat pritoževali zaradi neurejenosti tega vprašanja. Torej, ne odlašajmo več in uredimo ga čimprej!

Ferdo Vidmar,
Idrija, Kosovelova ul. 35

Tu bi bila pomoč potrebna

Tovariš urednik!

S svojim pismom bi želel opozoriti na težavo, ki jo občutijo starši defektnih otrok. Gre za rehabilitacijo, za skrb družbe, ki naj pomore, da bi tudi ti otroci bili v življenju sposobni vsaj za delno lastno preživljanje. Podrobno mi je znan primer hudo prizadete družine. Mati vdova skrbi za tri otroke. Hči je zdrava in hodi v šolo, oba sinova pa sta duševno nekoliko defektna. Mati se ves dan ubija z delom, ima službo in še honorarne zaposlitve, da zasluži za najnujnejše potrebe družine. Zaradi njenega primera sem bil na Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje, da bi izvedel, kakšne so možnosti po izidu zadnje uredbe za varstvo in rehabilitacijo prizadete mladine. Povedali so mi, da bi bila sedaj prva naloga, da posebne komisije pri občinah določijo s skupino strokovnjakov značaj in stopnjo defektnosti vsakega posameznega otroka ter priporočijo usmeritev za delovno rehabilitacijo. Zavod sam pa je že v dogovoru za nekatera delovna mesta pri posameznih podjetjih.

Tudi ta mati, ki je v skrajno težkem položaju, saj jo trdo delo za oskrbo družine in zaslužek uničuje pričakuje pomoč, če bi bilo mogoče otroka vsaj delno rehabilitirati. Toda komisija v občini Bežigrad še ni začela z delom. Želel bi, da bi bilo to pismo droben poziv k temu, da bi komisije začele čimpreje delati, in da bi se z delovno rehabilitacijo pomagalo takšnim družinam.

Rihard Batistič,
Podmilščakova 22,
Ljubljana

Opomba: Komisije bi res morale čimpreje začeti s svojim delom, ki naj bi dalo podroben pregled o varstva potrebni mladini ter nakazalo možnosti za rehabilitacijo defektne mladine pri nas. Vendar so na naše vprašanje na Zavodu za socialno zovarovanje pojasnili, da ne smemo graditi prevelikih upov na samo kategorizacijo, ki jo bodo izvedle komisije po občinah. Tudi ko bo ta izvedena, bo še veliko težav, preden bo mogoče izvajati prav rehabilitacijo duševno defektnih otrok. Kot je namreč za fizično defektno mladino, dalje za gluhe in slepe že precej dobro poskrbljeno, da se izučijo raznih poklicev v posebnih zavodih, tako nam še ni uspelo dosti narediti za rehabilitacijo duševno defektne mladine. Nimamo še posebnih zavodov, pa tudi delovna rehabilitacija teh otrok je najtežavnejša.

V primeru omenjene družine bi bilo predvsem potrebno na Svetu za socialno varstvo občine Bežigrad poizvedeti, če ni morebiti možno terjati družinske pokojnine po umrlem očetu za oba defektna otroka. Kolikor za to ne bi bilo osnove, pa bi bilo treba s kako stalno socialno podporo občine pomagati materi vsaj dotlej, dokler ne bi bilo realne možnosti za morebitno delovno rehabilitacijo obeh otrok.

Slab odnos do borca – invalida

Tovariš urednik!

Pred nekaj dnevi sem doživel zelo neprijeten dogodek, ki me je globoko užalil. Sem invalid iz NOV brez noge in želel sem se zaposliti v Kopru, ker bi ta kraj najbolj ustrezal meni in moji bolni ženi. Po poklicu sem sicer šofer, toda tega dela ne morem več opravljati.

Tako sem se zglasil pri podjetju »Slavnik« v Kopru, ker sem računal, da ima tako veliko podjetje kako ustrezno mesto, ki bi ga lahko opravljal. Pri vratarju sem zaprosil, naj me najavi tovarišu direktorju, da bi se pogovoril o zaposlitvi. Po telefonskem dogovoru mi je vratar povedal, da me bo direktor sprejel ter me napotil k njemu. Tajnica je bila vljudna in prijazna, takoj je stopila v direktorjevo sobo, vendar se je vrnila s pojasnilom, da direktor nima časa. Enak je bil odgovor na moje ponovno pojasnilo, da sem invalid in da sem nalašč prišel iz Ljubljane ter ne bi mogel čakati na drug dan. Nasprotno od direktorja pa je sekretar podjetja takoj privolil, da me bo sprejel in se z menoj pogovoril, počakal sem le toliko, da je odšla stranka, ki je bila pri njem pred menoj. Med čakanjem so se odprla direktorjeva vrata. Stopil je mednje, se naslonil na podboj ter me brez besede ogledoval in čakal brez »nujnega dela«, ki je bil poprej izgovor, da me ne bi mogel sprejeti. Med vrati je ostal direktor ves čas, dokler me ni sprejel sekretar, ki je našel čas za pogovor.

Nerazumljivo mi je, kako more človek na položaju direktorja tako nevljudno in brez vsakega občutka za pravilen odnos zavrniti službeni razgovor z borcem-invalidom. Po njegovi krivdi sem odhajal iz podjetja z grenkim občutkom razočaranosti, z mislijo, da direktor ne bi smel zavrniti razgovora ter ga nadomestiti z omalovažujočim merjenjem od nog do glave.

Jože Gorjak,
Ljubljana, Rakova Jelša 2

OB ROBU DOGODKOV

Razpoke v jezu

V zvezi z odnosi z Latinsko Ameriko pripisujejo v Washingtonu poseben pomen dvema dogodkoma: imenovanju posebnega državnega podsekretarja za Latinsko Ameriko (to je, poklicnega diplomata Roberta Woodwarda) in potovanju posebnega Kennedyjevega odposlanca, Adlaia Stevensona, ki se je te dni vrnil iz Latinske Amerike v Washington.

Prvi naj bi odslej vsklajal vse ameriške akcije v Latinski Ameriki, zlasti pa izvajanje pomoči, tako imenovane »Zveze za napredek«, drugi pa naj bi bil na svojem potovanju ugotovil želje in potrebe, ter stališča do medsebojnih odnosov in do Kube (v 18 dneh je obiskal 10 držav, torej je bil povprečno 1.8 dneva v vsaki!).

Najprej o »Zvezi za napredek«. Pet sto milijonov dolarjev v petih letih je bore malo, če pomislimo, da jih je v prav tako dolgem obdobju dobil še enkrat več, denimo, Cangkajšek. Ni pa seveda tako malo. Toda, gre za socialno podporo: graditev šol, bolnišnic, stanovanj. Se te bodo deležne le države, ki so Washingtonu po volji. Pa tudi to je nazadnje njihova stvar. Problem je drugod.

Jasno namreč postane, da tečejo washingtonske »nove ideje« po starih tračnicah. Hoteli bi seveda zamašiti razpoke v jezu — zlasti zabrisati z denarjem misli, ki so se okrepile pod vplivom kubanskih dogodkov, utrditi sedanje družbene ureditve in socialne strukture (tudi diktatorske) in seveda s propagandnim učinkom okrepiti, ali pa vsaj ohraniti svoj vpliv. Vse to kljub temu, da so že nekajkrat »iztirili« prav iz teh tračnic.

Stevenson, pravijo, je izvedel, da v obiskanih državah upajo, da je »Zveza za napredek« samo začetek, da bo temu sledila obilnejša tehnična in gospodarska pomoč — zlasti pa, da bodo ZDA privolile na dogovore o cenah surovin, ki so za večino monokulturnih latinskoameriških držav hrbtenica gospodarstva (padec teh cen, pri čemer kupujejo surovine v glavnem ZDA, je v zadnjem letu povzročil precej več izgube kot 500 milijonov dolarjev). Vsa ta upanja, zlasti poslednje, ki se je zadnja leta spremenila v zahtevo, poudarjajo v Latinski Ameriki vsaj že dvajset let brez vsakega uspeha. Torej ne gre za nova »odkritja«, ampak za že dolgo odprte rane. Toliko o washingtonskih načrtih za »vojno idejo« na jugu.

Problem bi bilo treba reševati iz izhodiščne točke, ki je današnjim washingtonskim koncepcijam popolnoma tuja. Washington »rešuje« svetovne probleme z zornega kota Vzhod—Zahod. Toda blokovska politika pomeni vedno manj v smeri Sever—Jug, v smislu, da leži večina razvitih držav na severni polobli, večina nerazvitih pa na južni (čeprav je treba premakniti ekvator nekoliko proti severu). Za države Latinske Amerike, Afrike in jugovzhodne Azije je prav politika Vzhod—Zahod eden izmed poglavitnih razlogov za vse težave na poti napredka — odtod tudi vedno več držav, ki se postavljajo odločno na izvenblokovska stališča.

Isto velja tudi za Latinsko Ameriko. Kuba je bila prva, ki je prebila obroč, katerega je postavila okrog zahodne poloble Severna Amerika. Washington skuša sedaj z vsemi sredstvi, v pomanjkanju idej zlasti z denarjem, ta obroč ponovno strniti in utrditi. Toda — tudi če bi se dalo z denarjem odtehtati želje po samostojnosti in napredku, je tega denarja — 5 sto milijonov dolarjev — za Latinsko Ameriko premalo. Po nekaterih ocenah bi potrebovala vsaj deset milijard dolarjev za investicije, če naj bi krenila na pot napredka. Če že ne logika, pa bi morala vsaj praksa zadnjih let biti za Washington zadosten dokaz, da nobena vsota denarja ne more »kupiti« neke države v smislu, da jo pripelje v ta ali oni tabor. To velja prav tako, če ne še bolj za države Latinske Amerike, ki so nerazvite le gospodarsko, se pa zato ponašajo z množico ljudi visokih idealov in revolucionarnih idej.

Gospodarska pomoč, torej, da, toda brez političnih koncesij. To pa »Zveza za napredek« nikakor ni, niti prvo v pravem pomenu besede, še manj pa drugo — pri tem pa je Latinska Amerika na točki, ko mora naprej, če naj se reši gospodarske more, proč od monokultur k industrializaciji, h gospodarskim odnosom z vsem svetom, proč od duhovnih in tvarnih blokovskih spon.

Za to pa so Stevenson, Woodward in »Zveza za napredek« odločno materialno prerevni in idejno preozki.

A. Furlan

»Ljudje se vedno bolj zanimajo za naju...«
(»New York Times«)

Hruščev o mednarodnem položaju

Izvajanja sovjetskega premiera o Berlinu in nemškem vprašanju, o razorožitvi ter o položaju v jugovzhodni Aziji

MOSKVA, 28. junija (Tanjug). Sovjetski premier Hruščev je danes na zborovanju v Kremlju ob prihodu predsednika vlade DR Vietnam Van Donga izjavil, da nobene grožnje o ekonomskih sankcijah, prekinitvi diplomatskih odnosov, mobilizaciji in drugih vojaških ukrepih ne bodo vplivale na Sovjetsko zvezo in jo zaustavile v njeni težnji, da uredi zapuščino pretekle vojne in sklene mirovno pogodbo z Nemčijo.

»Če bomo morali govoriti s pozicij sile, bomo poiskali to, s čimer bomo odgovorili. Če bodo nasprotniki miru in mirne koeksistence objavili mobilizacijo, ne bomo dovolili, da bi nas presenetili. Podvzemamo potrebne ukrepe, še pa bo treba, jih bomo še dopolnili, da bi okrepili svojo varnost,« je izjavil Hruščev in dodal, »da bo treba na poti k zmanjšanju napetosti očitno iti skozi etapo ‚ohlajevanja' klime v Evropi.

Hruščev je rekel, da je združitev DR Nemčije in ZR Nemčije v enotno državo moč doseči samo s pogajanji in sodelovanjem vlad samih teh dveh držav. Druge države se ne smejo vmešavati v notranjo stvar Nemcev.

Glede zahodnega Berlina je Hruščev predlagal mednarodna jamstva. Rekel je, da bi ta jamstva lahko dale štiri velike sile, ki bi imele v zahodnem Berlinu določene kontingente oboroženih sil ali pa bi tako jamstvo predstavljale oborožene sile nevtralnih držav ali pa OZN. Rekel je, da zahodni Berlin ne bo blokiran in da ne bo ogrožen, da ne bi mogli priti vanj, dodal pa je, da je za uporabljanje ozemlja DR Nemčije za prišton v zahodni Berlin potreben sporazum z vlado DR Nemčije.

»Pripravljeni smo začeti pogajanja, da bi častno in iskreno dosegli sporazum in podpisali mirovno pogodbo, če pa nekdo misli, da nas bo pripravil do brezkončnih pogajanj se moti,« je rekel Hruščev in nadaljeval, da nekateri zahodni listi trdijo, da ZSSR s svojimi predlogi o nemškem vprašanju spodkopava ravnotežje, ki je bilo doseženo v Evropi. Te trditve ne ustrezajo dejanskemu stanju, je rekel Hruščev. »Mi predlagamo, naj se pozna dejanski položaj v Evropi in sklene mirovna pogodba z dvema nemškima državama. Naj Zahodna Nemčija ostane v NATO, naj DR Nemčija ostane izven Varšavskega pakta, naj položaj ostane tak, dokler se vse zainteresirane strani ne dogovore o likvidaciji vojaških blokov,« je dejal Hruščev in dodal, da Sovjetska zveza in njeni prijatelji žele edino utrditev miru in ozdravljenje položaja v Evropi. »Mi želimo mir in prijateljstvo tudi z ZDA, čeprav so pojmovanja o mnogih vprašanjih med nami nasprotna«.

Hruščev je nadalje rekel, da so bili razgovori s predsednikom Kennedyjem koristni, ker so pripomogli k boljšemu razumevanju najvažnejših mednarodnih vprašanj. Takšna srečanja, je rekel, bodo koristna tudi v bodoče.

O razorožitvi je sovjetski premier ponovno naglasil, da opustitev poskusov z atomskim orožjem sama po sebi ne rešuje problemov. Temeljita rešitev je samo popolna in splošna razorožitev.

Ko je govoril o položaju v jugovzhodni Aziji, je sovjetski premier rekel, da Sovjetska zveza odločno podpira vlado DR Vietnam za hitro rešitev vprašanja združitve Vietnama. Rekel je, da imperialisti in druge zahodne sile skušajo v jugovzhodni Aziji obdržati iskre, iz katerih bi se lahko razvil požar. Obtožil je ZDA, da kršijo ženevske sporazume, ker oskrbujejo Južni Vietnam z orožjem in ga silijo v vojaške avanture.

O laoškem problemu je Hruščev rekel, da so za njegovo rešitev precej dobri pogoji. Dejal je, da konferenca v Ženevi kaže, da predstavniki ZDA in njihovi zavezniki zavlačujejo delo, vendar je izrazil upanje, da bo končno le prišlo do pametne rešitve, sprejemljive za laoško ljudstvo.

Johnson o ameriško-sovjetskih odnošajih

Washington, 28. jun. (Tanjug) Podpredsednik ZDA Johnson je izjavil, da Kennedyjevi vladi ni uspelo najti osnove za zboljšanje sodelovanja s Sovjetsko zvezo in da je prišel čas, ko je treba »odkrito spregovoriti« o ameriško-sovjetskih odnosih. Obdolžil je sovjetsko vlado »premišljene kampanje« preizkušanja sil in enotnosti ZDA. Pripomnil pa je, da noče govoriti »bojevito« in da njegova vlada ponovno vabi Sovjetsko zvezo, naj »lepe besede podkrepi z lepimi dejanji«.

Johnson je govoril včeraj na konferenci ameriških guvernerjev v Honoluluju, vendar so njegov govor objavili v Washingtonu šele potem, ko ga je poprej odobril predsednik Kennedy.

Johnson je izrazil mnenje, da je sovjetska politika v zadnjih mesecih »vrgla senco na svetovno prizorišče«. Pozval je Američane, naj enotno podpro predsednika Kennedyja, »ki zadeva na velike probleme našega časa«. O berlinski krizi se je izrazil kot o »najhujšem od vseh izzivanj«.

JUŽNI VIETNAM

Upor proti Din Diemu se širi

Več kot 15.000 oboroženih borcev gibanja Vietkong – Saigonska vlada ni uveljavila nobene obljubljene reforme

LONDON, 28. jun. (Tanjug). Po vesteh iz londonskih listov iz Sajgona se v Južnem Vietnamu čedalje bolj širi boj proti Ngo Din Diemovem režimu.

Dopisnik »Daily Telegrapha« piše, da cenijo število oboroženih borcev gibanja Vietkong na več kot 15.000. Vsak dan pa se jim pridružuje čedalje več nezadovoljnih državljanov.

Uspehi gverilskih enot Vietkonga so tako zelo strli moralo Din Diemovih pristašev, da celo nekateri njegovi najbližji sodelavci napovedujejo propad režima. Večina prebivalcev v gorskih delih države se je obrnila zoper Diemovo korumpirano vlado, katere položaj se je poslabšal zlasti v zadnjih mesecih.

List poudarja, da se pristaši sajgonskega režima boje, da bodo imele Diemove enote kmalu pod svojim nadzorstvom samo večja mesta z močnimi garnizijami, medtem ko bo vse ostalo ozemlje nadziralo gibanje Vietkong. Po mnenju lista te napovedi niso brez podlage glede na naraščajoče nezadovoljstvo ljudstva.

Dopisnik lista pravi, da je ljudstvo nezadovoljno zato, ker vlada v Sajgonu ni uveljavila nobene reforme, čeprav je po neuspelem vojaškem udaru v lanskem novembru obljubila številne reforme. Življenjske razmere v tej policijski državi, kot jo je krstil dopisnik »Daily Telegrapha«, postajajo čedalje slabše, tako da izgublja režim vsako oslombo ne samo v širokih ljudskih množicah, ampak tudi med tistimi, predvsem intelektualci, ki so jih doslej imeli za vdane Diemovemu režimu.

Upor v Angoli vse bolje organiziran

Lizbona, 28. jun. (AFP). Delovanje osvobodilnih sil v pokrajini Luande, na severu Angole, je iz dneva v dan bolje organizirano.

Iz nove taktike in operacij osvobodilnih sil lahko sklepamo, da so si zadale cilj, sistematično napadati portugalske kolonialne enote na cestah severne Angole in preprečiti, da bi na tem področju spravili pridelek kave. Na plantažah kave v Luandi pridelajo okrog 40% vse kave v Angoli.

Reuter poroča iz Luande, da je včeraj prispelo v to mesto 3000 novih portugalskih vojakov, ki bodo okrepili portugalske čete v Angoli.

Gizenga zahteva evakuacijo Lovaniuma

LEOPOLDVILLE, 28. junija. (AP). Minister za delo v vladi premiera Gizenge Jacques Masina je izjavil, da se bo premier Gizenga udeležil dela kongoškega parlamenta samo, če bodo območja okrog univerze Lovanium, kjer naj bi bilo zasedanje, popolnoma evakuirali. Rekel je, da velja to tudi za študente in profesorje te univerze, ki žive v okolici.

Masina, ki v imenu zakonite kongoške vlade proučuje varnostne ukrepe za zasedanje kongoškega parlamenta, je izjavil, da je zadovoljen z akcijami poveljstva sil OZN, ki naj zagotovi normalno delo kongoškega parlamenta po devetmesečni prekinitvi.

DE GAULLE O ALŽIRIJI

Verdun, 28. junija. — Francoski predsednik de Gaulle je izjavil danes v Verdunu, da »zdrav razum narekuje združitev Alžirije s Francijo«. Če tega ne bo moč uresničiti, je rekel, »bomo morali pregrupirati tiste, ki se ne morejo zediniti in sodelovati«. Kakor poroča Associated Press, se te besede nanašajo na načrt, da bi francoske kolone osredotočili okoli mest na sredozemski obali, medtem ko bi bili Alžirci potisnjeni v notranje predele Alžirije. Nadalje je de Gaulle rekel, da bo Francija »prepustila Alžircem, da odločijo o svoji bodočnosti, ko bo vzpostavljen mir« in nadaljeval, da »Francija ne bo postavljala ovir, da bi Alžirija postala neodvisna in suverena država«. De Gaulle je pripomnil, da Francija teži za dekolonizacijo Alžirije, podobno tisti na Madagaskarju.

To je bil prvi de Gaullov govor na turneji po Vzhodni Franciji.

Arabska liga bo proučila položaj

BEJRUT, 28. junija (AFP). V Bejrutu so uradno sporočili, da bo misija Arabske lige obiskala Bagdad in Kuwait, kjer bo proučila novo nastali položaj v odnosih med Irakom in Kuwaitom. Na čelu komisije je generalni sekretar Arabske lige Hasuna.

Nemški kredit za jez na Evfratu

BONN, 28. junija (Tanjug). Zahodna Nemčija je odobrila Združeni arabski republiki 500 milijonov mark kredita za gradnjo jezu na Evfratu, ki bo omogočil namakanje velikih površin zemlje in proizvodnjo okoli 600.000 kilovatov električne energije.

Nov turški obrambni minister

ANKARA, 28. junija (Reuter). V Ankari so uradno sporočili, da je obrambni minister general Alankuš odstopil. Na njegovo mesto je bil imenovan podpredsednik vlade general Zodilek.

Evropsko prvenstvo v šahu

OBERHAUSEN, 28. junija (Tanjug). V VII. kolu ekipnega prvenstva Evrope v šahu so bili doseženi naslednji rezultati:

Jugoslavija : ZSSR 2,5:5,5 (2), Madžarska : Španija 4:3 (3), Češkoslovaška : Zahodna Nemčija 3:3 (4).

NOGOMET

Partizan : Vasas 0:0.

Dukla : Crvena zvezda 4:2 (1:1).

ODBOJKA

Crvena zvezda : Branik 3:2 (15:7, 9:15, 15:9, 14:16, 15:10).

Kennedy: Zahod je enoten

»Če bo skaljen mir v Berlinu, bo neposredna odgovornost zadela Sovjetsko zvezo«

WASHINGTON, 28. jun. (Reuter). Predsednik Kennedy je imel danes redno tiskovno konferenco, na kateri je govoril o berlinskem in nemškem problemu, atomskih poskusih in sestanku s predsednikom de Gaullom in premierom Macmillanom ter je primerjal ameriško in sovjetsko proizvodnjo.

Kennedy je prebral pripravljeno izjavo o Berlinu, v kateri je dejal, da bi Sovjetska zveza napravila veliko napako, če bi mislila, da je moč enotnost Zahoda in njegovo odločenost glede berlinskega vprašanja »omajat; z grožnjami ali novimi agresivnimi dejanji«.

Kennedy je zavrnil zamisel o svobodnem Berlinu. Potem je dejal, da niso zahtevali od njega delne mobilizacije sil zaradi Berlina. Pripomnil pa je, da proučujejo korake, ki bi jih lahko napravil Zahod za izpolnitev svojih obveznosti do Berlina.

Kennedy je o sovjetski spomenici in o poznejših govorih sovjetskih in vzhodnonemških voditeljev izjavil, da so »usmerjeni v povečanje napetosti«.

Ko je podal zgodovinski pregled berlinskega problema in berlinskih kriz, je dejal, da »v Berlinu in Nemčiji zdaj vlada mir« in da bo »neposredna odgovornost zadela Sovjetsko zvezo, če bo ta mir skaljen«.

Nadalje je Kennedy dejal, da bodo ZDA vedno pripravljene razpravljati o vseh predlogih, ki ki zagotovili, da bodo Berlinčani izbrali svojo prihodnost kot »svobodni ljudje«. »Razgovori bodo koristni,« je izjavil Kennedy, »če bo Sovjetska zveza sprejela v Berlinu in Evropi samoodločbo, za katero se zavzema, ko gre za druge dele sveta, in če bo hotela iskreno delati za mir, ne pa za razširitev svoje moči.«

Na vprašanje o možnostih za njegov sestanek s predsednikom de Gaullom in premierom Macmillanom je Kennedy izjavil, da bo v tesnih stikih z obema predsednikoma, kar zadeva berlinski problem, in da se bo sestal z njima, »če bo napočila faza, v kateri bi bil takšen sestanek koristen«.

Kennedy je potem govoril o atomskih poskusih. Povedal je, da je skupini vodilnih znanstvenikov naročil, naj proučijo, ali Sovjetska zveza na skrivnem opravlja atomske poskuse ali ne. Rekel je, da stališče Sovjetske zveze na konferenci o prepovedi atomskih poskusov ogroža sedanji moratorij. Pozval je sovjetskega premiera Hruščeva, naj sprejme »pametno formulo za stalno prepoved atomskih poskusov«.

Kennedy je nato govoril o nedavni izjavi premiera Hruščeva, po kateri bo Sovjetska zveza dosegla in presegla ameriško proizvodnjo do leta 1970. Rekel je, da »Sovjetska zveza tega ne bo mogla uresničiti v dvajsetih letih«.

Na koncu je Kennedy izjavil, da se mu zdi koristno, da bo še ženevska konferenca o Laosu nadaljevala, ter je izrazil upanje, da bo konferenca dala napotke mednarodni kontrolni komisiji, tako da bi lahko izpolnila svojo nalogo.

VENEZUELA

Betancourt zatrl upor desnice

Poskus pristašev bivšega diktatorja Pereza Jimeneza se ni posrečil – Polovili so več kolovodij upora

HAVANA, 28. jun. (Tanjug) Uradno poročajo, da je po večdnevnih spopadih na področju mesta Barcelone, vzhodno od Caracasa, v Venezueli danes popoln red in mir. Kakor poudarjajo, je vlada Romula Betancourta z naglo akcijo lojalnih čet in ob podpori vodilnih političnih organizacij in sindikatov razbila poskus vojaškega udara in je zdaj gospodar položaja v državi.

Pristaši bivšega diktatorja Pereza Jimeneza so se uprli predvčerajšnjim. V zadnjem mesecu dni je bil to tretji upor zarotnikov. Zarotniki so zasedli lokalno radijsko postajo, zajeli funkcionarje oblasti in napadli sedež vladne Stranke demokratske akcije v Barceloni. Hkrati so povzročili incidente tudi na področjih Guaire in petrolejske luke Cruz, vendar so bile tudi te zarote naglo zatrte.

Kakor sodijo, gre pri včerajšnjih dogodkih za nov pritisk ostankov diktature in sil s skrajne desnice v naporih, da bi prisilili Betancourtovo vlado do popuščanja. Vzlic nekaterim notranjim protislovjem sodijo, da je Betancourtova vlada nadalje deležna znatne podpore in da je zato še vedno izključena možnost temeljitejših preokretov na desno. Opozarjajo pa na to, da se je uporniško gibanje začelo prav kmalu potem, ko je sodišče v ZDA ugodilo zahtevi Caracasa po izročitvi pobeglega diktatorja Pereza Jimeneza in neposredno pred napovedanim začetkom sodne obravnave proti zarotnikom, ki so sodelovali v lanskem vojaškem uporu v San Cristobalu.

Iz poročil o razvoju operacij je razvidno, da je bil upor široko zasnovan in da so hoteli pristaši diktature vreči Romula Betancourta. Neuradno poročajo, da je v spopadih v Barceloni padlo 40 ljudi.

Kot tudi večkrat prej ob podobnih priložnostih je včerajšnji Betancourtov poziv ljudstvu, naj obrani demokratično ustavno ureditev, vzbudil velik odmev v državi. Sindikat petrolejskih delavcev je razglasil splošno stavko v znamenju, da nasprotuje zaroti. Večje število državljanov se je pridružilo brigadi, ki so jo poslali v Barcelono.

Kakor so davi objavili, je oblastem uspelo poloviti več kolovodij upora, vendar so nekateri zarotniški oficirji pobegnili z vojaškim letalom na nizozemski otok Curacao.

Kuba priznala začasno alžirsko vlado

Havana, 28 jun (Tanjug Kubanska vlada je sinoči priznala začasno vlado alžirske republike. Sklep o priznanju vlade Ferhata Abasa so sprejeli na sinočnji seji ministrskega sveta ki jih je predsedoval predsednik republike Oswaldo Dorticos.

Telefonski razgovor Moskva–Washington

Moskva, 28. junija (Tanjug). Radio Moskva je nocoj sporočil, da je njegov sodelavec Valentin po telefonu poklical State Department v Washingtonu, da bi preveril pisanje »Evening Newsa o tem, da ameriška letala »U-2« lete samo 55 milj od sovjetskega ozemlja. Dopisnik lista je, kakor navaja radio Moskva, pisal mimo tega, da za pilote teh letal »fotografiranje sovjetskega ozemlja pod kotom ni nobena težkoča«.

Namestnik direktorja State Departmenta za sovjetska vprašanja Gutrin je odgovoril Valentinu, kakor poroča radio Mooskva, da mu lahko »zagotovi, da letala »U-2« ne lete nad Sovjetsko zvezo«. Radio pravi, da je bil to edini odgovor Gutrina na tri vprašanja, ki mu jih je postavil sodelavec radia Moskve.

Konferenca o Nemčiji?

Washington, 28. junija. Obstaja možnost, da bodo zahodne sile predlagale Sovjetski zvezi konferenco o Nemčiji in Berlinu, poroča Associated Press, sklicujoč se na visoke ameriške funkcionarje. Po teh virih so zahodne sile pripravljene razgovarjati se o vrsti vprašanj v zvezi z Nemčijo in Berlinom, to pa ne pomeni, da so pripravljene odstopiti od »svojih osnovnih pravic v Berlinu«.

Decentralizacija na Poljskem

Varšava, 28. jun. (Tanjug). Osmi plenum CK Združene delavske partije Poljske, ki je sinoči končal dvodnevno delo, je sprejel sklepe o osnovnih smereh nadaljnjega razvoja dejavnosti ljudskih odborov.

Po sklepih plenuma se bo okrepila vloga okrajnih odborov, ki naj postopno postanejo »osnovni člen v sistemu ljudskih odborov«. To decentralizacijo bodo izvedli, ne da bi povečali skupnega števila uslužbencev v omrežju ljudskih odborov.

Novost in morda najvažnejši ukrep pomenijo sklepi plenuma o tem, da vojvodski okrajni in vaški odbori ustrezno vplivajo na razvoj celotnega gospodarstva — tako splošnega, ki ga sicer upravljajo centralistično, kot lokalnega, na območju odborov. Ta pooblastila imajo odbori za vpliv na planiranje, oblikovanje gospodarske strukture področij, koordinacijo med splošno in lokalno industrijo tega področja, nadalje so vojvodski in okrajni odbori procentualno deležni dohodka osnovnih podjetij na njihovem območju.

TELEGRAMI

LONDON. – Britanski minister za delo Haere je odpotoval v Akro, da bi ugotovil, kako mislijo v državah, ki so članice Commonwealtha, o morebitni priključitvi Velike Britanije k Skupnemu evropskemu trgu. Haere bo razen Gane obiskal tudi druge afriške države, ki so članice Britanske skupnosti narodov.

BONN. – Podpredsednik ZAR Abdel Latif Bogdadi, ki je na obisku v Zahodni Nemčiji, se je v Bonnu razgovarjal z zahodnonemškim gospodarskim ministrom Erhardom. Zahodna Nemčija bo nudila Združeni arabski republiki dolgoročno finančno pomoč za zgraditev jezu na Evfratu v sirski pokrajini ZAR.

DUNAJ. – V Schwechatu blizu Dunaja je začela obratovati ena najmodernejših rafinerij nafte v Evropi, ki bo letno predelovala 2,5 milijona ton, tako da bo lahko krila skoraj vse avstrijske potrebe.

COLOMBO. – Cejlon bo predlagal ustanovitev skupnega trga držav jugovzhodne Azije, z namenom, da bi stabilizirali cene surovin, ki jih kupujejo zahodnoevropske države. Ustanovitev skupnega trga jugovzhodne Azije naj bi pripomogla k temu, da bi odvrnili »hudo nevarnost za gospodarstvo držav jugovzhodne Azije, ki jo pomeni dejavnost Skupnega evropskega trga«.

ANKARA. – Po podatkih generalne statistične direkcije Turčije znašal plačilni primanjkljaj Turčije v prvih štirih mesecih tega leta 212 milijonov turških lir (nad 23,5 milijona dolarjev).

TOKIO. – V najhujših viharjih, ki so letos divjali nad Japonsko, je po doslej znanih podatkih našlo smrt 52 ljudi, 88 jih pogrešajo, 113 pa je bilo poškodovanih. Zlasti ogrožen je jugozahodni del države. Brez strehe je ostalo 130.000 ljudi. Materialno škodo cenijo na več kot 13 milijonov dolarjev.

PRAGA. – V Pragi so se začela pogajanja gospodarskih delegacij vlad Sovjetske zveze in ČSSR o nekaterih vprašanjih, ki se nanašajo na splošno perspektivo razvoja gospodarstev Sovjetske zveze in ČSSR do leta 1980.

MANILA. – Epidemiji gripe, ki že mesec dni i pol razsaja na Filipinih, se je pred 15 dnevi pridružila še epidemija dizenterije. Sanitarni organi so zelo v skrbeh, ker je za obema boleznima umrlo že kakih 200 ljudi.

TEHERAN – Vojaško sodišče v Teheranu je obsodilo voditelja iranske Delavske stranke Mozafarja Magalja na dve leti ječe. Obtožili so ga, da je grozil policijskim oficirjem.

WASHINGTON. – Senatni odbor za vesolje je odobril predlog predsednika Kennedyja, naj bi za vesoljske raziskave odobrili vsoto 1.784.300.000 dolarjev.

CELJSKO ŠOLSTVO NA JAVNI TRIBUNI

Tudi šola naj gospodari

Posameznih problemov pri izvajanju sprememb v šolstvu, ki so jim ponekod drugod že prišli nekoliko bliže k jedru, so se v Celju šele lotili. Tako je pokazala občinska konferenca Socialistične zveze. Iz razprave, ki jo je še zlasti razgibala in z mislimi obogatila predsednica Glavnega odbora SZDL Slovenije Vida Tomšič, posredujemo nekaj povzetkov iz novinarske beležnice.

Na konferenci se je pokazalo, da novi status šole nekateri še ne pojmujejo pravilno, saj govorijo o tem, da smo šole prenesli iz okrajne v občinsko pristojnost. To ne drži. Gre za organizacijo šole, ki je samostojna ustanova z organi družbenega upravljanja, ne pa za decentralizacijo v prej omenjenem smislu.

Tudi v prosveti, zdravstvu, kulturi uveljavljamo v bistvu enako načelo, kot smo ga že pred tem uvedli v podjetjih. Dosedanji učitelj-uradnik dobiva položaj družbenega delavca na področju vzgoje. Šola je sestavni del procesa življenja in proizvodnje, saj vzgaja najvažnejšega činitelja v proizvodnem procesu — človeka. Načelo, da kolektiv v podjetju upravlja z družbenimi sredstvi in z njimi proizvaja, je delno mogoče uporabiti tudi v družbenih službah. Tudi prosvetni delavci in šolski odbori upravljajo s sredstvi. Ugotoviti morajo, če zaradi poenostavitve lahko uporabimo primero, koliko ta »proizvodnja« stane, svoje »stroške proizvodnje« ter »naročnike« oziroma interesente in na podlagi tega izdelati svoj sistem finansiranja. Interesenti so v bistvu tisti, ki šolo koristijo; to so gospodarske organizacije in ustanove družbenih služb, starši oziroma učenci ali pa v posameznih primerih tudi skupnost, ki planira, koliko vsaki posamezni šoli, izračunati, koliko stane posamezen učenec, kaj se učenec na tej in tej šoli nauči, primerjati šole med seboj. Tudi v šoli je treba začeti gospodariti.

Pri tem bomo bržkone ugotovili marsikaj poučnega. V nekaterih šolah manjka prosvetnih delavcev. Stroški so v takih primerih manjši, toda tudi šolanje ni kvalitetno. V tej ali oni ustanovi pa bodo morda ugotovili, da si lahko pomagajo tudi z laičnim kadrom (v Celju so že ugotovili tak primer, je na konferenci dejal nekdo), s pomočjo staršev in podobno.

Šolski odbor mora priti do analize: kakšne kadre daje šola; koliko učencev se je usposobilo za nadaljnje izobraževanje, s kakšnimi stroški je dosegla šola svoje rezultate, koliko je kdo k temu prispeval. V skladu s temi pokazatelji in v sorazmerju z osebnimi dohodki v drugih kvalificiranih poklicih in splošnim družbenim standardom na območju občine naj se oblikujejo tudi osebni dohodki prosvetnih delavcev v posamezni občini.

URADNIŠKE PLAČE ZAČENJAMO RUŠITI

Seveda je uvajanje takega nagrajevanja trd oreh. Letos smo uvedli 5 odstotkov za nagrajevanje po delu. Nekateri učitelji so se temu smejali. Rekli so: »Kaj bi se dajali med seboj, naj dobijo vsi enako, ali pa dajmo tiste odstotke v izletniški sklad«. Toda v vsaki šoli se dobro poznajo med seboj in lahko ocenijo, kdo izmed njih bi moral več dobiti. Stvar je načelnega pomena. Čeprav so to majhne vsote, začenjamo s temi 5 odstotki rušiti enotno uradniško plačo učiteljev ter postopoma prehajamo na oblikovanje stimulativnejšega nagrajevanja tudi v šolstvu. Pri tem bo treba preiti na pogodbene odnose med šolskim odborom in prosvetnim delavcem.

Več diskutantov je na konferenci dejalo, da bi bilo o teh problemih nujno bolj razpravljati tudi s starši, oziroma vsemi zainteresiranimi državljani. Za to naj bi zlasti poskrbele krajevne organizacije Socialistične zveze. Gre za razjasnitev odnosa posameznega državljana, podjetja, ustanove, občine do finansiranja šol. Kdor hoče priti do večjih osebnih dohodkov, naj za študij, ki mu bo to omogočil, tudi sam nekaj prispeva. Če ga bo potrebovalo podjetje, mu bo ono plačalo. Občine pa naj bi imele posebne kreditne sklade, iz katerih bi ta ali oni koristnik šole vzel kredit; vračati bi ga začel po končanem šolanju, v primeru, če bi šolanje uspešno zaključil, pa bi mu lahko odpisali ustrezen del kredita. To bi bila tudi spodbuda za intenzivnejše učenje.

Zanimivo je bilo poslušati tovariša, ki se je ob primeru metalurško železarske šole v Štorah živahno zavzemal za razjasnitev problemov okrog finansiranja šolstva. Pri tem je dejal, da stvar zanje pravzaprav ni nova. Ta šola dela že več let brez dotacije. Šolske delavnice so lani ustvarile kakih 38 milijonov din dohodka. Prišlo je celo do tega, da zdaj šola kreditira podjetje z 8 milijoni. Kaže, da je ta šola, kljub prehodnim težavam, ki jih zdaj ima, dobro zastavila delo. Poučuje in proizvaja ter že živi v novem sistemu.

ŠOLO NAJ FINANSIRAJO KORISTNIKI

V zvezi s tem so se v razpravi izluščila nekatera mnenja. V naših družbenih pogojih nikakor ni moč samo reči: to in to je stvar družbe, da poskrbi. Družba smo mi. Imamo obvezno osemletno šolanje. Vzdržuje ga družba. Za to uporablja sredstva, ki jih ustvarjajo in odvajajo proizvajalci. Druge šole pa naj začno plačevati koristniki. Občine in gospodarske organizacije so letos že pokazale veliko razumevanje za to, saj so se šolski skladi letos povečali bolj kot kdaj koli doslej. Kjer pa se pojavi tendenca, da bi, denimo spričo ukrepa, ki predvideva obvezno 10 odstotno rezervo pri vseh družbenih investicijskih skladih, hoteli udariti najprej po šoli, se je treba temu zoperstaviti. Ob rednem pobiranju proračunskih dohodkov se najbrž proračunska sredstva mnogih občin ne bodo zmanjšala, saj so osebni dohodki zelo porasli. Zlasti pa občine in okraji v tem prehodnem obdobju ne morejo dati rok enostavno proč od finančnih problemov šol. Nikakor ne smemo zmanjševati šolskih kapacitet samo zato, ker zdaj ta ali ona stvar še ni povsem jasna. S tem pa ni rečeno, da se ne bo v tem sistemu pokazala potreba bodisi po zmanjšanju bodisi po povečanju kapacitete te ali one šole.

Vsaka šola pa bi se morala začeti čutiti kot samostojna enota, ki ne sme samo čakati, da bo kdo drug zanjo vse opravil. Niti najmanj seveda ne gre za to, da bi iskala mecene. Ozreti pa se mora za interesenti, ki jo potrebujejo ter se z njimi dogovarjati tudi za sredstva. Kjer so šolski odbori že stopili v stik z gospodarskimi organizacijami, ustanovami, z zbornicami in z drugimi interesenti, pa so le-ti rekli tudi takole: prilagodite učni program šole našim potrebam, pa bomo dali toliko in toliko sredstev. Takšno dogovarjanje je potrebno. Niti najmanj ne gre pri tem za komercializacijo šole, marveč za to, da se šola prilagodi našim sedanjim pogojem.

V celjski občini ustanavljajo srednjo tehniško šolo. Ko pa so vprašali eno izmed večjih podjetij, koliko kadra bi potrebovalo iz te šole, so v podjetju rekli, da samo dva tehnika. Diskutant, ki je o tem govoril na konferenci, je hotel to povedati kot primer, kako se nekatera podjetja skušajo otresti finančnih bremen za vzgojo kadra, čeprav bi le-tega nujno potrebovala. Nadaljnja razprava o tem problemu je poudarila, da morajo kot organizator interesentov za vzgojo kadrov nastopiti organi komune. Pri tem ima pomembno vlogo Socialistična zveza: postaviti mora te probleme pred zbor proizvajalcev, ki naj jih konkretneje prouči in zavzame stališča do njih. Občinski zbor proizvajalcev v Celju je — tako smo nato slišali — do teh vprašanj že zavzel stališče, vendar njegovo delo s tem še ne more biti opravljeno, ker so problemi še odprti.

Prav tako ne more biti opravljeno delo Socialistične zveze, kjer je mesto, da družbene probleme razčiščujemo in pomagamo razvijati stvari naprej. Problemi šolstva se namreč šele začenjajo odpirati, ko se jih lotevamo v praksi. Nujno terjajo boj mnenj in razčiščevanje stališč na političnih tribunah, kjer sodelujejo zlasti še ljudje, ki se za ta vprašaja zanimajo (med take tribune lahko prištejemo tudi omenjeno konferenco). Tako bodo rešitve tudi prej dozorele v praksi.

Miro Zakrajšek

LJUBLJANA, 28. jun. 1961. Danes dopoldne je prispel v Ljubljano Jehi Abu Bakr, generalni direktor Direkcije za informacije vlade ZAR, kot gost sekretarja Zveznega izvršnega sveta za informacije Bogdana Osolnika. Dopoldne si je Jehi Abu Bakr ogledal RTV in IV. Mednarodno grafično razstavo v Moderni galeriji, opoldne pa ga je sprejel podpredsednik Izvršnega sveta LS LRS dr. Joža Vilfan (na sliki) in ga po razgovoru zadržal na kosilu. Popoldne je generalni direktor za informacije ZAR Jehi Abu Bakr obiskal Begunje in Bled.

Zvezni znanstveni sklad

Znanstveno delo v naši državi finansira zdaj Zvezni sklad za znanstveno delo. Ustanovljen je bil z zakonom pred letom dni in je samostojna ustanova z družbenim upravljanjem.

V minulem letu je postala organizacija znanstvenega dela skrb kolektivov znanstvenih inštitutov, ki delujejo kot samostojne ustanove ali kot gospodarske organizacije. Sklad je prav tako opozoril na številne znanstvene probleme, katerih reševanje terja nadaljnji razvoj znanosti, s tem pa tudi hitrejši napredek industrije in gospodarstva.

Sodelovanje gospodarstva pri finansiranju znanstveno raziskovalnega dela je sicer še nezadostno, vendar znaša doslej nad 4 milijarde dinarjev. To je posledica vse večje zainteresiranosti gospodarstva pa tudi pravilne politike Zveznega znanstvenega sklada, ki daje sredstva samo ob pogoju, da tisti, ki prijavi za finansiranje znanstveno delo, z določenim deležem tudi sam sodeluje pri finansiranju.

Lani in v prvi polovici letošnjega leta je Zvezni sklad sklenil z znanstvenimi zavodi, industrijskimi podjetji in centri za pospeševanje raznih gospodarskih panog, okoli tisoč pogodb v znesku nad pet in pol milijarde dinarjev. V istem razdobju je bilo odobrenih milijarda in sedem sto tisoč dinarjev za nabavo opreme v 25 samostojnih znanstvenih ustanovah in industrijskih laboratorijih. Samo vrednost v pogodbah za znanstvene teme, katerih raziskovanje naj prispeva k napredku industrijske proizvodnje, znaša — z deležem industrije — nad milijardo dinarjev.

Izkušnje prvega leta dela Zveznega znanstvenega sklada pa narekujejo, da se v prihodnjem letu odpravijo nekatere pomanjkljivosti — da bi bilo delo Sklada učinkovitejše. Predvsem dobiva Sklad zelo veliko prošenj za finansiranje, zaradi česar ni lahko napraviti objektivne razdelitve. Vzrok je bržčas v tem, ker so se nekateri inštituti znašli v kritičnem položaju, potem ko je bil sprejet zakon o finansiranju znanstveno raziskovalnega dela. Po drugi strani naše gospodarstvo spočetka ni bilo zadosti pripravljeno sodelovati z inštituti, pa tudi inštituti se niso znali približati gospodarstvu.

Veliko število prošenj za finansiranje je sprožil tudi zelo obširen program znanstvenih raziskovanj, na čigar temelju je bil razpisan Skladov natečaj. Zato bi program znanstveno raziskovalnega dela, ki ga finansira Zvezni sklad, moral dati prednost samo najvažnejšim temam tako z znanstvenega kot z gospodarskega stališča. Tudi ni potrebno, da bi zajemal téme, ki jih lahko finansirajo republiški skladi, okraji in komune. Pri izdelavi programa za prihodnje leto je to vsekakor upoštevati.

Delo Sklada je motilo tudi to, da mnogi inštituti in zbornice niso pravočasno izdelale programov in so zato tudi pozno prijavljali potrebe. Zakon o Zveznem znanstvenem skladu namreč omogoča, da se potrebe po finansiranju lahko prijavljajo vse leto. Upravni odbor Sklada in njegove komisije so obravnavale prijave ločeno in niso imele pregleda vseh tém, na temelju katerega bi bilo mogoče napraviti objektiven izbor. Na drugi strani je moral upravni odbor odlagati seje, ker je čakal, da se je nabralo nekaj tém s posameznih znanstvenih področij, kar je pomenilo negotovost za mnoge inštitute.

Program znanstveno raziskovalnega dela za prihodnje leto je treba pripravljati že sedaj v sodelovanju z vsemi zainteresiranimi ustanovami, da bi konec leta imel Sklad pregled nad vsemi predlaganimi témami za znanstveno raziskovanje. To bi seveda izključilo stalne natečaje, zasedanje komisij čez vse leto, pa tudi številne seje upravnega odbora. V tem primeru bi se Sklad lahko bolj posvetil nadziranju, kako inštituti opravljajo obveznosti, in posredovanju doseženih uspehov za praktično uporabo ali za nadaljnji napredek znanosti.

Zagrebška gledališča v novi sezoni

Gledališke sezone je konec. Te dni so se zvrstile zadnje predstave pred počitnicami tako v Drami Hrvatskega narodnega gledališča kot v Zagrebškem dramskem gledališču, medtem ko Opera HNK žanje lovorike v Parizu. Štiri dni tega tedna je v Zagrebu gostovalo Sodobno gledališče iz Beograda, seveda z izključno lahkim, komediografskim in revijskim programom.

Seveda sta gledališka sveta tako v Hrvatskem narodnem gledališču kot v Zagrebškem dramskem gledališču že razpravljala o programu za novo sezono in ga tudi določila. Le gledališče Komedija še ni dokončno ugotovilo, kaj bodo igrali v prihodnji sezoni. Značilna je ugotovitev, da bo prihodnjo sezono v HNK sorazmerno malo premier. - V Drami jih obljubljajo vsega skupaj šest. Novo domače delo, kot je že pri nas navada, ni omenjeno konkretno, ampak bodo postavili »Protekcijo« pak le v oklepaju. Razen tega Branislava Nušića, Sartrove »Ujetnike iz Altone«, »Nikoli človek ne ve« Bernarda Shawa, Shakespearovo »Ukročeno trmoglavko« in delo Victoriena Sardoua »Madame Sans-Géne«, ki že zdavnaj ni bilo igrano v Jugoslaviji.

V Operi nameravajo pripraviti vsega skupaj štiri premierske predstave, dve v sami Operi, dve pa v baletu. Prva operna premiera bo znano delo Sergeja Prokofjeva »Vojna in mir«, ki je bilo obljubljeno že za preteklo sezono, pa so ga morali zaradi tehničnih težkoč odložiti. Za drugo operno premiero so določili Verdijevega »Don Carlosa«, delo, ki prav tako pri nas že dolgo ni bilo na programu. Pač pa kaže, da bo v zagrebškem baletu zapihal nov, bolj svež veter. V Zagrebu je že nekaj tednov francoska baletna umetnica Françoise Adret, ki je sicer tudi plesalka, posebej pa se razume na koreografijo. Sedaj pripravlja z zagrebškimi plesalci prvo premiero v novi sezoni, ki je napovedana za 14. september, se prvi za velesejemske dni. Obsegala bo štiri kratka baletna dela, namreč balet na Haydnovo Simfonijo v G-duru, »Makete« Iva Maleca, »Kretnje za balet« sovjetskega skladatelja Dimitrija Kabalevskega in »Trirogelnik« Emanuela de Falle. Druga baletna premiera, ki ni dokončno določena, izbirali bodo med Brittnovim »Snom poletne noči« in domačim Vidošićevim »Starim mladeničem«.

Zagrebško dramsko gledališče je doslej dokončno določilo štiri premiere domačih avtorjev. Prvi dve deli sta anonimni in spadata v staro dalmatinsko književnost. Tako so režiserju B. Violiću zaupali režijo komedije neznanega hrvatskega pisca s Hvara »Komedija od Raškota«, ki je napisana v 17. stoletju, medtem ko bo Georgij Paro režiral delo neznanega dubrovniškega pisatelja »Ljubovnici«. Za dvajsetletnico vstaje bo gledališče pripravilo dramatizacijo znanega proznega dela »Čudoviti prah« Vjekoslava Kaleba (v Grünwaldovi dramatizaciji). Za četrto premiero je obljubljena nova drama Skenderja Kulenovića »Luč v drugem nadstropju«. Razen imenovanih del bi radi uprizorili še dramatizacijo iz prvega dela Ćosićevih »Delitev«, ki je pred tedni doživela tak uspeh v beograjskem Jugoslovanskem gledališču (dramatizacija Cirilova in Belovića). Mladen Škiljan bo režiral eno izmed del Čehova. Izmed tujih del bi radi igrali še »Zgodbo o Vasku« Georgesa Scheadeja, »Bar vseh svetih« sodobnega poljskega dramatika Broskiewicza, pa še »Ksantipino obrambo Hieronima Morština.

T. P.

V SOBOTO, 1. JULIJA SE BO ZAČEL IX. LJUBLJANSKI FESTIVAL, KI JE LETOS NAMENJEN PREGLEDU JUGOSLOVANSKE OPERNE USTVARJALNOSTI. ENO IZMED NAJBOLJ ZANIMIVIH PRIREDITEV BODO FESTIVALSKEMU OBČINSTVU PRAV GOTOVO PREDSTAVILI SARAJEVSKI GOSTJE: 4. JULIJA BODO NASTOPILI S PRVO JUGOSLOVANSKO OPERO »ENAINŠTIRIDESETO« SKLADATELJA MIHOVILA LOGARJA. — NA SLIKI PRIZOR IZ OPERE »ENAINŠTIRIDESETO« V IZVEDBI SARAJEVSKE OPERE.

JUBILEJNI KONCERT GLASBENE MATICE

Faustovo pogubljenje

V proslavo 70. letnice svojega obstoja je priredil pevski zbor Glasbene matice slavnostni koncert, na katerem je izvajal Hectorja Berlioza opero »Faustovo pogubljenje«. Dirigent je bil Ciril Cvetko, solisti pa Josip Gostič (Faust), Vera Klemenškova (Margareta), Danilo Merlak (Mefisto) in Dragiša Ognjanović.

S člani opernega zbora pomnoženj mešani zbor Glasbene matice se je izkazal kot zvočen vokalni ansambel, ki se mu pozna, da ga vodi roka zelo vestnega in natančnega zborovodje. Dirigentu Cirilu Cvetku je uspelo povezati pevce v čvrsto disciplinirano enoto, v homogen zbor, ki poje — seveda v amaterskem merilu — presenetljivo kultivirano, ritmično zanesljivo in v dinamičnem pogledu dovolj ostro niansirano.

Od solistov se je prav posebno odlikoval Josip Gostič. Njegov način petja — zanj toliko značilno široko izdržano pevsko fraziranje z blagim čustvenim valovanjem — je bilo v polni harmoniji s širino in mehko čustvenostjo Berliozove muzike.

V vlogi Margarete sem doslej vedno slišal sopranistke, zato me je zasedba z mezzosopranistko Vero Klemenškovo nekoliko presenetila. Ne vem, kakšen glas predpisuje skladatelj, vendar mislim, da značaju, pa tudi glasovnemu razponu vloge bolj ustreza sopranski glas. Vsekakor pa moramo poudariti, da je Vera Klemenškova pela zelo lepo in muzikalno in da ji tudi višine niso delale prav nobenih preglavic.

Sproščen in glasovno zelo dobro disponiran je bil Danilo Merlak kot Mefisto, čeprav ga je dirigent s hitrimi tempi mestoma komaj pustil do sape. — Dragiša Ognjanović se je odlikoval z nenavadnim bogastvom, sočnostjo in možatostjo svojega glasu. Bilo bi ga vsekakor zanimivo slišati v primerni vlogi tudi v naši Operi.

Orkester se to pot ni dvignil nad povprečje. V njegovi igri se je kazala dokajšnja površnost tako v pogledu intonacije kot v pogledu ritma in dinamike. Nekaj krivde za to je gotovo tudi na dvorani, saj je Filharmonična dvorana za tako velike prireditve odločno premajhna. Suh in pridušen zvok ter občutek utesnjenosti vsekakor zelo neugodno vpliva na izvajalce.

Uroš Prevoršek

JUTRI OB 18. URI BO SLOVESNA OTVORITEV RAZSTAVE »BAROK NA SLOVENSKEM«, KI SO JO UREDILI V VSEH PROSTORIH LJUBLJANSKE NARODNE GALERIJE. MED EKSPONATI, KI BODO POSREDOVALI BOGAT VPOGLED V BAROČNO UMETNOSTNO SNOVANJE PRI NAS, BO TUDI NASLOVNA STRAN GLADIČEVE KNJIGE, KI JO JE IZDELAL SLIKAR GIULIO QUAGLIO (na sliki)

Včeraj ob 10. uri je bila v dvorani hišnega sveta v Kidričevi ulici odprta razstava učencev III. letnika Grafične šole. Razstavo je otvoril Franc Boštjančič, otvoritvi pa so med drugimi prisostvovali predstavniki grafičnih podjetij, sveta za šolstvo in zavoda za pošolsko izobraževanje. Dela so odraz likovne vzgoje s poudarkom na praktično industrijsko uporabo v tisku. Razstavo je pripravil šolski center za izobraževanje grafičnih delavcev in bo odprta do vključno 1. julija. — (T. Ž.)
Foto: Jerala

Odprto pismo o razmerah v slovenskem nogometu

Z izpadom NK »Triglav« Ljubljana (bivši »Odred«) iz II. zvezne nogometne lige je izgubila Slovenija svojega edinega predstavnika v zveznem nogometnem tekmovanju. (Uspeh NK »Maribor« v kvalifikacijah je ta čas še nejasen). Vsi nogometni klubi slovenske conske lige, v katero se je uvrstil tudi »Triglav«, so se začeli pripravljati, da bi v prihodnji sezoni ponovno zagotovili LR Sloveniji svojega predstavnika v zveznem tekmovanju. Pričakovali so, da bodo tako priprave kakor tudi samo tekmovanje potekale enakopravno in v sodelovanju med vsemi klubi ter ob nepristranski pomoči Nogometne zveze Slovenije vsem klubom. »Triglavu« smo celo pismeno javili, da smo pripravljeni na sodelovanje. Žal, odgovora ni bilo in stvari so se začele odvijati drugače kot smo želeli. »Triglav« je že namreč pred zaključkom spomladanskega dela tekmovanja začel s staro prakso svojega prednika »Odreda« in sicer s snubljenjem igralcev iz drugih klubov, namesto, da bi vzgajal svoj lastni naraščaj. Vsem je dobro znano, da je taka škodljiva praksa pripeljala bivši »Odred« in sedaj »Triglav« iz I. zvezne v II. zvezno in potem v republiško consko ligo. To je jasen dokaz, da samo tako, ni mogoče reševati slovenskega nogometa.

Vsi pravi športniki in celotna javnost se je lani zgražala spričo delovanja NK »Karlovac«, ki je kot je znano, kupil kompletno moštvo od drugih klubov. O tem je pisalo tudi vse naše časopisje in se spraševalo, od kod denar za take mahinacije. Vendar pa danes, ko se podobne stvari dogajajo tudi pri nas, vsi odgovorni činitelji molče. Sicer je pa res in po vsem svetu veljavna resnica, da nadarjeni igralci iz nižjih klubov prestopajo v močnejše nogometne kolektive (kako in zakaj je drugo vprašanje) in tako smo »ločeš — nočeš« skoraj vsa leta po osvoboditvi in tudi v bližnji preteklosti odstopali svoje najboljše posameznike takratni »Enotnosti« oziroma »Odredu«. Ne čutimo pa te potrebe sedaj, ker sodimo, da ni »Triglav« klub v višjem tekmovalnem razredu, ampak tekmuje skupaj z nami v enaki konkurenci.

Želimo, da dobi mesto Ljubljana ponovno svojega zastopnika v zveznem nogometnem tekmovanju, vendar pa naj bo to tisti, ki bo to z lastnim delom res zaslužil. Zdi se nam pa krivično v danih (enakih) pogojih podpirati za vsako ceno en sam klub, saj je naposled vsa praksa pokazala, da so bile tudi vse dosedanje podpore enemu samemu klubu vse prej ko koristne. Dokaz: smo brez predstavnika v zvezni nogometni ligi.

Pri tem pa se ne pojavlja samo vprašanje, kam bodo pripeljale take metode naš slovenski nogomet in telesno vzgojo na sploh, temveč gre predvsem za vprašanje pravilne vzgoje naše mladine, ki naj bi ravno v športnih organizacijah dobila svoje pravo mesto. Ob tem se nam nehote vsiljuje misel, ali ne bomo tudi mi kmalu dobili razne »Zebce« in »Miladinoviće« ter njim podobne.

Gre tudi za vprašanje, od kod nekaterim klubom denar za »kupovanje« igralcev (javna tajnost je, da se to dela), ko vendar vemo, da nimajo toliko rednih dohodkov, da bi jih lahko v te svrhe razmetavali. Nedvomno je, da so to sredstva delovnih kolektivov, ki se po raznih kanalih stekajo v tak klub in nato v žepe posameznih kupljenih igralcev. Če pa človek vpraša: »Zakaj delate tako?« — dobi po navadi odgovor: »Bodi tiho, če ne te izročim sodišču, saj nimaš nikakega dokaza!« Seveda pri takih kupčijah ni nobenih zapisnikov in ne prič.

In kaj pravi na to Nogometna zveza Slovenije? »Formalno vse v redu, uradno ne vemo ničesar!« Ali se ne skriva za takimi odgovori ne le ignoriranje vseh družbenih norm in vloge, ki naj bi jo imela Nogometna zveza kot usmerjevalec pravilne politike v nogometu, temveč tudi soglasje in celo podpiranje takih metod, ki so dobile svojo uniformo pod parolo »centralnega društva« in »centralnega stadiona«, a ki v bistvu pokrivajo stare klubaške nazore.

Danes, ko v celotnem gospodarskem in družbenem življenju govorimo o decentralizaciji, pa ravno nasprotno želimo centralizirati tiste družbene dejavnosti, ki so po svoji naravi grajene na širokih osnovah prostovoljnosti in sproščene iniciative. In to centralizacijo želijo doseči, kot večkrat izjavljajo — »milo ali s silo«. Sprašujemo se tudi, ali ne vnašajo take metode, tuje škodljive pojave v naše družbene odnose!

V naših političnih, družbenih in gospodarskih organizacijah prevzemajo mladi ljudje odgovorna mesta, da bi vnesli nove in zdrave poglede v razvoj medsebojnih odnosov. Prav v telesnovzgojnih organizacijah, ki so svojstveno mladinske in pripadajo predvsem mladini, pa mladi ljudje največkrat ne pridejo do besede, kajti tam še vedno sedijo »izkušeni športniki« s starimi pogledi in klubaškimi težnjami.

Želimo, da se napravi konec podkupovanja in nasploh red v slovenskem nogometu in zato predlagamo, da Nogometna zveza Slovenije:

takoj imenuje komisijo, ki naj ugotovi vzroke nezdravih pojavov v slovenskem nogometu,

ukrepa tako, da se vsi pojavi podkupovanja odstranijo iz slovenskega nogometa,

prepove tekmovanje, oziroma razpusti klub, ki bi z neopravičenimi sredstvi pridobival iz drugih klubov igralce, in

da za take pojave odgovornim klubskim funkcionarjem odvzame pravico delovanja v športnih organizacija.

O teh vprašanjih želimo odgovor, oziroma stališče NZS.

Upravni odbor NK »Ljubljana« si pridržuje pravico, da v zvezi z navedenimi problemi oziroma njihovo rešitvijo, odloča o svojem nadaljnjem sodelovanju na tekmovanjih v okviru Nogometne zveze Slovenije. To bi bila sicer za klub, ki deluje že nad 40 let, velika žrtev, vendar v danih pogojih edina častna rešitev.

To odprto pismo naslavljamo na slovensko športno javnost, ker ne gre za enkratni primer odvzemanja igralcev drugim klubom, ampak za sistematično slabljenje ostalih in krepitev enega samega kluba, to pa seveda jemlje voljo igralcem in športnim delavcem. Skrajni čas je, da se z odločilnim posegom to prepreči, da ne bo prepozno!

Upravni odbor NK »Ljubljana«

»Roleto« obnavljajo

Kranj, 28. jun. — Pred dnevi je zgorela v Kranju tovarna »Roleta«. Škoda je bila precejšnja, vendar to kolektivu ni vzelo volje. Požgano poslopje so že pričeli obnavljati, za delo pa so že usposobili več kot polovico strojev. Potrošniki izdelkov »Roleta« so z razumevanjem izpraznili skladiščne prostore gotovih izdelkov, ki so jih sedaj preuredili v začasno delavnico. Vse pogodbe, ki so jih sklenili s potrošniki, bodo izpolnili, za naročila, ki so prispela v zadnjem času, pa so preskrbeli druge izdelovalce. Da poteka delo kolikor toliko normalno, so prispevali v »Roleti« zaposleni mizarji sami, saj so vsi prepeljali v zasilno delavnico lastne delovne mize. Pomagala bodo tudi gradbena podjetja, ki bodo hitro izdelala načrte in ponovno zgradila stavbo.

P. G.

Spet zastrupljenje s sladoledom

V soboto, 24. junija je v Novem mestu, tokrat že drugič letos, prišlo do zastrupljenja s sladoledom. Zaradi bolečin v črevesju so se zatekli po zdravstveno pomoč v bolnišnico trije ljudje, med njimi en tuj državljan. Oboleli so izjavili, da so jedli sladoled, ki so ga kupili v slaščičarni Bajramović na cesti Komandanta Staneta. Organi sanitarne inšpekcije, ki so že isti večer pregledali navedeno slaščičarno, so našli na materialu za sladoled bacile stasilikoke, zato so odredili zaporo slaščičarne.

Iz podobnih razlogov je bila ta slaščičarna začasno zaprta že letošnjo pomlad. Okrajni sanitarni inšpektor je takrat predlagal stalno zaporo tega lokala, ker ni na primernem kraju. V slaščičarno je namreč neposreden vhod iz prometne ceste, in je že zaradi tega lokal neprimeren za tak živilski obrat. Občinski ljudski odbor pa je vzlic temu izdal dovoljenje za obratovanje slaščičarne, s pogojem, da najemnik uredi lokal po predpisih. Slaščičar je v resnici vložil precej denarja za ureditev lokala, vendar se, kot kaže sedanji primer, higienična neoporečnost izdelkov ni izboljšala.

S polovičnimi ukrepi ne bo moč uspešno zaščititi ljudskega zdravja in so potrebni strožji ukrepi. Okrajni ljudski odbor je na nedavni seji posebej poudaril nujnost po strožjem sanitarnem nadzoru nad živilskimi in prehrambenimi obrati, ter priporočil občinskim ljudskim odborom, naj okrepijo sanitarno inšpekcijo.

P. Romanič

POČITNICE V FIESI

Kranj, 27. jun. — Do srede septembra bo v počitniškem domu »Tiskanine« v Fiesi letovalo pod zelo ugodnimi pogoji 880 delavcev in uslužbencev ter njihovih družinskih članov. V sezoni plačajo odrasli za dnevno oskrbo po 350 dinarjev, za otroke pa je prispevek 175 dinarjev. Mnogi od delavcev »Tiskanine« pa bodo preživeli svoj dopust tudi v drugih krajih. Posamezne izmene po oddelkih imajo namreč kolektivne dopuste, ki so razporejeni tako, da še vedno delata po dve izmeni dnevno. Počitniški dom v Fiesi je »Tiskanina« kupila pred tremi leti ter ga preuredila za udobno letovanje. Naenkrat sprejme 80. delavcev.

Kolektiv »Tiskanine« je letos v predsezoni odstopil 20 mest v svojem počitniškem domu tudi družinskim članom vojnih invalidov. Pogoji zanje so bili isti kot za člane »Tiskanininega« kolektiva.

P. G.

Tudi letos okrajno tekmovanje traktoristov

Društvo traktoristov in kmetijskih strojnikov Kranj, ki vključuje tudi člane iz področja ObLO Tržič in Škofja Loka, se je že pričelo pripravljati na letošnje okrajno tekmovanje traktoristov in kmetijskih strojnikov, ki bo 16. julija na posestvu v Šenčurju. Pričakujejo, da se bo tekmovanja udeležilo okrog 50 članov, mladincev in 5 pionirjev. Tekmovali bodo v oranju, spretnostni vožnji in v teoriji.

Na Beceletovi hiši v Zagradu pod Trško goro so v nedeljo 25. junija odkrili spominsko ploščo štirim članom Beceletove družine, ki so jih pobili belogardisti. Ploščo je dal vzidati občinski odbor ZB Novo mesto, odkritja pa so se udeležili predstavniki občine in okraju. Na sliki: domača aktivistka Ana Florjančič iz Otočca odkriva ploščo.
Foto: Jakopec

ŠESTO KOLO EKIPNEGA TEKMOVANJA V ŠAHU

BORBA ZA DRUGO MESTO

Oberhausen, 28. junija. Na ekipnem prvenstvu Evrope v šahu je bilo včeraj odigrano VI. kolo. Po petih urah igre ni bilo še nikjer odločitve, vendar se po prekinjenih partijah lahko računa, da bosta SZ in Jugoslavija prepričljivo premagale Španijo oziroma Nemčijo. Rezultati VI. VI. kola:

JUGOSLAVIJA : ZAH. NEMČIJA 4:2 (4)

Unzicker : Gligorić 1:0, Schmid : dr. Trifunović remi, Schuster : Udovčić 0:1, Klemens : Minić 0:1, Pesch : Marović remi, Weise : Djurašević 0:1, prekinili pa so Teschner : Matanović, Treger : Bertok, Pfeifer : Matulović, Eisinger : Milić.

SZ : Španija 4,5:0,5(5), ČSSR : Madžarska 4,5:2,5(3).

Prekinjene partije iz V. kola: Madžarska : Jugoslavija 4,5:4,5(1), Florian : Matulović 0:1, Forintos : dr. Nedeljković 1:0, Hag : Ćirić ponovno prekinjeno.

SZ : Nemčija 7:3.
ČSSR : Španija 6,5:3:5.

Oberhausen, 28. jun. — Danes so nadaljevali prekinjene partije iz V. in VI. kola. Rezultati:

Madžarska — Jugoslavija 5:5 (Hag — Ćirić remi)

Jugoslavija — Nemčija 6,5: 3,5 (Teschner — Matanović 0:1, Treger — Bertok remi, Pfeifer : Matulović 1:0, Eisinger — Milić 0:1)

SZ — Španija 7:2 (1), ČSSR : Madžarska 5,5:4,5

Vrstni red: SZ 43,5 (1), Madžarska 36, Jugoslavija 35, ČSSR 26, Nemčija 22, Španija 16,5 (1).

V prijateljski nogometni tekmi je član II. avstrijske lige KAC iz Celovca premagal ljubljanskega Slovana s 3:1 (1:1). — Za goste sta bila uspešna Sekerka I. in Spitzer, za domače pa Radovan. Tekmo je sodil Emil Erlich iz Ljubljane.

Ekipno sindikalno prvenstvo LRS

Piran, 28. jun. — V IV. kolu sindikalnega moštvenega prvenstva Slovenije so bili doseženi tile rezultati:

Cinkarna — Hidromontaža 4:2, Litostroj : Novinarji 3:3, Železarna (J) — PTT 3,5:2,5, Metalna — OLO 2,5:3,5, Ingrad — Železarna (Š) 4,5:1,5.

Vodijo novinarji s 16,5 točke pred Železarno (J) in Litostrojem (14,5) itd.

JUGOSLOVANSKA KOLESARSKA EKIPA ODPOTOVALA V FRANCIJO

VZTRAJATI DO KONCA...,

to je osnovna želja kolesarjev ob odhodu na amaterski »Tour«

Ljubljana, 28. junija. Popoldne je s Simplon-ekspresom odpotovala v Francijo jugoslovanska kolesarska reprezentanca, ki bo v nedeljo startala na amaterskem »Tour de France« oziroma »Tour de l'arena«, kot se uradno glasi ta dirka. Pod vodstvom Dragiše Ješića in Zvoneta Zanoškarja so v ekipi Žirovnik, Šebenik, Bajc, Boltežar, Valčić, Levačić, Petrović in Milenković.

Naši reprezentanti in vodje so bili ob odhodu vedro razpoloženi, čeprav odhajajo na daljno toda težavno pot. Zvezni trener Ješić nam je ob tej priložnosti povedal naslednje: »Fantje so dobro pripravljeni. Za seboj imajo več tisoč prevoženih kilometrov, med njimi marsikatere na težavnih dirkah. »Po Hrvatski in Sloveniji« ter Odredovi dirki »Čez Col« so pokazali dobro formo. Zato odhajamo na pot v pričakovanju ugodnih rezultatov. Za nas bi to pomenilo — nastopila bo vsa amaterska elita iz zahodnih držav in iz Poljske — če bi naši fantje prikolesarili v Pariz in se v nekaterih etapah uvrstili med boljše tekmovalce.«

Tudi ostali dirkači so bili podobnih misli.

Valčić: »Gremo na Tour, torej se bomo potrudili kar se da.«

Levačić: »Če bo sonce dobro pripekalo, bom kar dobro vozil. Škoda, da tudi mojim tovarišem ne godi pretoplo vreme.«

Žirovnik: »Zastavili bomo vse sile!«

Šebenik: »Težko je dati sodbo o dirki že sedaj v Ljubljani. Pripravljali smo se zelo vestno.«

Boltežar: »Moj cilj je — zdržati v tej eliti do konca.«

Milenković: »Marsikaj se bomo naučili. Konkurenca bo izredno močna in napeti bo treba vse sile, če bomo hoteli pripeljati na pariški Parc des Princes.«

Petrović: »Če bom pripeljal do Pariza, bo to zame uspeh. Sodim, da so nekateri člani ekipe zelo dobro pripravljeni in da tudi uspehov v posameznih etapah ne bo manjkalo.«

Bajca, osmega člana ekipe ni bilo na ljubljanski postaji, ker se ji bo pridružil šele v Sežani. Prav gotovo pa bo Odredovec tudi tokrat izpolnil zaupanje selektorjev, in bo prav v najtežjih etapah, ko bodo morali kolesarji prevoziti visoke planinske prehode, še enkrat pokazal njim ustrezne sposobnosti.

Jugoslovanski kolesarji so odpotovali na »Tour« s skromnimi željami. Na dirki z istim naslovom, samo v profesionalni konkurenci so naši dirkači že vozili pred 25 leti, ko je Božo Grgac prikolesaril do XIV. etape. Tokrat je upati, da bo vsaj nekaterim članom naše reprezentance uspelo premagati vse vzpone in druge težave ter nevšečnosti in prispeti do cilja. -ic

KEGLJANJE

Einheit : Gradis 5152:5121

LJUBLJANA, 28. jun. Včeraj je prvak NDR v kegljanju Einheit iz Dresdena premagal ekipo ljubljanskega Gradisa s 5152 : 5121. Nemški tekmovalci so bili zelo izenačeni, največ kegljev pa sta podrla Schutze 885 in Luther 885, medtem ko sta se med Ljubljančani najbolj izkazala državni prvak Grom z 962 podrtimi kegljih in Satler 904.

TOUR DE FRANCE

V tretji etapi uspešni Belgijci

CHARLEROI, 28. jun. V III. etapi mednarodne kolesarske dirke »Tour de France« je zmagal Belgijec Daems. Etapo Roubaix-Charleroi (197,5 km) je prevozil v času 5:00:51,0. Drugi je prispel na cilj Belgijec Aerenhouts dve sekundi pozneje, na tretjem mestu pa je prav tako Belgijec Van Aerde. V generalnem plasmaju še nadalje vodi znani francoski kolesar Anquetil.

★

MONTREAL — Prvo tekmo II. skupine menarodnega newyorškega nogometnega turnirja je Crvena zvezda iz Beograda izgubila. Premagal jo je češkoslovaški prvak Dukla z rezultatom 4:2 (1:1). Gole za Crveno zvezdo sta dala Mujić in Kosnić.

STOCKHOLM — Švedinja Margareta Rilander je dosegla nov svetovni rekord v plavanju na 1500 m. Stezo je preplavala v času 19:02,8.

Lov in lovci

Praktični in koristni ukrepi združujejo lovce in gozdarje

Zadnje čase na veliko zadovoljstvo zapažamo, da se lovci in gozdarji zbližujejo pri vsklajevanju gozdno-gospodarskih in lovskih koristi. To zasledimo ne le v dnevnem tisku in po strokovnih revijah, temveč tudi na praktičnih primerih v naravi sami, ki so plod uspešnih enotnih ukrepov. Vsi vemo, da divjad dela škodo v gozdovih in na poljih, nismo pa do pred kratkim temeljito in skupaj proučili vseh možnosti, kako škode preprečiti in zmanjšati. Potrebujemo zdrav gozd in prav tako zdravo divjad, ki nam estetsko poživlja naravo in je hkrati merilo kulturne ravni ljudstva, katero ji nudi normalno življenje in razvoj v sodobno urejevanem gozdu.

Osnovno vodilo je, oskrbeti divjadi normalne pogoje za kultur. t. j. da nam ne dela občutne škode. Strašil in mazila proti divjadi so »blažev žegen«. Življenje in prehrano ter šele nato od nje zahtevati, da ne uničuje kmetijskih in gozdnih kajti lačnega ali radovednega srnjaka in jelena z njimi samo začasno preženemo izpred »polne sklede«. Ko pa divjad premaga lakota, so strašila in ograje premagljiva ovira, preko katere pride do potrebne vitaminozne hrane.

In kako praktično preprečiti škodo, ki jo povzroča divjad? O tem smo brali že v rubriki Lov in lovci 9. marca 1961 v DELU. Pisec daje nekaj napotkov, kako urediti »gozdne jase« za dobro prehrano divjadi. Naj za primer opišemo ureditev »lovske jase« na fakultetnem gozdnem in lesnem gospodarstvu Silva v Kamniški Bistrici.

Zaradi pomanjkanja naravnih gozdnih jas so po gozdovih v dolini Kamniške Bistrice že deli časa opažali, da delo divjad občutno škodo predvsem na pomladku jelke in jesena. Da bi zmanjšali škodo oziroma da bi jo odpravili, so gozdarji in lovci v tem območju uredili umetne gozdne jase, in sicer tam, kjer je bilo največ škode, in tam, kjer se divjad najraje zadržuje. Univerzitetni profesor ing. Jože Šlander, profesor na agronomsko gozdarski in veterinarski fakulteti v Ljubljani, je že leta 1952 dal pobudo za ureditev lovskih jas za jelenjad in srnjad v gozdovih Kamniške Bistrice.

Podjetje Silva je za začetek poskusilo z eno gozdno jaso. Gozdarjem in lovcem na fakulteti in v operativi je s skupnimi močmi uspelo pritegniti

Lovska gozda jasa v gozdovih Kamniške Bistrice s krmiščem. Izkrčena ploskev je pripravljena za setev. Prof. inž. Šlander in inž. Simič opazujeta izvršeno delo.
Foto: inž. Simič

divjad na jaso in ji tam nuditi vitaminozno hrano. Od leta 1957 dalje je osnovalo podjetje z lastnimi sredstvi še 5 lovskih jas in ugotovilo, da je škode zaradi divjadi v kamniških gozdovih čedalje manj.

Komisija, katero so sestavljali prof. inž. Šlander (gozdar), profesor inž. Valentinčič (lovec) upravitelj gozdne uprave v Kamniški Bistrici inž. Kovač (gozdar), predstavnik uprave gojitvenih lovišč upravnik Milan Kemperle (lovec) in direktor podjetja SILVA Stane Goršič, je spomladi leta 1960 sprejela sklep, naj se v kamniških gozdovih urede lovske gozdne jase, ki bodo odvrnile divjad od škode in ji dajale boljše življenjske razmere.

Namen sklepa je bil, omogočiti divjadi ustrezno prehransko osnovo tako poleti kakor pozimi in s tem preprečiti oziroma omejiti gospodarsko škodo v gozdu ter izboljšati pregled nad divjadjo in tako omogočiti boljšo odbiro le-te.

Naloge, ki so sledile sklepu, so bile naslednje: gojiti ustrezne travne in zeliščne združbe, ki bodo dajale primerno krmo in hkrati omogočale razvoj zajedavcem, ki sodelujejo v biološkem boju proti gozdnim škodljivcem; na jasah izdelati krmilišča, solnice in opazovalnice za divjad; na jasah v nobenem primeru streljati, ker bi divjad to odbijalo od tako prirejenih naravnih krmišč.

Lovci, ki so uredili remize za perjad, so krepko podprli prirejanje gozdnih jas in priskočili na pomoč pri vzdrževanju le-teh z izdelavo načrtov in navodil predvsem za zimsko krmljenje divjadi. Skupno z gozdarji so skrbeli za sočno, krepko in vitaminozno hrano, zlasti za skrbi želod ali bukov žir, ker vsebuje kaleče semenje aktivni »D« vitamin, ki odlično pospešuje rast kosti in rogovja. Po navodilih prof. ing. Šlandra so lovci in gozdarji pripravili tudi zimsko suho hrano (pravočasno, t. j. v cvetu pokošeno travo za seno), planinsko deteljo, zelen oves v snopih, suho listje (posušeno v senci do konca junija), a od sočne hrane krompir, topinambur, peso, jabolka slabše vrste itd. Izbira pravilne hrane za divjad je pozimi bistveno važna predvsem za samice, ki nosijo razvijajoči se plod pa tudi za razvoj rogovja. Dobro pripravljena in pravilno izbrana hrana vsebuje za vsakršen razvoj potrebne snovi tako poleti kakor pozimi.

Vzorni primeri gozdnih ali lovskih jas v Kamniški Bistrici so dokaz, da z dobro proučenim ukrepom lahko preprečimo škodo divjadi in vskladimo gozdno gospodarske in lovske koristi. Pri tem nam pomagajo tudi naši znastveniki, ki nenehno spremljajo razvoj obeh gospodarskih panog in dajejo nasvete in navodila z namenom, da bi se gozdarji in lovci lažje sporazumeli v skupnem jeziku, ko gre za njih skupne probleme in vprašanja.

S kombinacijo lovstva in gozdarstva čuvamo po eni plati gozdove, po drugi pa ohranjujemo lepo divjad.

Inž. Milan Simič

Nov lovski objekt

Lovska družina Vodice je na Selu pod Rašico dogradila svoj

lovski dom. Gradila ga je dobro leto. Izkop, ureditev okolice ter vsa zidarska tesarska in mizarska dela so opravili člani sami. Za dom so dali tudi velika denarna sredstva. Odprli ga bodo v nedeljo 9 julija t. l.

Gotovo so se že mnogi spraševali, čemu taki kupi gramoza za »kozolcem« v Kersnikovi ulici? Na mesto, ki ga prikazuje slika, je GP Tehnika v soglasju z Občino Center gramoz le začasno odložilo. Gradbeno podjetje Tehnika ima prostor za odlaganje materiala na Fužinah, vendar ima podjetje v mestu več gradbišč z »luknjami«, ki jih je treba zasuti. Za podjetje je najprikladneje, če prevaža material z mesta, ki ga vidite na sliki. Tako so nam obrazložili to dvakratno delo — verjemi, kdor hočeš! Slika prikazuje, da je »bager« dobro zastavil in bo kmalu zbrisal sledove gramoza, ki ga je bilo okoli 1000 kubičnih metrov. — (T. Ž.) Foto: Jerala

Odpravili bodo pomanjkljivosti taksi službe

Ljubljana doslej ni imela urejene avto-taksi službe, kot jo imajo druga mesta v Jugoslaviji, da ne omenjamo podobne službe v tujini. To pomanjkljivost, ki se je pojavljala, je marsikdo upravičeno zameril, še posebno so grajali to površnost tuji gostje.

Čas in vse večji promet zahtevata svoje, v naše mesto prihajajo ljudje iz različnih držav, skozenj pa teče vedno močnejši turistični in tranzitni promet, zato je tudi iz tega razloga treba sodobno urediti avto-taksi službo. Prav to je narekovalo temeljito reorganizacijo te službe v podjetju »Avtotaksi-Remont«. Razen že obstoječega voznega parka je podjetje zadnji čas kupilo nekaj novih vozil, prihodnji mesec pa bodo doboli še nekaj avtomobilov FIAT 1100-Zastava, ki bodo služili za potrebe mestnega prometa. Vozila bodo v raznih barvah, razlikovala pa se bodo od drugih po tem, da bodo le-ta imela posebne taksi-tablice. Podjetje bo v celoti prešlo na tipizacijo svojega voznega parka s Fiatovimi vozili domače proizvodnje. Z vsemi vozili bodo opravljali po Ljubljani in zunaj nje dnevno in tudi nočno avto-taksi službo. Določeni sta postajališči pred »Slonom« in Trgu revolucije, nekaj pa tudi drugod.

V prihodnje misli podjetje stalno povečavati, obnavljati in modernizirati svoj vozni park izključno z vozili domače proizvodnje, mimo tega pa ima na razpolago tudi »Combi« IMV, ki je namenjen za prevoz skupin, komisij in drugih turistov. Če bo potrebno, se bo nabava teh še povečala.

Podjetje tesno sodeluje z občino Center, ki ima polno razumevanja za urejanje problemov pri pospeševanju prometa. Podjetje ima v načrtu gradnjo večjega števila garaž s površino okoli 7.700 m² in najsodobnejše servisne delavnice Fiat-Zastava. Kvalificirani in visoko kvalificirani delavci jamčijo kvalitetne in solidne usluge.

(T. Ž.)

Diplomiran pravnik - goljuf

Ljubljana, 28. junija. — Danes je senat okrožnega sodišča obsodil Lavoslava Pegana, diplomiranega pravnika iz Ljubljane in njegovo ženo Zdenko, ker sta ogoljufala Leopolda Krajnca, tesarja iz Bukovice, za več kot 2 milijona 460 tisoč dinarjev. Zdenka Pegan je bila tudi obsojena zaradi hudega obrekovanja uradne osebe, ki je mejilo že na očitek kaznivega dejanja.

Začelo se je v poletju leta 1951. V tem času je bil Leopold Krajnc obtožen zaradi utaje davkov in zaradi prekupčevanja s tujo valuto in z zlatom. V tej zadevi ga je na sodišču zastopal Lavoslav Pegan kot pooblaščenec njegovega zagovornika odvetnika dr. Lavoslava Pegana. Po obravnavi, ki je bila preložena zaradi obtoženčevega zdravstvenega stanja, je Pegan začel Krajncu tveziti, da je njegova kazenska zadeva zelo huda stvar, za katero je določen za kazen tudi do deset let strogega zapora. Nadalje mu je tvezil, da on, Pegan, lahko uredi tako, da do obravnave sploh ne bo prišlo ter da ima nekoga v Beogradu, ki ga bo »podmazal«. Za to pa potrebuje mnogo denarja za podkupovanje in da imajo tisti, ki to storijo, velike potrebe.

Takim in podobnim izjavam je naivni Leopold Krajnc nasedel. V neprestanem strahu pred dolgoletnim strogim zaporom, ki mu ga je prikazal Pegan, je temu dajal velike zneske denarja. Denar je dajal tudi Peganovi ženi, ki je bila vneta pomočnica svojega moža pri goljufijah. Pegan ova sta neprestano zahtevala denar za »ureditev in ugodno rešitev« njegove zadeve, za potovanje v Beograd, za podmazanje itd. Krajnc, ves preplašen, je dajal in dajal. Po 100.000, po 250.000 dinarjev in še več. V štirih letih, kolikor je izsiljevanje trajalo, je Krajnc dal Peganovima več kot 2 milijona 460 tisoč dinarjev. Kadar mu je zmanjkalo denarja, si ga je izposodil.

Leta 1955 proti jeseni je Krajnc na nasvet nekega znanca vzel drugega pravnega zastopnika, da ga brani v njegovi kazenski zadevi. Kmalu zatem je bila tudi obravnava, na kateri je bil obsojen zaradi prekupčevanja s tujo valuto in z zlatom na denarno kazen. Obtožbe zaradi utaje davka pa je bil oproščen. Po tej obravnavi je začel Krajnc postopoma razkrivati svoje težave.

Tako je prišla končno zadeva na dan ir. Peganova na zatožno klop. Pred sodiščem se je Pegan zagovarjal, da je od Krajnca res dobil denar, da pa je bilo to posojilo.

Podobno kot Lavoslav Pegan se je zagovarjala tudi njegova žena Zdenka, ki je med drugim dejala, da je pripravljena Krajncu vrniti toliko denarja, kolikor bo zahteval.

Predsednik senata je vprašal nadalje Peganova, če imata potrdilo o izposojenem denarju. Na to sta obtožena odgovorila negativno.

Pač pa je imel zapiske o izročenem denarju Leopold Krajnc, ki si je sproti beležil, koliko jima je dal za »podmazanje«.

Po tridnevni obravnavi te zadeve, med katero se je res izčrpno iskalo materialno resnico, je sodišče odsodilo:

Lavoslava Pegana na pet let strogega zapora, Zdenko Pegan pa za obe kaznivi dejanji na enotno kazen 3 leta in 7 mesecev strogega zapora. Povrniti morata tudi škodo, ki sta jo napravila z goljufijami Leopoldu Krajncu.

E. K.

Poročilo protiperonosporne službe

Včeraj in v noči med 27. in 28. t. m. so bile padavine nevihtnega značaja v večini vinorodnih okolišev Slovenije. Največ dežja je padlo v Beli krajini (Vinomer 32 mm) in na Dolenjskem (Trška gora 5,5 mm). Srednje dnevne temperature so bile še vedno visoke.

Napoved: Do vključno 2. julija naj končajo TRETJE škropljenje vinske trte proti peronospori vinogradniki Bele Krajine, Dolenjske ter vinogradniki okolice Sremiča pri Krškem, Virštanj, Rogaške Slatine, Slovenskih Konjic in Dolnje Lendave.

Prav tako do 2. julija naj končajo ČETRTO škropljenje vinogradniki Bizeljskega in Pišec ter vinogradniki Primorskega Krasa (Tomaj, Dutovlje, Komen, Temnica itd).

S tretjim škropljenjem naj takoj začnejo vinogradniki okolice: Gornje Radgone, Kapele, Ljutomera, Podgradja, Jeruzalema, Ormoža, Ivanjkovcev, Juršincev, Svečine, Jarenine, Kovače vasi (Slov. Bistrica), Ptujske gore, Podlehnika, Borla, Zavrča, skratka celotne Štajerske razen okolice Maribora, Pekr, Limbuša in Rošpoha.

Vinogradniki, sedanje škropljenje je zelo važno. Zato skrbite, da je vinska trta temeljito poškropljena, predvsem pa listje s spodnje strani in mladi grozdiči.

Ker obstaja izredna nevarnost močnega širjenja oidija je nujno potrebno kombinirati škropljenje proti peronospori in oidiju. V ta namen uporabljajte proti peronospori 1% Bordojsko brozgo ali 0.3% Dithan ali Lirotan ali 0.6% Cuprablau. Pripravljenemu škropivu proti peronospori primešajte vedno še 0.3% Cosana ali Thiovita ali Sumporola, da hkrati zavarujete vinsko trto pred oidijem.

Poročilo protifitoftorne službe

Že v prejšnjem tednu se je krompirjeva plesen ali fitoftora pojavila na sorti Merkur na področjih, o katerih smo dnevno poročali. V tem tednu se je do sedaj pojavila še v kmetijski zadrugi Šenčur na Gorenjskem in na področju Slovenske Bistrice.

Proti krompirjevi plesni uporabljajmo naslednja škropiva: »Bakreno apno 50- 6 kg na hektar; »Bakreno apno 25- 12 kg na hektar; »Supercuprenox- 5 kg na hektar; »Cuprablau- 7–10 kg na hektar; »Tiozin A- 4 kg na hektar; »Dithan ali Lirotan- 3 kg na hektar.

Na krompiriščih je sedaj največ ličink koloradskega hrošča zato obvezno dodajte sredstvom proti krompirjevi plesni še eno od sledečih sredstev proti koloradskemu hrošču: Pantakan, Diditin, Lindapin, Lindan, Dieldrin itd.

Obvestilo čebelarjem

Od 23. do vključno 26. t. m. so poročale o stanju gozdne paše naslednje postaje: Rovtarica, Radovna, Nanos, Predgriže – Črni vrh nad Idrijo, Kalce – Logatec, Ravberkomanda, Rakitna, Predgrad, Bočna, Dol – suha pri Rečici ob Savinji, Selnica ob Dravi, Lovrenc in Primož na Pohorju ter Dravograd.

Na Jelovici in Mežaklji medi izdatno smreka, na vseh opazovalnicah Pohorja in na Koroškem pa smreka in hoja. Izločanje je najizdatneje v višjih legah. Pomembni so bili v tej dobi donosi tudi v Savinjski dolini in v Predgrižah – Črnem vrhu nad Idrijo. Na Nanosu se je po dežju zopet pojavila mana s hoje.

Nepomembni so bili donosi na področju Logaško-Rakitniške planote in pri Postojni, čeprav so se tudi tu pojavili na podrasti znaki hojeve mane. Registrirani so bili prav dobri dnevni donosi z žlahtnega kostanja.

KINO

SPORED ZA ČETRTEK

KINO UNION: slov. film NOČNI IZLET! Režija Mirko Grobler. Igrajo Špela Rozin, Primož Rode. Tednik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. Ob 10. uri matineja istega filma.

KINO KOMUNA: franc. vistavision film ULICA DES PRAIRIES! Režija Dennys dela Patelliere. Igrajo Jean Gabin, Claude Brasseur. Tednik. Film hrv. podnaslovljen. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO TRIGLAV Ljubljana: ameriški barvni CS film TA NJEN NASMEH. Tednik. Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje.

KINO SVOBODA ŠENTVID: norveški film DEVET ŽIVLJENJ, ob 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje.

KINO LITOSTROJ: francoski vistavision film PREVARANTI, ob 20. uri – zadnjič. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave.

VLADINSKI KINO ob 10. uri dopoldne ter ob 15. in 17. uri popoldne zadnjikrat francoski barvni film NOTREDAMSKI ZVONAR. – Film priporočamo mladini od 14. leta starosti dalje. Predprodaja vstopnic od 9. do 11. in od 14. ure dalje.

LETNI KINO DOMA JLA: ameriški barvni film PEKEL POD NIČLO. Prodaja vstopnic od 19. ure dalje.

KINO VEVČE: francoski film TATOVI DRAGULJEV, ob 20. uri. Prodaja vstopnic od 19. ure dalje.

KINO »SVOBODA«, ČRNUČE: angleški film PODAJ ROKO HUDIČU, ob 20. uri. Prodaja vstopnic eno uro pred predstavo.

KINO MENGEŠ: indijski barvni film KRALJICA JENSI, ob 20. uri. Predprodaja vstopnic od 19. ure dalje.

KINO DOMŽALE: franc. barvni cinemascope film ŽENA IN NJENA IGRAČKA. Ob 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic je dve uri pred predstavo.

KINO CERKNICA: francoski film Maigret nastavlja past, ob 20. uri.

KINO SVOBODA VIDEM-Krško: ruski barvni film ŠOFER PO SILI, ob 19.30. Prodaja vstopnic 1 uro pred pričetkom predstave.

KINO SVOBODA KRANJ: madžarski film LJUBEZEN NA RAZPOTJU, ob 20. uri.

LETNI KINO PARTIZAN KRANJ: amer. barv. CS film NAJBOLJŠE OD VSEGA, ob 20.30.

KINO »STORŽIČ«, KRANJ: italij. film GENERAL ROVERE, ob 16., 18.10 in 20.20. Matineja ob 10. uri istega filma, zadnjič.

KINO BLED: franc. ljub. film – ZAKAJ PRIHAJAŠ POZNO? Ob 18. in 20.30 Prodaja vstopnic od 17. ir. 19.30 dalje.

KINO »CANKARJEV DOM«, Vrhnika: sovjetski film »Balada o vojaku«, ob 17. uri; francoski film Vreli asfalt, ob 20.15. Prodaja vstopnic od 16. in 19. ure dalje.

KINO RADIO: ruski barvni film NASREDINOVE SPLETKE. Predstave ob 18. in 20. uri.

KINO PLAVŽ: ameriški film OB 3,10 ZA JUMO. Predstave ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE: španski barv. vistav film PRODAJALKA VIJOLIC.

KINO HRASTNIK »SVOBODA« II: sovjetski film MUMU, ob 19. uri. Prodaja vstopnic od 18. ure dalje.

KINO SVOBODA Sempeter v Sav. dolini: angleški cinemascope film KLJUČ, ob 20. uri.

KINO ROGAŠKA SLATINA: japonski cinemascope film SKRITA TRDNJAVA, ob 20. uri. Prodaja vstopnic od 18. ure dalje.

KINO »DOM«, KAMNIK: argentinski barvni CS film HREPENENJE, ob 17.15. Podaja vstopnic od 15. ure dalje.

KINO DUPLICA, KAMNIK: ameriški barvni cinemascope film PRINC IN IGRALKA. Ob 20. uri.

KINO MURSKA SOBOTA: ameriški film: FANTOVSKI VEČER«. Predstavi ob 17.30 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 16. ure dalje.

KINO KRKA, NOVO MESTO: italijanski film VOLARE

KINO »SOČA« Nova Gorica: zah. nemški film ROŽE ZA DRŽAVNEGA TOŽILCA, ob 18. in 20.30. Prodaja vstopnic od 9 do 11. ure.

KINO »SOČA«, Koper: sovjetski barvni film RDEČE LISTJE, ob 16., 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje.

KINO »GARIBALDI« PIRAN ameriški barvni CS film ZLOMLJENA ZVEZDA«. ob 16., 18., in 20.15. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje.

LETNI KINO PORTOROŽ: ameriški barvni cinemascope film NABOJ BREZ IMENA, ob 20.30. – Predprodaja vstopnic od 19.30 dalje

KINO »SOLKAN« NOVA GORICA: amer. barvni film ŽIGOSANI, ob 20.30.

PODJETJE LJUBLJANA-TRANSPORT uvaja z dnem 1. julija 1961 naslednje nove avtobusne zveze:

Ljubljana-Rijeka-Crikvenica-Zadar-Sibenik odhod avtobusa iz Ljubljane ob 5.30, prihod v Zadar ob 14.00, odhod ob 14.20, prihod v Sibenik ob 16.30, odhod iz Šibenika proti Ljubljani ob 11.55 uri, iz Zadra ob 14.15, prihod v Ljubljano ob 22.50.

Ljubljana–Koper–Portorož – Savudrija–Umag. Odhod avtobusa iz Ljubljane ob 5.20, prihod v Umag ob 9.30, odhod iz Umaga proti Ljubljani ob 16.55, prihod v Ljubljano ob 20.55. Avtobusa vozita vsak dan. O

nočni izlet v kinu Union

KINO VIC: italij. barv. cinemascope film POLETNE ZGODBE. Režija Gianni Franciolini. Igrajo Alberto Sordi, Michele Morgan. Film hrv. podnaslovljen. Predstave ob 15., 17., 19 in 21. uri.

KINO SLOGA: premiera češkega filma KROG! Režija Ladislav Rychman. Igrajo Vlasta Matulova, František Holar. Tednik. Film hrv. podnaslovljen. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO ŠIŠKA: amer. barv. film TARZANOVA BORBA ZA ŽIVLJENJE. Režija Bruce Humberstone. Igrajo Gardon Scott, Eva Brent. Tednik. Film hrv. podnaslovljen. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.
Prodaja vstopnic od 9. do 11. ure in od 14. ure dalje.

LETNI KINO BEŽIGRAD: amer. barv. cinemascope western film ZAKON PRERIJE. Predstava ob 20.30. Režija John Sturgess. Igrajo Robert Tylor, Richard Widmark. Film hrv. podnaslovljen. Prodaja vstopnic uro in pol pred predstavo.

RAZPISI

NAMESCENKE za delo v knjigovodstvu, obračunskem in embalažnem oddelku sprejme grosistično trgovsko podjetje živilske stroke v Ljubljani. Nastop službe je mogoč takoj ali po dogovoru. Lastnoročno pisane ponudbe pošlite v ogl. odd. pod »Center«.
R 8791

KOMISIJA za imenovanje in odstavitev direktorjev, upravnikov in poslovodij gospodarskih organizacij pri ObLO Radovljica razpisuje na podlagi 21. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ št. 52-57) mesto

DIREKTORJA
podjetja Gorenjska opekarna, Dvorska vas, pošta Begunje na Gorenjskem.

Pogoji so naslednji: keramični ali gradbeni tehnik, vešč opekarske stroke z najmanj 3-letno prakso in veščino v vodstveno-upravnih poslih, ali komercialist z najmanj 5-letno prakso v vodstveno upravnih poslih.
Ponudbe, kolkovane z 250 din državne takse, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa. – Priložite ji kratek življenjepis in potrdilo o nekaznovanju.
R 5366

KOMISIJA za razpis mest direktorjev Občinskega ljudskega odbora Lenart razpisuje po 21. čl. Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov naslednja delovna mesta:

DIREKTORJA
Kmetijskega gospodarstva Lenart
Pogoj: agronom z najmanj 2 leti prakse v kmetijstvu, kmetijski tehnik s 5 let prakse ali nižja strokovna izobrazba s 15 let prakse v kmetijstvu.

UPRAVNIKA
Kmetijske zadruge Lenart
Pogoj: srednja, višja ali visoka strokovna izobrazba, nižja strokovna izobrazba s 5 let prakse v kmetijstvu ali zadružništvu.

UPRAVNIKA
Krojaštva in šiviljstva Lenart
Pogoj: visokokvalificiran delavec iz krojaške ali šiviljske stroke in 3 leta prakse v vodenju krojaške ali šiviljske delavnice.

UPRAVNIKA
Veterinarske postaje Lenart
Pogoj: diplomiran veterinar z opravljenim strokovnim izpitom.
Pravilno kolkovane vloge z življenjepisom in opisom dosedanjih zaposlitev ter zadnjim šolskim spričevalom pošljite do 15. julija 1961 na naslov: Občinski ljudski odbor Lenart v Slov. Gor.
R 5365

GP »GRADBENIK« – Litija, sprejme za gradilišče v Ljubljani
gradbenega tehnika ter več zidarjev in delavcev
za gradbišča v Litiji in v Ljubljani.
Prijave pošljite na upravo podjetja v Litiji.
R 5364

CANKARJEVA ZALOŽBA, Ljubljana, Kopitarjeva 2-II, sprejme
več vajencev ozir. vajenk
za knjigotrško in papirniško stroko.
Pogoj: uspešno dokončana osemletka.
Pismene ponudbe pošljite na upravo podjetja.
R 5367

ZAVOD ZA VARJENJE LRS, Ljubljana, Ptujska ul., razpisuje naslednja delovna mesta:
strojnega inženirja
elektroinženirja za jaki tok
elektrotehnika
elektromehanika
daktilografinjo
Pogoji dobri. – Pismene ponudbe pošljite na gornji naslov.
R 5228

OSEBE, ki se želijo honorarno zaposliti kot prodajalci tobačnih izdelkov – nadomestovalci, naj se zglasijo na Upravi Trgov. podjetja »Tobak« – Ljubljana, Likozarjeva 5.
Prvenstveno pridejo v poštev: gospodinje, upokojenci in študentje.
R 8836

Trgovinska zbornica za okraj Ljubljana
razpisuje delovno mesto
INSTRUKTORJA
knjigovodstva trgovine
Pogoj: večletna praksa v knjigovodstvu in organizacijska sposobnost.
Ponudbe pošljite na Trgovinsko zbornico za okraj Ljubljana, Ljubljana, Trdinova ulica 4/II, najkasneje do 5. jul. 1961.
5370

KMETIJSKO GOZDARSKO POSESTVO NOVO MESTO
proda
kamion
znamke TAM, 3 tone
Do 10. julija imajo prednost do nakupa družbene in gospodarske organizacije, po tem datumu ima pravico tudi zasebnik.
5369

TRGOVSKO PODJETJE v Ljubljani
sprejme v službo
KNJIGOVODJO (KNJIGOVODKINJO)
Ponudbe pošljite v — oglasni oddelek »DELA«, pod »PRVI AVGUST«.
5312

UPRAVNI ODBOR
Uvoznega in trgovskega podjetja »SLOVENIJA AVTO« – LJUBLJANA – Prešernova cesta št. 40,
RAZPISUJE DELOVNO MESTO
DIREKTORJA gospodarskega računskega sektorja

PISMENE PONUDBE Z NAVEDBO ŠOLSKE IZOBRAZBE IN DOSEDANJE ZAPOSLITVE (NAVESTI DELOVNA MESTA) JE TREBA POSLATI NA GORNJI NASLOV NAJKASNEJE DO 30. JUNIJA 1961.
5376

Po hudem trpljenju nas je za vedno zapustil naš ljubljeni, nepozabni mož in zlati očka

PETER PLANKAR
upokojenec in honorarni uslužbenec Mestne vrtnarije

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, 30. junija 1961, ob 17.30 iz Andrejeve mrliške vežice na Žalah.
Neutolažljivi: **žena Lojzka, hčerki Vida in Mirjam ter ostalo sorodstvo.**
Ljubljana, Studenec pri Sevnici, Cerklje ob Krki, Tržič, dne 28. junija 1961.

Sporočamo žalostno vest, da je umrl
naš član
ALOJZ ZORMAN
čuvaj
Pogreb bo v četrtek, dne 29. junija 1961, ob 15. uri 30 minut na pokopališče v Komendi.
SINDIKALNA PODRUŽNICA PODJETJA »SLOGA«, MOSTE PRI KOMENDI

Vsem sorodnikom in prijateljem sporočamo žalostno vest, da je po dolgi in mučni bolezni umrla naša ljuba žena, mama, stara mama
Marija Turk
rojena SLABE
Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek, 29. junija 1961, izpred hiše žalosti ob 16. uri na domače pokopališče v Rovtah.
Žalujoči: **mož Jernej, sin Janez, hčere Marija, Justi, Ivanka, Katarina, Cilka, Tončka z družinami ter ostalo sorodstvo**
Rovte, Ljubljana, dne 28. junija 1961.

UPRAVA IN SINDIKALNA PODRUŽNICA POGREBNEGA ZAVODA ŽALE V LJUBLJANI
sporočata žalostno vest, da je nepričakovano preminil
naš dolgoletni sodelavec
IVAN POLANJKO
Na njegovi zadnji poti ga pospremimo v četrtek, dne 29. junija 1961, ob 18. uri izpred Nikolajeve mrliške vežice na Žalah. — Dobrega tovariša in zvestega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu.
UPRAVA IN SINDIKALNA PODRUŽNICA POGREBNEGA ZAVODA ŽALE

Po dolgotrajni in hudi bolezni nas je zapustila
Frančiška Ambrožič, r. Umberger
soproga šolskega upravitelja v pokoju
Pogreb plemenite pokojnice bo v petek, 30. junija 1961, ob 16. uri 30 minut iz Petrove mrliške vežice na Žalah
Žalujoči: **mož Josip, hčerki Fanika in Marta, sinova Vlado in Jože z ženo Elfi, sestra Mici, vnuki Meta, Jurij, Lenka, Anda, Barbara in Anita, nečaki in nečakinje ter ostalo sorodstvo.**
Ljubljana, Laško, Kranj, dne 28. junija 1961.

Sporočamo žalostno vest, da je dne 27. junija 1961, po krajši mučni bolezni preminil naš dolgoletni sodelavec
ANTON CERJANC
mehanik — šofer
Požrtvovalnega tovariša ter dobrega in vestnega sodelavca, večkratnega člana delavskega sveta in upravnega odbora, bo kolektiv ohranil v lepem in trajnem spominu.
Dragega pokojnika bomo spremili na njegovi zadnji poti v četrtek, 29. junija 1961, ob 16. uri 30 minut iz Antonove mrliške vežice na Žalah.
UPRAVA IN SINDIKALNA PODRUŽNICA TRGOVSKEGA PODJETJA »KURIVOPRODAJA« — LJUBLJANA

Delavski svet, upravni odbor, sindikalna podružnica, aktiv Zveze borcev in uprava Elektrarne Trbovlje
sporoča, da bo pogreb pokojnika
MILANA ŽAGARJA
strojnika parnih kotlov
v četrtek, dne 29. junija 1961, ob 16. uri izpred Zadružnega doma Praprotno nad Hrastnikom.
Dragega sodelavca in tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Sporočamo pretresljivo vest, da se je pri opravljanju službe smrtno ponesrečil
JANEZ CERAR
kurjač
Pogreb požrtvovalnega tovariša in borca NOV bo v četrtek, 29. junija 1961, ob 15. uri izpred hiše žalosti, Imenje 2, na pokopališče v Moravčah.
Lik marljivega sodelavca nam bo ostal v trajnem spominu!
Delavski svet, upravni odbor, uprava in sindikalna podružnica Sekcije za vleko Ljubljana

Po dolgi in hudi bolezni nas je zapustila naša ljuba žena, sestra, svakinja in teta
Marija Jenko
rojena SMRTNIK
iz Vrtne ulice štev. 19
Pogreb naše drage bo v četrtek, dne 29. junija, ob 15 uri iz Marijine mrliške vežice na Žalah.
Žalujoči: **mož Ferdinand, sestra Nežka, por. Rybaček z družino, nečaki, nečakinje ter ostalo sorodstvo.**
Ljubljana Dunaj Horjul, dne 28. junija 1961.

Po dolgi in mučni bolezni nas je zapustila naša draga sestra, teta in svakinja
FANI SVETEK, roj. KOLNIK
Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 30. junija, ob 16. uri iz Frančiškove mrliške vežice na Žalah.
Žalujoči: **družine Svetek, Kalnik, Pintar, Razpotnik, Zrilič in Štern ter ostalo sorodstvo.**
Ljubljana, Dobova, Nova Gorica, dne 28. junija 1961

UPRAVA IN SINDIKALNA PODRUŽNICA TOVARNE KLEJA V LJUBLJANI
SPOROČATA, DA JE NEPRIČAKOVANA UMRL NAŠ SODELAVEC
BLAŽ NOVAK
DOBREGA IN POŽRTVOVALNEGA TOVARIŠA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU.
POGREB BO V ČETRTEK, DNE 29. JUNIJA, OB 17.30.
KOLEKTIV TOVARNE KLEJA

V PETEK V LJUBLJANI — V SOBOTO PO VSEJ SLOVENIJI — N O V I

»TOVARIŠ«

TEMNA NOČ OB BELEM DNEVU — fotoreportaža o katastrofi v Črni in Mežici

JUŽNA AFRIKA — eno izmed sedmih žarišč napetosti v današnjem svetu

LJILJANA PETROVIĆ — pevka, ki največ obeta?

PO POTEH OČETOV — reportaža o dvesto štiridesetih pionirjih, ki so pohiteli spominom naproti

Z LOPARČKOM NA KITAJSKEM — jugoslovanski reprezentant v namiznem tenisu, Janez Teran piše o svojih vtisih s Kitajske

NEUKROTLJIVI UPORNIK — Kdo je Luis Bunuel?

V ŽARIŠČU — DOMAČI OBZORNIK — PSST — PARTIZANSKI TEDNIK — KAJ VEŠ - KAJ ZNAŠ? — NOVELA RITEM S PLOŠČ — KONČNA DIAGNOZA — SVET V MOZAIKU

OBVESTILA

ČESTITKE

NA PRIRODOSLOVNO matematični fakulteti v oddelku za biologijo je diplomirala Cvetka Grafenauer. Čestitamo!

K USPEŠNO OPRAVLJENI DIPLOMI na gradbeni fakulteti tovarišu inž. Lipovšek Milanu iskreno čestitajo – domači.

RAZNO

BASICA 1941 – 1961 – 4. JULIJ – PROSLAVA VSTAJE IN REVOLUCIJE

v gorenjskem in kamniško-posavskem predelu od 1. do 4. julija 1961.

1. JULIJA – SOBOTA:

Ob 17. uri polaganje temeljnega kamna za Partizanski dom na Rašici

2. JULIJA – NEDELJA:

Ob 9. uri odkritje spominskega kamna prvoborcu Rašiške čete Cenetu Štuparju v gozdu med Črnučami in Rašico

Zbirališče na Črnučah pred Zadružnim domom do 7. ure in na Rašici do 8. ure, od koder bomo odšli peš k njegovemu nekdanjemu grobu.

Ob 15. uri odkritje spomenika padlim borcem Rašiške čete v Selu pri Bukovici; po odkritju »tovariško srečanje«, ki ga priredi ZB NOB Utik-Bukovica.

Izhodišče za kamniško-posavski predel je pri spomeniku v Mengšu.

3. JULIJA – PONEDELJEK:

Ob 18. uri prihod partizanskih in taborniških patrulj na Rašico.

Ob 19. uri taktična vaja UROPJ s sodelovanjem enot JLA garnizona Ljubljana na Rašici in na Golovcu.

4. JULIJA – TOREK:

Od 6. ure dalje zbiranje za veliko ljudsko zborovanje na osrednjem proslavnem prostoru na Rašici.

Plesišča in gostinski paviljoni na osrednjem proslavnem prostoru na Rašici bodo odprti vse te dni.

Vabljeni! Rašica 1941–1961!

Ansamblu ZADOVOLJNI KRANJCI se toplo zahvaljujemo za prijetno razvedrilo, ki nam ga je pripravil s svojim nastopom pred našim kolektivom v petek, dne 14. junija 1961. Srednja strokovna šola za notr. zadeve v Ljubljani.

NOVO! »Flamingo« odstrani že po par dneh uporabe glivični lišaj na nogi, vnetje, srbenje in razpokano kožo med prsti. Poizkušite! »Gosad«, Ljubljana.

GLEDALIŠČE

REPERTOAR DRAMA

Petek, 30. junija, ob 15: Brecht-Weill: Opera za tri groše. Abonma Popoldanski. (Vstopnice so tudi v prodaji. – Zadnjič v sezoni. Začetek izjemoma ob 15. uri).

Sobota, 1. julija, ob 20.30: Držič-Rupel: Boter Andraž. Gostovanje Ljubljanske Drame v Kopru.

ob 20: Sartre: Muhe. Predstava Akademije za igralsko umetnost. Izven in za podeželje. (Vstopnice so že v prodaji.)

OPERA

Četrtek, 29. junija ob 20. Blacher: BENEŠKI ZAMOREC (OTHELLO) Abonma U (Zadnjič v sezoni) Vstopnice tudi v prodaji).

Petek, 30. junija ob 19.30 Wagner: LOHENGRIN. Gostuje tenorist Josip Gostič. Abonma D. (Zadnjič v sezoni) (Vstopnice tudi v prodaji).

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom

Sobota, 1. julija ob 20: M. Pišl: »Mornarjeva nevesta«, opereta. Red B. Vstopnice so tudi v prodaji.

Nedelja, 2. julija ob 20: M. Pišl: »Mornarjeva nevesta«, opereta. Izven. Zaključek sezone. Rezervacije na telefon 32-860.

EKSPERIMENTALNI ODER – KRIŽANKE

Petek, 30. junija ob 20.30: »KRI V PLAMENIH« – Premiera. V izvedbi Eksperimentalnega gledališča. Uprizoritev na prostem v Peklenskem dvorišču. Vstopnice so že v prodaji, rezervacije 22-011.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Marionete, Levstikov trg 2

Četrtek, 29. junija ob 17. uri: J. Dobeic: »Dva potepina«. Zaključek sezone 1960–1961 v marionetnem gledališču.

BEOGRAJSKA OPERA NA IX. Ljubljanskem festivalu: Sobota ob 20.30 »GORSKI VENEC« N. Hercigonje. Poje Miroslav Cangalović. Vstopnice po 400, 300, 200 in 100 v Križankah jutri, petek od 10. do 12. in soboto od 10. do 13. ter 17. do 20.30.

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE, CELJE.

Četrtek, 29. junija Nušič. Gospa ministrica. Predstava ob 20. uri. Gostovanje v Vojniku.

ŠOLSTVO

INDUSTRIJSKA RUDARSKA ŠOLA v Zagorju ob Savi

razpisuje vpis učencev v I. letnik šole za šolsko leto 1961–62, in sicer:

rudarski odsek: 40 učencev za poklic rudarja – kopača,

kovinarski odsek: 45 učencev za poklic strojnega ključavničarja, strugarja, rezkarja, kovača,

elektro odsek: 25 učencev za poklic obratnega električarja, elektro instalaterja in elektro navijalca.

Pogoji za vpis:

1. Dokončana osemletka. V rudarski odsek bodo sprejeti tudi kandidati z manjšo šolsko izobrazbo, vendar z izpolnjeno šolsko obveznostjo,
2. starost od 15 do 17 let, za rudarski odsek 15 do 18 let.,
3. da je kandidat telesno in duševno zdrav.

Kandidat mora predložiti za vpis naslednje listine:

1. prošnjo kolkovano s 50 din,
2. izpisek iz rojstne matične knjige,
3. zadnje šolsko spričevalo,
4. mnenje osnovne šole o sposobnostih in nagnjenjih kandidata, če prosi za vpis neposredno po končani osnovni šoli.

V prošnji obvezno navedite točen naslov (mesto, kraj, hišno štev. in pošto) ter stroko in poklic, katerega se želi kandidat izučiti. V primeru velikega števila prijavljencev za posamezni odsek, bodo morali kandidati opravljati sprejemni izpit iz slovenskega jezika in matematike.

V času šolanja prejemajo učenci redne mesečne nagrade v znesku od 2500 do 4700 din ter poseben jamski dodatek. – Šola nudi učencem vse potrebščine za izvajanje praktičnega pouka, potrebno delovno obleko, rudarskim učencem pa tudi delovno obutev in perilo.

Pouk je teoretičen in praktičen. Šola ima lastne delavnice oz. delovišča. Pri šoli je internat, ki nudi učencem popolno oskrbo.

Kandidati, ki žele stanovati v internatu, morajo to v prošnji posebej navesti. Oskrbnino v Internatu krije gojenec sam z nagrado, otroškim dodatkom (v kolikor ga prejema) ali štipendijami.

Pri sprejemu v Internat imajo prednost učenci rudarskega odseka.

Vpis učencev bo vsak delovni dan od 8. do 12. ure od 20. junija do 31. julija. Kandidat se lahko vpiše osebno ali pa pošlje prošnjo po pošti. Š 5361

KOMISIJA ZA ŠTIPENDIJE občinskega ljudskega odbora Tolmin razpisuje na podlagi 22. člena temeljnega zakona o štipendijah za šolsko leto 1961–62 naslednje štipendije:

3 štipendije na Medicinski fakulteti – oddelek za stomatologijo,
3 štipendije za Pravni fakulteti,
štipendijo na Fakulteti za agronomijo – gozdarstvo in veterinarstvo – oddelek za agronomijo,
štipendijo na Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, oddelek za geodezijo,
3 štipendije na Ekonomski fakulteti,
2 štipendiji na Naravoslovni fakulteti, oddelek kemija – biologija,
štipendijo na Naravoslovni fakulteti, oddelek matematika – fizika,
štipendijo na Filozofski fakulteti, oddelek psihologija - Pedagogika;

Na Višji pedagoški šoli:

3 štipendije na oddelku matematika – fizika,
4 štipendije na oddelku biologija – kemija, 2 štipendiji na oddelku slovenščina – angleščina,
štipendijo na oddelku slovenščina – srbohrvaščina,
3 štipendije na oddelku za glasbo
3 štipendije na odelku za tehnični pouk – osnove iz fizike,
3 štipendije na oddelku za tehnični pouk – likovni pouk,
2 štipendiji za defektologijo – oddelek ortopedagogike,
2 štipendiji na Višji šoli za telesno vzgojo;

Na Višji komercialni šoli v Mariboru:

štipendijo na oddelku za turizem in gostinstvo,
štipendijo na oddelku za blagovni promet,
2 štipendiji na Višji šoli za socialne delavce,
štipendijo na Višji gospodinjski šoli,
štipendijo na Vzgojiteljski srednji šoli,
10 štipendij na Učiteljišču Tolmin,
4 štipendije na Soli za medicinske sestre,
3 štipendije na Zobotehnični srednji šoli,
štipendijo na Enoletni šoli za zobne inštrumentarke,
štipendijo na Dvoletni babiški šoli,
3 štipendije na Dvoletni administrativni šoli v Novi Gorici,
štipendijo na Srednji glasbeni šoli, oddelek pihala – trobila.

Prošnje naj interesenti vlagajo na podpisano komisijo do 20. julija t. l.

Prošnji je treba priložiti za 250 din kolkov. Prosilec naj v prošnji navede podatke o družinskem stanju, premoženjskem stanju, višini osebnega dohodka, o tem, katere šole je dokončal oziroma razred ali semester, ki ga obiskuje, če se že šola na kateri izmed gornjih šol.

Š 5372

Komisija za štipendije ObLO Tolmin

MALI OGLASI

OPEKARSKE STROJE za proizvodnjo polne, votle ter strešne opeke kupi »Agencija Beograd«, Beograd, Dositejeva 21-III, telef. 22-293. 5361-5

DVIGALO MEHANSKO LOPATO »EIMCO«, električno ali zračno, kupi »Agencija Beograd«, Beograd, Dositejeva 21-III, telefon 22-293. 5362-5

VERTIKALNI POLNOJARMENIK za rezanje desk, premer 600 do 800 mm, kupi »Agencija Beograd« – Beograd, Dositejeva 21-III, tel. 22-293. 5363-5

VSE AVTOMOBILE družbenega sektorja kupuje in plača dobro »Agencija Beograd« – Beograd, Dositejeva 21-III, tel. 22-202.

ABSOLVENT STROJNIK išče sobo za eno leto. Ponudbe pod »Julij«. 8815-6

GOSPODINJSKO pomočnico sprejmem takoj Plača 8.000. Perčič Torčka, učiteljica, Cerkije na Gorenjskem. 8852-1

PRODAM magnetofon Grundig TK 54, stereo, najnovejši, 3 brzine snemanja in reprodukcije, 1 trak 16 ur. s priborom. Ponudbe pod »Grundig. 8813-4

BREZSKRBNO, koristno sončenje vam zagotavlja le stari in preizkušeni – TSCHAMBA FII. Kemofarmacija, lekarne, drogerije. 8487-8

KUHARICO, polkvalificirano, lahko tudi starejša, sprejmemo. Ponudbe pod »Kuharica«. 8817-1

OD MEDNEGA skozi Ljubljano do Vrhnike sem izgubil aktovko. – Prosim najditelja, da mi vrne proti nagradi. LTH Škofja Loka. 8819-8

LAMBRETTA 150 d, dobro ohranjena, poceni naprodaj. Havliček, Perčeva 5, 125.000. 8820-3

DKW Hobby, skoraj nov, poceni prodam (145.000). Rešetič, Miklošičeva 14. 8821-3

LOKAL v bližini Zmajskega mosta oddam mirnemu obrtniku. – Ponudba pod »Plačilo 4 leta naprej«. 8823-6

STUDENTKA išče sobo. Ponudba pod »Takoj ali jeseni«. 8827-6

PRODAM ital. žensko kolo, dve moški obleki za srednjo postavo. Prešernova 28-I. 8829-4

STANOVANJE in ostalo nudim za dopoldansko pomoč. Podgornik, Kersnikova 11. 8831-6

OTROŠKO POSTELJO z mrežo, žimnico in predalom, dobro ohranjeno, prodam. Srebot, Podmilščakova 14. 8772-4

OBISCITE MAGAZZINI FELICE, Trst, Carducci 41. Nudijo: nylon plašče, bunde, jopiče, hlače, srajce, trikotažo – vse po najnižjih cenah. 2293-4

TELEVIZOR METZ Automatic zelo ugodno prodam. – Ponudbe pod »METZ«. 8851-4

PRESKAR RIKO in Straček Milenko, gimnazijca iz Celja, sporočita naslov planincu iz srečanja na Kumu. 8844-8

DVOINPOLSOBNO, novo, komfortno stanovanje Šiška – vseljivo takoj, zamenjam za enako, dvosobno ali trosobno v stolpnici ali bloku, lahko dograjeno pozneje. Ponudbe pod »Bližina«. 8845-6

PRODAM kuhinjsko, sobno pohištvo in garažo za motor. Golob, Moste, Rojčeva 21, levo stopnišče. 8847-4

NUJNO potrebujem 100.000 din posojila, nudim garažo. – Ponudbe pod »Šiška«. 8842-8

STANOVANJE in hrano dam za dopoldansko pomoč v gospodinjstvu. (Lahko upokojenki.) Petrič Apolonija, Črnuče 128. 8841-6

FRIZERSKO VAJENKO sprejmemo. Naslov: Wildman Franc, Trg francoske revolucije 5. 8840-1

NA BLEDU 25. 6. 1961 najdeno ročno uro dobite pri Rožič, Jesenice, Medvedova 9. 644-8

PRODAM dobro ohranjeni nemški kombinirani otroški voziček. – Cvenkel, Streliška 29. 8835-4

FIAT 600 prodam, tudi na ček. Ponudbe Delo, Kranj, pod »Dobro ohranjen«. 747-3

IŠČEM SOBO, za uslugo dam posojilo. Ponudbe pod »Usluga«. 8832-6

DOPOLDNE pazim otroka. Pogoj: hrana in nagrada. Ponudbe pod »Center«. 8859-2

SOBO V CENTRU nujno potrebujem za dva meseca. Ponudbe pod »TEHNIK«. 8855-6

SIVILJA ISCE SOBO, gre za sostanovalko. Ponudbe pod »Poštena«. 8854-6

PRODAM NOVO OMARO (svetlo, moško). Vprašajte popoldne, Roško naselje, blok B, stanovanje št. 7. 8853-4

SAP TURIST VAS VABI

V poletnih mesecih prirejamo 12 in 14-dnevna križarjenja z jadrnicami po Jadranu. Izredno ugodna cena 15.000 din.

VZHODNA NEMČIJA, AVSTRIJA, ČEŠKA IN MADŽARSKA tri potovanja v juliju, avgustu in septembru.

SVICA (Jungfraujoch). Avtobusno potovanje v avgustu. Prijave do 10. julija.

AZURNA OBALA. Avtobusno potovanje 29. avgusta in 3. septembra. Zaključek prijav 8. julija.

Z OSEBNIMI AVTOMOBILI V DOLOMITE IN NA AZURNO OBALO v septembru.

Navedene izlete prirejajo Republiški odbori sindikatov v organizaciji SAP-TURISTA.

Prijave sprejema SAP-TURIST, Ljubljana, Miklošičeva 17 (telefon 30-645), kjer dobite tudi vse ostale informacije.

RTV

SPORED ZA ČETRTEK

5.00–8.00 Dobro jutro! — 8.05 S tostran in onstran Sotle (jutranji glasbeni spored) — 8.30 Oddaja za cicibane — a) Marja Cerkovnik: Dve zgodbici — b) Skladatelji, ki pišejo za cicibane... Borut Lesjak — 9.00 Naš zvočni magazin — 11.15 Slavni pevci — slavne arije — 11.00 Obrtniški zbor »Enakost« iz Kranja p. v. Viktorja Fabianija — 11.15 Branje za vročedni — Poletnne prigode Jaroslava Haška — II. — 11.35 Romunska in bolgarska zabavna glasba — 12.00 Slovenske narodne v priredbi Janka Ranika — poje Janez Lipušček — 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Milan Simič: Mravlja, uspešna zatiralka gozdnih škodljivcev — 12.25 Melodije za opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba 13.30 Z Orkestrom RTV Ljubljana po domači deželi — 14.05 Vedri napevi z velikimi zabavnimi ansambli — 14.30 Prireditve dneva 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 15.40 Dalmatinske narodne pesmi — 16.00 Zabaval vas bo pianist George Feyer — 16.20 Nesmrtne melodije Vincenza Bellinija 17.00 Lokalni dnevnik — 17.15 Pevka Gabi Novak — 17.30 Turistična oddaja — 18.00 Jazz na koncertnem odru — 18.30 Glasbene miniature — 18.45 Poletni kulturni zapiske — 19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Glasbena medigra — 20.50 Literarni večer — Večer umetniške besede: Sava Severjeva — 21.30 Ivo Petrič: Druga simfonija — (Orkester RTV Ljubljana dirigira Bogo Leskovic) — 22.15 Nočni akordi — 22.45 Ludwig van Beethoven: Sonata za rog in klavir (Hornist Jože Falout, pianistka Nada Vrbič—Oman) — 23.05 Plesna glasba — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

DRUGI PROGRAM

19.00 Poje Ljubljanski komorni zbor p. v. Ježeta Hanca — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Od tod in ondod — 20.45 Prizori iz Janačkove opere Jenufa — 21.30 Ljubiteljem popevk — 22.00—22.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda II. programa za naslednji dan.

— TELEVIZIJA

ITALIJA 15.30 Prenos športnega dogodka

BEOGRAD 17.30 »En-den-dinus« — oddaja za najmlajše

LJUBLJANA 18.00 »Taček Nejadek« — poljski lutkovni film — 18.10 Pijače za najmlajše — 18.30 »Dragoceni tovor« — TV film iz serije Cannonbal — 19.00 Partizanske bolnišnice — dokumentarna oddaja — 19.30 TV Obzornik

BEOGRAD 20.00 TV Dnevnik

LJUBLJANA 20.20 TV kiosk — reklamna oddaja — 20.30 Spoznavajmo svet in domovino — prenos zaključne javne mladinske oddaje — 21.30 Koncert Slovenskega ekteta

MARIBOR

DEZURNA LEKARNA:

Četrtek, 29. junija 1961. lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1

KINO:

UNION: amer. cin. film: DNEVNIK ANE FRANK.
PARTIZAN: italij. film: POSLEDNJA KOČIJA.
UDARNIK: italij. film PRIJATELJ GANGSTERJEV.

SLOV. NAR. GLEDALIŠČE:

Četrtek, 29. junija ob 16. uri: Menotti: AMELIJA GRE NA PLES. Menotti: MEDIJ. Red U – Sedeži tudi v prodaji.

SLOVENIJALES

LJUBLJANA

PRIREJA NA GR SEJEM POHIŠTVA SLOVENSKE POHIŠTVENE INDUSTRIJE OD 24. JUNIJA DO 4. JULIJA 1961

Sodelujejo: MARLES Maribor, BREST Cerknica, TAPO Ljubljana, TOVARNA POHIŠTVA Nova Gorica, STOL Kamnik itd. – Na sejmu bodo prodajali kvalitetne izdelke po ugodnih cenah. Organizirana kreditna služba.

Nagrade: 20.000 din, 50.000 din in 100.000 din. — Ogled brezplačen, interesenti, izkoristite ugodno priložnost!

5140

Veljko Kovačević: KAPELSKI OGNJI 112 PARTIZANSKI ROMAN

Še ko je v položaju »mirno« sprejemal raport, je kmet pritekel k njemu ter ga poveljkel za rokav, kažoč mu proti koncu vrste. Ljubo ga je z laktjo nekoliko odrinil in kmet je odstopil. Potem je pomahal z roko intendantu, ki je takoj pritekel.

— Pelji kmeta, — mu je zašepetal. — Izplačaj mu vse, kar zahteva, i glavnico i obresti. Saj imaš toliko zaplenjenega denarja. — Kmet in intendant sta se oddaljila.

Ljubo je stal pred zbranimi borci.

— Tovariši, mladinci! — jih je nagovoril. — Nič resnega se ni zgodilo. Gre za majhno, neumestno šalo. Šaljivec nas ne zanima, niti ga ne iščem in se mu ni treba javiti. Ob tej priliki vam želim izreči samo globoko priznanje za pogum in urejenost. Predlagam, da se ta pregled konča s pesmijo in kolom.

Četa se je zvedrila. Zaslišala se je pesem o Titu: »Ide Tito preko Viševice...« Razvilo se je veliko kolo devetdesetih partizanov in devetnajstih partizank. Ljubo se je vključil vanj med Kritikom in Ino. Čvrsto se ju je oklenil okrog pasu. Kritik dolgo ni popiral pesmi. Ljubo ga je bodril, dokler ni zapel in s svojim glasom še bolj okrepil četo.

XVII.

Stari »Gubec« se je raztapljal v množici novodošlih oboroženih in neoboroženih borcev, s svobodnega ozemlja in iz okupiranih mest, ki so jih privedli pomladanski uspehi in zelena obleka Kapele. Namesto starega »Gubca« so se porajali novi bataljoni. Začetek je ostal daleč, začetek, v katerem je slavljenec končal svoj vzpon. Njegove čete so naraščale v nove bataljone, jih pregnetle s svojimi borbenimi izkušnjami in slavo.

Slovo starih v Jastrebovi četi je bilo boleče. Mladinci so težko sprejeli to novo etapo naraščajoče vstaje, ki cepi, deli in spreminja stare enote v nove in večje. Majhna skupina mladincev skupaj s profesorjem Vladom, Jastrebom, Ino in Kritikom je ostala zvesta matični četi in se stapljala z novimi mladinci.

»Prva stran je končana,« je napisal profesor v svoj dnevnik. »Stari Gubec« za vedno izginja in nikoli več ne bo tistega kapelskega, ki se je v njej rodil in rasel brez njene materinske nege. Njegovo slavo osamljenega junaka bodo prekrile nove enote, nova imena, ki mu bodo priznavala samo njegove začetne zasluge.«

Stari borci so se izgubljali med novimi in si klicali v spomin nekdanjega »Gubca« in Kapelo, katerih zmage in porazi so jim bili videti bližji, bolj lastni, kakor da niso skrivali v sebi težkih ur trpljenja in mnogih padlih življenj. Kapelske strmine, ki so tolikokrat grmele od bobnenja topov in plazov, so jim bile zdaj videti prijaznejše, bolj domače, vezane s spomini kot rojstna hiša, katere vsak kamen in kotiček piše zgodovino družine. Te grenke ure začetniškega trpljenja so postajale svetle kot dragulji, ki nikoli ne ugasnejo. Kapelina pošastna divjina in krutost sta se pretvarjali v neko trajno vrednost, katere lepota in čar se s časom še povečujeta.

Profesor je prvi vnesel na zemljevid »Gubčev« rdeči krog. Risal ga je počasi, nežno, ne da bi dosti pritiskal s svinčnikom, prvi krog, da bi jih lahko izbrisal v primeru umika. V začetku je bil majhen. Primerjal ga je z drugimi in iskal najbolj podobnega. Meril je razmak med Gubčevim in najbližjimi, da jih bo čas spremenil v enega samega velikega. Gledal je svoj prog ter bil nad njim bolj navdušen, kakor da je imel pred seboj nedosegljivo umetniško delo.

Čimbolj je tekel čas, tembolj se je širil ta mali krog in dobival pri tem čedalje bolj nepravilne oblike. Iz njega so se rodile črte in vbokline, presekavale progo in Luiziano na obeh straneh modrega delniškega kroga in se ponovno kot polževe tipalke umaknili nazaj ter spet vznikli in se na drugi strani združevali, ko so strnili rdeči prstan okrog nekaj občin. V sredini tega kroga se je držal majhen modri obroč — italijanska divizija.

Proga in Luiziana sta ležali in počivali kakor dvoje usahlih rečnih korit po dolgem besnenju vode ter odstopili dele svojega toka partizanski pestrosti. Prvi »tisočak« partizanov, ki se je rodil iz »Gubca«, kateremu je Pleše vsak dan nazdravljal in se pri tem vedno držal, kakor da to počenja prvič, je spreminjala ljudska domišljija v desettisoče. »Skrivnostni« in »zaupni« glasovi so ustvarili od vsega devet proletarskih brigad, kolikor jih je bilo nekje v Bosni, dvajset, z veliko oborožitvijo. Vsak jih je videl in slišal, prekrivale so vse tiste osvobojene ceste in izurgane dele Luiziane. Proletarski odmev iz Bosne se je čedalje močneje odbijal, čimdlje je bil, — nasprotno vsem fizikalnim zakonom, a po nekakšnih narodnih, nepisanih pravilih. Gubčevo ime se je izgubljalo in temnelo.

Z brigadami se je pojavil tudi Tito. Jahal je na visokem konju belcu, bolj belem kakor sneg, včasih pa na črnem arabcu, bolj črnem kakor oglje. Ljudstvo in partizani so ga videli in ga oblikovali z najbolj tipičnimi oblikami domišljije. Bil je ogromen človek. Konje je menjal vsak dan. Nobeden ga ni mogel nositi. Hodil je na čelu brigade pod proletarsko zastavo, ki mu je z dolgim drogom komaj segala do ramen.

Legenda o človeku, katerega ideja je dvigala množice, ni mogla ostati brez tistih fizičnih lastnosti, kakršnega je ljudstvo pripisovalo svojim ljudem in skozi katere je simboliziralo svojo moč. Modri obroč, izpod katerega so se do pred nekaj meseci samo plazile in plazile kolone, so zdaj oplakovali že valovi brigad. Iz obroča je bobnelo in bobnelo. Topništvo je delilo salve po višinah, zalivih, cestah in poteh rdečega prstana. Ponoči je tolklo pred žicami in ovinkih Luiziane, kakor da hodi po njenem partizanskem delu dolga in široka resnična proletarska kolona. Redke partizanske salve je bilo slišati samo takrat, če je bilo pred njimi določeno zatišje. Kosneje niso imele moči, da bi izenačile svoje glasove s tistimi, ki so jih dajale od sebe debele topovske cevi in armirani bunkerji.

William P. McGivern

NI UPANJA ZA JUTRI

25

Ko sta prišla mimo, se je Earl zasukal. Nepremično je stal sredi živahnega toka ljudi, cigareta pa mu je visela z ustnice in počasi ugašala.

8.

Earl je gledal za njima, dokler nista na naslednjem križišču zavila proti levi! potem je tiho zaklel in odvrgel cigareto. Zamorec je padel v nekakšno kašo in podrl ves njihov skrbno sestavljeni načrt; zdaj so v kaši tudi vsi drugi.

Earl je vedel, da mora odkriti, kaj se je zgodilo, in se odločil, kaj je treba storiti najprej. Da bi se povezal z Novakom, ni imel časa. A odgovornost ga ni skrbela; bil je tako razjarjen nad Ingramom, da je pozabil na vse ostalo. Odkorakal je proti križišču. Bes ga je kar požiral. Prerival se je med večernimi nakupovalci z rokami globoko v žepu in se trdo nasmehnil.

Sheriffova pisarna je bila v enonadstropnem opečnatem poslopju za ulični blok od glavne ceste. S peskom posuti avtomobilski dovoz, ki ga je obrobljala igličasta živa meja, je peljal k vratom in obkrožal majhen park pred hišo. Earl je v tihi čakalnici snel klobuk in si pogladil lase. Tole je bolj podobno kakemu uradu kakor pa ječi, je pomislil. Radovedno se je razgledoval. Na tleh je ležala preproga, po stenah pa so visele slike z lovskimi prizori. Na čitalni mizici, ki je bilo pokrita s plutovinasto ploščo, je ležalo oznanilo o skavtskem sestanku, zraven njega pa velik letak, kjer je pisalo, da začenja Društvo za izboljšanje stanja v šolah veliko akcijo za zbiranje oblačil za revnejše otroke.

Notranjost čakalnice ga je opogumila; vse to je nekam vaško in kmečko, vse je vljudno in topoumno, vsi skupaj na pol spijo, le tu pa tam se odpravijo nad kakega kurjega tatu in kakega zastarelega revolveraša. Na levi je bila pisarna, ki jo je delila od čakalnice lesena, do pasu visoka stena, poleg njega pa je na mizi stal telefon. Ostra svetloba je metala na njegov obraz rezke sence. Za njegovim hrbtom je bila še ena pisarna. Mož je osredotočeno gledal v papir, ki ga je imel pred seboj na mizi.

Earl ni imel nobenega načrta. A moral je odkriti, kaj se je zgodilo z Ingramom. Tista druga pisarna je je sheriffova, je ugibal, tamle notri je zdaj Ingram. Iza tankega zidu se je oglašala nerazločna govorica. Razbral je zamorčev boječi, ponižni glas.

Policist ga je pogledal. »Kaj želite, prosim?

Earl se je nasmehnil in položil velike roke na mizico. »Prosim vas, povejte mi, kod vodi najbolj ugodna pot do New Yorka.«

»Takoj.« Policaj je potegnil iz predala zemljevid in stopil k mizici. »Peljite se iz Crossroadsa po glavni cesti. Potem sledite kažipotom do Delaware Memorial Bridge.« Razgrnil je zemljevid po mizici in kazal pot s svinčnikom. »Tukajle je Crossroada. Pojdite natanko tja, kamor vam bodo kazala obcestna znamenja, pa boste prišli do Jersey Turnpike. Ne morete zgrešiti.«

»Da, res kaže, da ne bo težko. Prav lepa hvala.« Earl se je nasmehnil mlademu policaju. »Ste vi sheriff?«

»Ne, samo njegov namestnik.«

»Čedno mestece je tole. Čedno in mirno.«

»Prizadevamo si, da bi ga takega tudi ohranili.«

Earlov smehljaj je postal nekam zaupljiv. Dosti zamorcev sem videl tod okoli. Ali vam ti ne delajo težav?«

Policist mu ni vrnil smehljaja. »Večina jih je domačinov. Nimajo vzroka, da bi nam delali preglavice.«

»No, ravnokar sem videl nekega drugega policaja, ki je pripeljal enega od njih s seboj. Mislil sem, da je to nekaj vsakdanjega.«

»Ničesar ni zakrivil,« je kratko odvrnil policaj. »Ta je šele prišel, pa je hotel sheriff govoriti z njim.«

»Ah, tako je to,« je rekel Earl in se tanko nasmehnil. »No, to je zares dobra misel. Takoj se je treba pogovoriti z njimi. Pametno.«

Policaj je odločno zganil zemljevid. »Še kaj drugega, gospod?«

»Ne, nič drugega,« je rekel Earl. »Prav lepa hvala.«

Earl si je v zavetju pred vrati prižgal cigareto in si zavihal ovratnik navzgor. Sneg se je spremenil v močan naliv, ki je bobnal po mokrih, črnih cestah kakor odaljena strojnica. Pogledal je na uro in videl, da gre že proti sedmi. Samo še eno uro...

Potlačil si je klobuk trdneje na glavo, prečkal cesto in stopil v hodnik, ki mu je nudil vsaj zasilno zavetišče pred zaganjajočim se vetrom in dežjem. Zavrgel je mokro cigareto in si zaril roke globoko v žepe. Odločil se je, da bo v vlažni, mrzli temi čakal na Ingrama...

Minilo je dvajset minut, potem pa je po peščenem dovozu prihitel zamorec, ki si je zavihal ovratnik navzgor, v rokah pa nesel oguljenoi kovček.

Earl je stopil iz hodnika na plano in hitro stopil čez bleščečo se cesto. Šel je z dolgimi, odločnimi koraki. Dež je njihov zvok skoraj docela pridušil. Tako se je približal Ingramu od zadaj in ostro rekel: »Nikar se ne obračaj, Sambo. Pojdi naprej.«

Cesta je bila le slabo osvetljena in mimoidoči jima niso posvečali nobene pozornosti. Hiteli so vsak po svoji poti s pogledi uprtimi v tla in bradami zaritimi v privihnjene ovratnike.

»Kaj je hotel?« je vprašal Earl. Bil je za pol koraka za Ingramom, dovolj blizu da je videl dežne kapljice na njegovem rjavem obrazu in trzanje v kotu njegovih ustnic. »Kaj je hotel? Spregovori.«

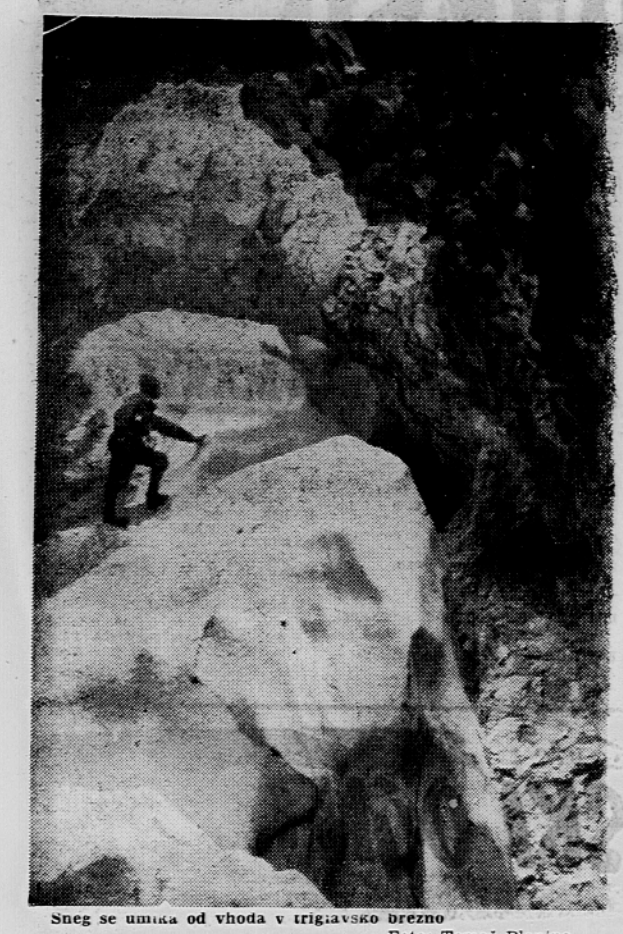
»Kako dolgo nameravam ostati v mestu, s čim sem se ukvarjal — samo to, nič drugega.« Ingramov glas je bil hripav od strahu. »Toda zvedel je za moje ime. Moral sem mu poyedati ime. Si slišal? Ve za moje ime.«

»Čakal te bom v hotelu.«

»Ne morem — ali nisi slišal? Pozna me.«

»Delaj, kar ti rečem, Sambo. Bog ti pomagaj, če ne boš.«

Earl je pospešil korak in odhitel mimo Ingrama, ne da bi počakal na odgovor. Ko je prispel na glavno cesto, se je obrnil proti hotelu. Hitel je po cesti in se zdaj pa zdaj sklonil, da bi se izognil dežniku kake ženske, ki je bila vsa obložena z zavoji. Ni se ozrl, da bi pogledal, če mu Ingram sledi. Stopil je v hotelski hodnik in nato naglo odšel v sobo. Prižgal je luči, si potem slekel mokri površnik in ga vrgel čez stol. Če se ne pokaže, če nas potegne... Tolažila ga je prijazna teža revolverja »38«, ki mu ga je dal Novak; zdaj ga je imel v suknjiču. Le naj poskusi, je pomislil, potegnil revolver iz žepa in ga potežkal v veliki roki.

Sneg se umika od vhoda v triglavsko brezno
Foto: Tomaž Planina

Sprehod po reviji kemije

KEMIJA BOLJ IN BOLJ POSEGA NA VSA PODROČJA ČLOVEŠKE DEJAVNOSTI

Nad 100.000 strokovnjakov iz 60 dežel si je junija ogledalo na trinajsti razstavi kemičnih instrumentov in naprav »Achema« v Frankfurtu ob Majnu blizu 7000 raznih aparatov in strojev, merilnih instrumentov, regulatorjev, naprav in pripomočkov, ki jih je poslalo na razstavo skoraj 1400 podjetij in inštitutov iz vseh industrijskih dežel po svetu. Obiskovalec razstave, ki je bila pravzaprav revija sodobne kemije po svetu, je spoznal, da je postala kemija pomemben sestavni del našega življenja in dela: kot samo po sebi umevne pripomočke uporabljamo najrazličnejše dosežke kemije od umetnih snovi, barv, zdravil in kozmetičnih preparatov do novega goriva in gradbenega materiala, ki nam ga je dala kemija.

Množice inženirjev, znanstvenikov in drugih strokovnjakov, ki so v razstavnih dneh obiskali prireditev, so si ogledale 63 znanstvenih filmov o določenih raziskavah, dognanjih in postopkih na področju kemije, nestrokovni obiskovalec pa je izvedel med drugim, da ima sodobna znanost centrifugo, ki doseže 18 tisoč-kratno zemeljsko težnost, in tehtnico, ki jasno pokaže desetmilijoninko grama. Skozi poldrugi meter debelo, pet ton težko ploščo iz posebnega stekla je lahko spremljal poskuse z visokoradioaktivnimi snovmi, pod povečevalnikom je videl filter, katerega luknjice imajo premer tisočinko milimetra, pa stroj, ki v trenutku zdrobi skalo s prostornino kubičnega metra, in skoraj povsem avtomatiziran laboratorij, v katerem plastične snovi nadomeščajo steklene, krhke laboratorijske posode in epruvete, hkrati pa so mu opisali in prikazali delo vsakega izmed osmih najnovejših elektronskih mikroskopov.

Strokovno nepoučeni obiskovalec je spoznal, da lahko industrijska kemija spreminja morsko vodo v pitno ter očisti vodo in zrak umazanije, kar je velik problem v vsaki državi z razvito industrijo.

V jedrski kemiji so se uveljavile nekatere nove surovine, zlasti kovine, ki so bile prej bolj znanstvenega kot praktičnega pomena. Mednje sodi berilij, draga kovina (okoli 375 dolarjev kilogram), ki jo je mogoče oblikovati v ploščah, cevih in palicah. Druge kovine, ki jih zaradi posebnih lastnosti uporablja jedrska kemija, so delno še dražje od berilija: hafnij, evropij, niobij in cirkonij.

„Einstein o miru"

NOVA KNJIGA PONAZARJA MISLI VELIKEGA ZNANSTVENIKA O ODNOSIH MED LJUDMI

Pred kratkim je izšla v New Yorku nova knjiga o fiziku in velikem humanistu Albertu Einsteinu, vendar se pisca Nathan in Norden kot zbiralca gradiva o Einsteinu to pot nista ukvarjala z njegovo relativnostno teorijo in z drugimi znanstvenimi razpravami, temveč sta zbrala vse, kar je bilo mogoče dobiti za knjigo z naslovom »Einstein o miru«.

Uvodno besedo v knjigi, ki obsega nad 700 strani, je napisal znani angleški filozof in borec za mir Bertrand Russell, ki je dejal, da je knjiga o Einsteinu kot človeku debelejša od tiste, ki bi vsebovala čisto znanstvena dela, čeprav so njegove razprave in teorije izrednega pomena za nadaljnji razvoj fizike.

Že kot fant je Einstein nasprotoval vsem izrazom prenapetega nacionalizma in militarizma. Med prvo svetovno vojno, ko je živel v Berlinu, je zapisal tole: »Priznati moram, da sem razočaran spričo spoznanja, da je napihnjeni nacionalizem prevzel tudi nekatere ljudi, ki jih zelo cenim in jih štejem med velike umske delavce. Hkrati priznavam, da plahni moje spoštovanje do politično naprednih dežel. Prepričan sem, da so vlade v rokah oligarhije, ki ima tisk in oblast ter lahko dela, kar hoče.«

Na drugem mestu si v knjigi »Einstein o miru« preberemo naslednje: »Ne morem se iznebiti vtisa, da ljudje naravnost iščejo nekakšno idiotsko utvaro ali pretvezo, da bi mogli sovražiti drugi druge. Nekoč je bila to vera, zdaj pa je država.«

Tako je pisal Einstein med prvo svetovno vojno, okoli leta 1920 pa si je z vsemi silami prizadeval združiti ljudi dobre volje, da bi dosegli prepoved vojne, kar bi pomenilo »prvi korak na poti k moralni obnovi človeštva.« Vzpon nacizma in nacistično barbarsko ravnanje je spremenilo Einsteina v »bojevitega pacifista«. Knjiga »Einstein o miru« vsebuje množico dokumentov iz tega in iz drugih obdobij življenja velikega znanstvenika.

T.

Akcija „Dno" v Triglavskem breznu?

ČE SE BO STAJALO DOVOLJ SNEGA, BODO SKUŠALI RAZISKATI GLOBOKO VOTLINO POD TRIGLAVOM

S planin prihajajo nenavadna poročila: letos je skoraj polovico manj snega, kot znaša večletno povprečje. Spomladi ni bilo pričakovanih sneženih dni, v kakršnih je na primer lani metež kar zatrpal naše gore in so velika snežišča še do srede poletja pokrivala planinske bregove. Velika ledena jama v Paradani na Trnovskem gozdu je brez ledu v sprednjem delu, ki ga je vedno pokrival ledenik. Na Kredarici se temperatura večkrat povzpne nad ničlo, sneg naglo kopni. Zato ponovno zbuja pozornost jamarjev Triglav, ki skriva v svojem masivu veliko Triglavsko brezno.

Tisoče let je voda, ki je tekla pod triglavskim ledenikom, deloma izginjala skozi veliko razpoko v silnih apnenških skladih in si izglodala navpično pot globoko v notranjost mogočne gore. Šele v višini 1400 m zagleda ta voda v Vratih kot Bistrica beli dan, vsa njena pot od ledeniškega jezika v višini 2400 m pa je neznana.

Pred več kot desetimi leti je pod grbino Glava na koncu našega ledenika zazijala v razjedenih tleh črna odprtina, zakaj ledenik se je — kakor je to drugod v Alpah — zelo skrčil in se odmaknil od brezna, ki se je toliko časa oblikovalo pod njim, skrito človeškim očem.

Ob tem smo jamarji ponovno spoznali, da naša dežela kljub majhnosti še vedno ni raziskana do konca. Avgusta 1955 je uspelo dr. Gamsu in tovarišem prodreti skozi nevarno zaledenele jaške v lepo ledeno dvorano, dve leti kasneje pa sta naš jamar Gantar in Anglež Denis Kemp prišla zaradi ugodnih lednih razmer do začetka notranjega dela brezna v globini okoli 180 metrov. Zagledala sta velikansko votlino, ki je po njuni oceni 40 m široka, 60 m dolga in verjetno več sto metrov globoka. O zgornjem, ledenem delu jame je zapisal Kemp v neki angleški reviji: »Gotovo najlepša in najbolj nevarna jama, kar sem jih kdaj raziskal ...«

Navpične stene brezna in strope posameznih jamskih delov krasijo velikanske gmote ledu vseh mogočih oblik. Novica, da se iz spodnje ledene dvorane odpira ozek prehod v spodnje brezno doslej neznane razsežnosti in pelje v notranjost Triglava, pa našim jamarjem ni več dala miru. Tako so se leta 1958 ob podpori oblasti lotili nevarnih raziskav. Temeljito so pregledali ves zgornji, 75 m veliki del jame, narisali natančne načrte in izdelali mnogo fotografij z ledom okrašenega brezna; dno spodnje dvorane je bilo bolj kot kdaj prej polno ledu, lepega za oči, nevarnega za raziskovalce in tako debelega nad vhodom v spodnje brezno, da so se morali vrniti, ne da bi opravili kaj več.

Naslednja leta so stalno opazovali snežne in ledne razmere ob breznu in v njem, vendar je bilo vsako leto tako, da ni kazalo prodirati v neraziskano notranjost Triglava. Letos pa se zdi, da se bo led zgodaj umaknil od brezna in da ga bodo toplejše izpodnebne vode morda le toliko stajale, da se bo ponovno odprl vhod v notranji prepad. V tem upanju so sklenili pri Društvu za raziskavanje jam Slovenije ponovno poskusiti srečo, zato se že vneto pripravljajo na zahtevno delo, ki bo pomagalo pojasniti notranje razmere našega visokogorskega krasa.

Pavel Kunaver

LISTINE IZ NYLONSKEGA PAPIRJA

Ali se bo nylon uveljavil kot surovina pri izdelavi bankovcev, zemljevidov in drugih papirnatih proizvodov, ki se naglo obrabijo? Neka švicarska papirnica je začela izdelovati papir, ki mu nylonska vlakna kot dodatek zagotavljajo izredno moč in trpežnost.

Na »syntosil«, kakor se imenuje novi proizvod, je mogoče prav kot na navadni papir tiskati, pisati in slikati, uporaben je povsod, kjer se je doslej uveljavil papir te ali one vrste. Proizvajalci zatrjujejo, da novi papir ni občutljiv za vodo, razen tega pa se ne raztopi, če pride v stik z natronskim lugom ali z razredčeno solno kislino. Suha pola syntosilnega papirja je dvakrat močnejša od najboljše dosedanje, v vodi pa je novi papir celo štirikrat odpornejši.

Nedavno so preizkusili njegovo trpežnost. Dva zemljevida, katerih eden je bil iz doslej običajnega, drugi za iz syntosilnega papirja, so razgrnili po tleh, potem pa je čezenju zapeljal težki traktor. Ko so »običajni« zemljevid pobrali iz blata, je razpadel na koščke, na syntosilnem pa so — potem ko so ga skrbno očistili z milnico in krtačo — lahko razločili celo najtanjše vnesene črte.

Preden so pridobili novo snov, so napravili vrsto poskusov, ki so trajali več let. Ker mletje lesa in drugih surovin ni prihajalo v poštev, so izoblikovali kemični postopek po katerem se trjuje papir z nylonskimi vlakni. Izdelek je sicer skoraj dvakrat dražji od dosedanjega papirja, vendar strokovnjaki švicarske papirnice prepričani, da se bo novost uveljavila v mnogih industrijskih obratih, ki potrebujejo za svojo proizvodnjo kar najmočnejši papir.

20 let naše ljudske revolucije

ČETRTEK, 29. JUNIJA:

KAKANJ OSVOBOJEN

V. udarna divizija je 29. junija 1943 razbila nemške in ustaške enote v postojankah od Lašve do Porječana in zavzela Kakanj, kjer so porušili rudniške naprave in električno centralo.

NAPAD NA BOSILJEVO

Enote V. divizije so v sodelovanju s hrvatskimi enotami od 29. do 30. junija 1944 uničile ustaško postojanko Bosiljevo ob Kolpi. Napad na postojanko so izvedli borci Cankarjeve brigade, ki so onesposobili 130 ustašev in zaplenili mnogo orožja in streliva. V tem boju je padel tudi partizanski pisatelj Bogo Flander-Klusov Joža.

PRIMORSKI FESTIVAL V AJDOVŠČINI

Primorski okraji so v počastitev pete obletnice priključitve Primorske k FLRJ priredili na današnji dan 1952 v Ajdovščini zaključno prireditev velikega primorskega festivala. Na velikem zborovanju je govoril tudi predsednik Gospodarskega sveta FLRJ Boris Kidrič, ki je naglasil, da so se uresničile sanje trpečenega, izkoriščanega in zatiranega ljudstva Slovenskega Primorja tudi zato, ker se je primorsko ljudstvo samo zavedalo, da se je treba z orožjem v rokah upreti krvavemu fašističnemu in okupatorskemu nasilju, ker je primorsko ljudstvo samo tako vztrajno vodilo to borbo in ni odnehalo, dokler ni zmagalo. Toda njihova borba ni bila osamljena, marveč je za njo stalo vse slovensko in vse jugoslovansko ljudstvo, ki se je pod vodstvom KPJ in tovariša Tita z orožjem v roki uprlo nasilju.

HIDROCENTRALA MOSTE ZGRAJENA

Na današnji dan 1952 so v Mostah pri Žirovnici spustili v obratovanje hidrocentralo Moste. HC Moste so začeli graditi leta 1946. Obe turbini bosta dajali letno 30 milijonov kilovatnih ur električne energije, ko pa bo HC Moste popolnoma dograjena in bodo montirali še dva agregata, bo proizvajala letno okrog 150 milijonov kilovatov.

ZA UKINITEV OSTANKOV FEVDALIZMA NA VASI

Na V. rednem zasedanju Ljudske skupščine LRS, ki je bilo na današnji dan 1953, so sprejeli zakon o Skladu Borisa Kidriča in razpravljali o predlogu zakona o viničarskih in podobnih odnosih. Osnutek zakona predvideva likvidacijo zaostalih polfevdalnih in temu podobnih izkoriščevalskih odnosov, ki so se obdržali predvsem na področju Slovenskih goric in Haloz, Dravskega in Ptujskega polja, na Pohorju ter v Brdih. Ta zakon je dopolnilo k obveznemu zakonu o kmetijskem zemljiškem kladu, ki naj prepreči rast kapitalističnih elementov na vasi ter omeji izkoriščanje tuje delovne sile, z odkupljeno zemljo pa naj se poveča zemljiški družbeni sklad.

PARADA MLADOSTI

Tega dne 1957. leta je bila v Ljubljani v sklopu I. slovenskega festivala telesne kulture velika parada. Na slavnostni tribuni na Prešernovi cesti je bil tudi predsednik Tito.

Jacquelini, ženi predsednika ZDA Kennedyja, je podaril sovjetski premier Nikita Hruščev psičko Pušinko, hčer vesoljske polnice Strelke. Slika kaže Pušinko po prihodu v Washington, kjer so jo seznanili s terierom Charleyem, ljubljencem predsednikove hčerke Caroline
Foto Tanjug

Križanka

VODORAVNO: 1. ponazoritev - črto, shema, 8. spletka, kovarstvo, 9. igralec, 10. kratica za »televizijo«, 12. pripadnik skupine starih Slovanov, 13. važno živilo vzhodne Azije, 15. osebni zaimek, 16. slika iz preprostega kmečkega življenja, 19. vdolbina, jama, 21. pločnik.

NAVPIČNO: 1. okrožje, področje, 2. veznik, 3. oče, 4. pripadnik balkanskega naroda, 5. ime ameriške filmske igralke Hayworth, 6. posrednik, zastopnik, 7. delavec v železarni, 11. ameriški filmski režiser in producent (King), 14. važen poljski pridelek, 17. vrsta razcvetja, 18. češka pritrdilnica, 20. ljudska pritrdilnica.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. shramba, 8. Kristan, 9. Imatra, 10. SS, 11. Am, Zuckerman, 16. lokanje, 18. kvartal

Walt Disney PODOBE IZ NARAVE

Hitro pripravljeno kosilo

Goveja juha s testeninami, polnjene bučke s paradižnikovo omako, koruzna polenta, solata iz gozdnih jagod.

Kosilo pripravljamo eno uro.

Juho naredimo iz jušne kocke poljubnega okusa in znamke.

Bučke: osem majhnih bučk, petnajst dkg zmletega svinjskega in prav toliko govejega mesa, mast, sol, poper, zelen peteršilj, jajce, za omako pa mast, moko, razredčeni paradižnikov sok — Bučke tanko olupimo, odrežemo pokrovček in previdno izdolbemo sredico. Obod mora ostati cel. Zmleto meso prepražimo v majhni količini masti z drobno sesekljano čebulo. Meso solimo, popramo, dodamo sesekljan zelen peteršilj in ko je že prepraženo ubijemo v zmes jajce. Zmes dobro razmešamo in zdevamo v izdolbene bučke. Napolnjene polagamo v pekač na vroče olje ali mast, kjer jih od vseh strani popečemo. Rahlo zarumenele zložimo v kozico. V maščobo zamešamo dve slabi žlici moke in ko ta zarumeni, jo razredčimo z vodo in paradižnikovo mezgo ali s kuhanimi in pretlačenimi svežimi paradižniki. Omako solimo in ko zavre, jo vlijemo na bučke. Omaka mora bučke pokrivati. Pokrite kuhamo, da se zmehčajo.

Polenta: liter vode, sol, žlica masti, pol litra koruznega zdroba. — V vodo damo mast in sol. Ko voda zavre, vsipamo vanjo med mešanjem zdrob. Mešamo vsaj še deset minut, da bo polenta gladka. V masti opražimo nekaj drobtin, v katere pomakamo žlico in z njo zajemamo polento. Tako dobljene žličnike nalagamo na krožnik.

Gozdne jagode: pol litra gozdnih jagod preberemo, stresemo na cedilo in hitro polijemo z mrzlo vodo. Odtečene stresemo v skledo, jih posujemo z dvanajstim dkg sladkorne moke, pokapamo z žlico limonovega soka in obložimo s smetanovim snegom. Tega napravimo tako, da na hladnem stepamo z metlico za sneg dva dcl sladke smetane.

Zlata mrzlica v službi turizma

AVSTRALSKE OBLASTI VABIJO PREBIVALCE V ZAPUŠČENA RUDARSKA NASELJA

Avstralske oblasti skušajo vrniti življenje zapuščenim rudarskim naseljem.

Svojevrstna zlata mrzlica je zajela Avstralijo. Razpredla se je malone po vsej »najmlajši« celini. Kakor v davno minulih časih brskajo tisoči za zlatom. Z vsem potrebnim od šotora do prenosnega štedilnika opremljene družine se vozijo v puščavske pokrajine in v nenaseljene gorske doline, vendar ne toliko zaradi pohlepa po zlatu in bogastvu, kolikor pod vtisom prepričljivih besed medicinskih strokovnjakov, da sprememba zraka in okolja ob koncu tedna krepi zdravje in krpa v velemestnem vrvežu načete živce.

Se pred leti je bil Geigerjev števec, pa čeprav najpreprostejši, nepogrešljiv sestavni del opreme malone vsakega motoriziranega izletnika. Iskanje uranskih ležišč se je v Avstraliji sprevrglo v pravcati ljudski šport. Zdaj je uran iz mode, na vrsti je zlato. Domiselni podjetniki so že izkoristili to množično navdušenje za izpiranje zlata. Po več sto amaterskih iskalcev zlate rude se odpravi ob koncu tedna na primer v okrožje Bathurst zahodno od Sydneya, kjer dobijo proti primerni odškodnini prenočišče v koči in vse, kar potrebuje pravi izpiralec rečnega peska z zlatimi zrnci.

S turizmom povezano zlato mrzlico in navdušenje za dve noči pod šotorom ob koncu tedna so izkoristile tudi vladne gospodarske ustanove. Posebna značilnost Avstralije je na stotine rudarskih naselij in pravcatih mestec, ki so nastala v dobi prave zlate mrzlice. Ta naselja so živela, dokler je bilo v okolici kaj zlata ali vsaj upanje, da bo ta ali oni iskalec naletel na bogato rudno ležišče. Mrzlica pa je popustila, pri ljudeh je usahnila vnema. Kakor so prišli, ta ko so se spet odselili v večja mesta in v bližino industrijskih podjetij, rudarska naselja pa so ostala prazna.

Zdaj naj bi se v njih — za začetek vsaj začasno — naselili ljudje. V Bathurstu se je zbralo že več starih, izkušenih izpiralcev rečnega peska. Svoje znanje posredujejo množicam nedeljskih izletnikov, vladne ustanove pa jih podpirajo v upanju, da se bo sčasoma vsaj nekaj ljudi naselilo v praznih naselbinah. Ljudje iz velemest se navdušujejo za novi šport, čeprav vedo, da bo tričlanska družina zbrala po celodnevnem presipanju peska komaj toliko zlata, da bo dobila zanj tisočak ali še manj.

Ali bodo vesoljske ladje vzletale na tečajih?

Sovjetski znanstvenik Sergej Vernov je obrazložil svojo zamisel, da bi kozmične ladje s posadko izstreljevali s tečajev, ker bi se tako izognile področjem nevarnega vesoljskega sevanja. Vernov pravi, da bi lahko polete zasnovali tako, da bi rakete ne letele skozi ta nevarna področja, to pa bi se dalo najbolje izvesti na zemeljskih tečajih.

Oglašujte v DELU

Proletarci vseh dežel, združite se!

Cena din 20

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

DELO

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

Glavni urednik Janez Vipotnik Odgovorni urednik Franc Šetinc

LJUBLJANA, četrtek, dne 29. junija 1961 – Leto III., št. 176

ZASEDANJE ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Prizadevati si moramo za nagel razvoj sodobnih cest

Sprejeti so bili predlogi zakonov o javnih cestah, o podjetjih za ceste ter o zavarovalnih zavodih in skupnostih zavarovanja – Poslanci so toplo pozdravili v svoji sredi parlamentarno delegacijo ZAR

BEOGRAD, 28. jun. (Tanjug). Pod predsedstvom Petra Stambolića je bila danes zadnja seja Zvezne ljudske skupščine pred poletnimi počitnicami. Na skupni seji obeh zborov sta poročala predstavnika Zveznega Izvršnega sveta Marin Cetinić in Josip Kolar. Zasedanja se je udeležila tudi parlamentarna delegacija ZAR.

Na ločeni seji obeh zborov so nato sprejeli temeljni zakon o javnih cestah, zakon o cestnih podjetjih ter zakon o zavarovalnih zavodih in skupnostih zavarovanja. Sprejetih je bilo tudi več drugih predpisov, med njimi tudi zakon o spremembah zakona o prispevku iz dohodka gospodarskih organizacij ter nekaj odlokov. Določili so tudi delegacijo Zvezne ljudske skupščine, ki bo jeseni obiskala danski parlament.

Med skupno sejo obeh zborov je prišel v dvorano visok gost Zvezne ljudske skupščine — predsednik parlamenta ZAR Anuar el Sadat s člani parlamentarne delegacije. Prihod predstavnikov parlamenta ZAR so pozdravili poslanci zelo prisrčno.

Predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić je pozdravil visoke goste in izrazil zadovoljstvo vseh poslancev, da lahko v Jugoslaviji pozdravijo predstavnike prijateljske dežele, s katero ima Jugoslavija prisrčne odnose in s katero plodno sodeluje v boju za mir. Poudaril je, da si bomo prizadevali, da bomo visokim predstavnikom ZAR omogočili spoznati graditev naše dežele. Predsednik Stambolić je izrazil prepričanje, da bo ta obisk koristen za obe deželi ter želel gospodu Sadatu dobrodošlico in prijetno bivanje pri nas.

Med viharnim ploskanjem poslancev, ki so stoje pozdravljali visoke goste, je predsednik parlamenta ZAR Anuar el Sadat stopil na govorniški oder.

Bratje in prijatelji, je rekel, obrnjen k visokemu domu, dovolite, da izrečem predsedstvu tega visokega doma in vam poslancem naše prisrčne pozdrave.

Predsednik Sadat je poudaril, da so topli sprejem in manifestacije, prirejene predstavnikom ZAR, odsev prijateljskih stikov med narodi obeh dežel. Poudaril je, da egiptovsko ljudstvo ljubi jugoslovansko ljudstvo in ceni njegove prijateljske odnose. Ljudstvo ZAR, je nadaljeval predsednik Sadat, ceni žilav boj jugoslovanskih narodov, ki je privedlo do uresničenja njegovih visokih ciljev.

Anuar el Sadat je rekel, da jugoslovanski narodi uresničujejo svoje cilje z lastnimi napori in voljo, in da ljudstvo ZAR vidi v primeru jugoslovanskih narodov in njihovega sistema uresničenje ljudske volje.

»Bodite prepričani«, je poudaril Sadat,« da bomo večno ostali vaši prijatelji v boju za ohranitev miru na svetu.«

Besede predsednika Sadata so utonile v navdušenem ploskanju, s katerim so jih pozdravili zvezni ljudski poslanci.

Predsednik skupščine ZAR je prosil zvezne ljudske poslance, naj bodo tolmači toplih čustev ljudstva ZAR do Jugoslavije. Poudaril je, da ljudstvo ZAR odkritosrčno ljubi predsednika Tita, ki je

(Nadaljevanje na 2. strani)

Koča Popović pozdravlja visokega italijanskega gosta na zemunskem letališču. (Foto: Tanjug)

Predsednik parlamenta ZAR Anuar el Sadat govori na skupni seji obeh domov Zvezne ljudske skupščine Foto: Tanjug

OBISK ITALIJANSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA SEGNIJA

»Nova etapa na poti krepitve prijateljstva med dvema državama«

Visokega gosta je na zemunskem letališču sprejel državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović – Segnijeva izjava – Prvi obisk italijanskega zunanjega ministra po vojni – Začetek uradnih razgovorov v državnem sekretariatu za zunanje zadeve

BEOGRAD, 28. jun. (Tanjug). Italijanski zunanji minister Antonio Segni s soprogo je danes opoldne z letalom prispel na štiridnevni uradni obisk v našo državo. Minister Segni vrača obisk državnemu sekretarju za zunanje zadeve Koči Popoviću, ki je bil konec lanskega leta v Rimu.

Na sprejemu na zemunskem letališču so bili državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović s soprogo, predsednik Ljudskega odbora Beograda Miljan Neoričič, državni podsekretar za zunanje zadeve Veljko Mičunović, pomočnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Jože Brilej, jugoslovanski veleposlanik v Italiji Mihajlo Javorski in drugi. Prav tako so bili na sprejemu italijanski veleposlanik v Beogradu Alberto Berio s soprogo in člani italijanskega veleposlaništva.

Italijanskemu zunanjemu ministru Antoniu Segniju so ob prihodu v našo državo izkazali visoke državniške in vojaške časti.

Minister Segni je dal po prihodu naslednjo izjavo za jugoslovansko javnost:

»Z zadovoljstvom sem sprejel povabilo vlade Federativne ljudske republike Jugoslavije in vesel sem, da sem v Beogradu, v prestolnici, ki vrvi od dela, kot sem lahko opazil že iz letala pr. prvem pogledu, ki je napravil name velik vtis.

Prvič po vojni prihaja zdaj zunanji minister republike Italije v Jugoslavijo in moj obisk, ki sledi obisku državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popovića v Rimu, pomeni novo etapo na poti krepitve prijateljstva med obema državama. Italija in Jugoslavija imata kot sosednji državi mnogo koristi, ki jima narekujejo sporazumevanje. K temu lahko prištejemo tudi določeno mediteransko afiniteto med obema ljudstvoma, kar nedvomno olajšuje njuno medsebojno razumevanje. Vse je torej v prid razvoju odnosov dobrih sosedov, k čemur iskreno težita obe državi.

Prepričan sem, da bodo moji razgovori z državnim sekretarjem gospodom Kočo Popovićem pospešili in okrepili sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo, ne le v njuno skupno korist, ampak tudi v korist miru, v skladu s težnjami naših narodov.«

Z italijanskim zunanjim ministrom so prispeli generalni direktor za politična vprašanja v italijanskem zunanjem ministrstvu veleposlanik Giovanni Fornari, pomočnik direktorja za gospodarske zadeve opolnomočeni minister Giovanni Vincenzo Soro in drugi visoki funkcionarji.

V državnem sekretariatu za zunanje zadeve so se danes popoldne začeli razgovori med italijanskim zunanjim ministrom Antoniem Segnijem in državnim sekretarjem za zunanje zadeve Kočo Popovićem. Razgovorov se udeležujejo tudi najbližji sodelavci obeh ministrov.

Z jugoslovanske strani sodelujejo na razgovorih državni podsekretar za zunanje zadeve Veljko Mičunović, pomočnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Jože Brilej, načelnik oddelka v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Salko Fejić, opolnomočena ministra Nenad Popović in Berislav Žulj, generalni konzul v Trstu dr. Žiga Vodušek ter svetnik Nedo Milunović.

Z italijanske strani se razgovorov udeležujejo generalni direktor za politične zadeve v notranjem ministrstvu Giovanni Fornari, opolnomočeni ministri Giovanni Vincenzo Soro, Aleksandro Marieni in Federico Sensi ter svetniki Eugenio Rubino, Pasquale Ricciulli in Benedetto Fenzi.

Pred začetkom razgovorov se je minister Segni vpisa v knjigo predsednika FLRJ v poslopju kabineta predsednika republike.

Nocoj je državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović priredil slovesno večerjo na čast italijanskemu ministru.

Delegacija ZAR danes v Mariboru

Beograd, 28. jan. (Tanjug). Člani parlamentarne delegacije ZAR so danes popoldne obiskali Industrijo motorjev v Rakovici. Podrobno so se seznanili z delom organov delavskega samoupravljanja v tovarni. Najbolj so se zanimali za način delovanja delavskega sveta in upravnega odbora, za njune pristojnosti in naloge, kar zadeva nagrajevanje delavcev, socialno zavarovanje itd. Po razgovorih so si člani delegacije ogledali tovarniške naprave in se seznanil s proizvodnim procesom.

Člani delegacije parlamenta ZAR so danes popoldne prisostvovali programu, ki so ga zanje izvajali člani ansambla »Kolo«, jutri pa bodo potovali v Maribor.

Naša sindikalna delegacija na Švedskem

Stockholm, 28. jun. (Tanjug). Na povabilo švedskega sindikata rudarskih delavcev je prispela v Stockholm delegacija centralnega odbora Zveze sindikata rudarjev, kovinarjev in kemijskih delavcev Jugoslavije, ki jo vodi predsednik Stevo Bevandić. Skupaj z delegacijo so prispeli v Stockholm tudi predstavniki rudnika v Ljubiji. S tem vračajo obisk, ki ga je lani napravila delegacija rudnika v Kiruni.

Sestanek Toure-Nkrumah-Keita

Bamako, 28. junija. (AFP). V glavnem mestu republike Mali so včeraj objavili sporočilo o sestanku treh šefov držav unije Gane, Gvineje in Malija. Sestanek je bil v Bamaku. V sporočilu, ki ga je podpisali Sékou Touré, Kwame Nkrumah in Modibo Keita, je rečeno, da se bodo trije šefi držav unije Gane, Gvineje in Malija udeležili konference voditeljev izvenblokovskih držav in vlad, ki bo v Beogradu 1. septembra. V sporočilu je tudi rečeno, da so trije predsedniki sklenili »nadalje skupno delovati za ustanovitev afriškega skupnega trga«.

Odbor veleposlanikov 21 držav

Kairo, 28. junija. (Tanjug). Odbor veleposlanikov in diplomatskih predstavnikov 21 držav je nadaljeval delo v Kairu. Na včerajšnji seji odbora so obravnavali predloge posameznih delegacij o tem, katere države bi še povabili na konferenco voditeljev izvenblokovskih držav in vlad. Odbor dela v vzdušju razumevanja in bo, kot je pričakovati, zaključil delo do konca tega tedna.

Caldwell pri Vlahoviću

Beograd, 28. jun. (Tanjug) Sekretar Zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije Veljko Vlahović je danes sprejel voditelja Socialnodemokratske stranke Kanade Jamesa Caldwella in se je z njim delj časa prijateljsko razgovarjal.

Ob doseženih uspehih je laže pokazati, kje so proizvodne rezerve

Iz razprave predsednika Ljudske skupščine LR Slovenije Mihe Marinka na občnem zboru republiške zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo, dne 27. junija 1961

»Družbeno-politični pomen teh uspehov,« je poudaril Miha Marinko, je danes nesporen. Dolgo časa smo delali poskuse, kako bi kmetijska gospodarstva in zadruge spravili na noge. Zemlja je bila slabo obdelana in spričo tega so se individualni kmetje zmrdovali,

(Nadaljevanje na 3. strani)

»Če gledamo nazaj na obdobje pred petimi — sedmimi leti,« je uvodoma dejal Miha Marinko, »vidimo, koliko je bilo takrat še iskanja, kolikšen vpliv je imela konservativna kmečka miselnost ne samo v naših zadrugah, ampak tudi v političnih forumih; koliko se je še dajalo koncesij, kako smo capljali za rezultati, ki so danes doseženi.

Upoštevati moramo, da smo te uspehe dosegli spričo socialistične države in drugih, ki so šli ali sledijo njenemu sistemu. S kakšnimi težavami se vse te države borijo v kmetijstvu, čeprav so formalno izvedle kolektivizacijo zemlje. Nam pa gre za take rezultate, kjer socializem pokaže vso prednost v materialnem pogledu, v pogledu proizvodnje in v pogledu standarda, ki mora delovnim ljudem nekaj pomeniti. Formalna socialistična lastnina nad zemljo ob slabih ekonomskih rezultatih, ob težkih pogojih kmetijskega proizvajalca, ne more biti odlika socializma.

Ta izreden napredek, ki ga je Slovenija dosegla, lahko še tembolj podčrtamo z drugega vidika, ker lahko rečemo, da je Slovenija bila v primerjavi z ostalimi republikami Jugoslavije v težjem položaju zaradi svoje razvitejše strukture prebivalstva, ki je zaradi večje kupne moči zelo favorizirala individualnega kmeta in njegov monopolen položaj na trgu. Naš kmetijski proizvajalec se je močno teritorializiral, imel je mnogo neposrednejši stik s potrošnikom in je zaradi naših zunanjih težav užival seveda izredno konjunkturo. Spričo tega je brez dvoma treba vzeti rezultate, ki so pri nas doseženi, v trojni vrednosti. Če smo dosegli v teh nekaj letih tako radikalen preobrat v naših komunah in industrijskih središčih, da so se močno angažirala v kmetijstvu, bodisi v splošno politični koncepciji bodisi s spodbudo investitorskih potreb, s formiranjem ekonomij in posestev za neposredno intervencijo na trgu, je to dokajšen prispevek — poleg republiških in zveznih sredstev — za tako uspešen razvoj kmetijstva. Tukaj lahko ponovim, da se je v našem primeru zelo jasno pokazalo, kako je vsak vložen dinar, če je racionalno in pametno investiran v kmetijstvo, izredno rentabilen; da rentabilnost investiranja v kmetijstvu ne zaostaja za rentabilnostjo investiranja v industriji, če izključimo nekatere panoge industrije, ki so zaradi naših splošnih gospodarskih razmer v izredno konjunkturnem položaju. Pri normalnem položaju, ko bi dosegli stabilizacijo tržišča ob uravnovešeni zunanji trgovinski bilanci, in izredno konjunkturni pogoji za nekatere panoge industrije ne bi bili potrebni, bi lahko rekli, da se investiranje v kmetijstvo postavlja na enako osnovo rentabilitete. Zaradi tega se ob teh uspehih, ki so doslej doseženi, pojavlja kot povsem verjetna trditev, da Slovenija lahko prehrani sebe, misleč s tem skupno vrednost kmetijske proizvodnje. Ne gre za avtarkijo, ki bi stremela v tej smeri, da bi se sami preskrbovali s slehernim kmetijskim pridelkom, v celoti vzeto pa postaja to danes že zelo realna prihodnost.

Ob jasni predpostavki, da se bo še nadalje vršil proces zapuščanja vasi in prehajanja v mesto, se bomo v določenem času približali 20% kmetijskega prebivalstva. Lahko rečemo, da bo teh 20 odstotkov kmetijskega prebivalstva v celoti lahko preživljalo prebivalstvo Slovenije. To so same po sebi brez dvoma pozitivne perspektive in če boste delali z istim poletom kot doslej, jih boste gotovo tudi dosegli.

Ugoden odmev v Italiji

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

RIM, 28. junija (Po telefonu) — Posebno letalo, s katerim se je italijanski zunanji minister Segni s soprogo in funkcionarji zunanjega ministrstva odpotoval na uradni obisk v Jugoslavijo, se je ob tri četrt na deset dopoldne dvignilo z letališča Ciampino.

Že okrog devetih so se na letališču začeli zbirati predstavniki zunanjega ministrstva s podsekretarjem za zunanje zadeve Carlom Russom na čelu in člani jugoslovanskega veleposlaništva v Rimu. Ob pol desetih je prispel zunanji minister Segni s soprogo, kateremu je v imenu jugoslovanskega veleposlaništva zaželel srečno pot odpravnik poslov Mihajlo Majer, tovarišica Majer pa je izročila šopek orhidej gospe Lauri Segni.

Minister Segni in soproga sta se zadržala v kratkem prisrčnem razgovoru s predstavniki jugoslovanskega veleposlaništva in italijanskega zunanjega ministrstva. Izrazila sta zadovoljstvo, da bosta sedaj lahko prvič videla naše kraje in ljudi. Ko sta se poslovila od prisotnih, je minister Segni obrnjen proti nam Jugoslovanom dejal: »Ponesel bom v Beograd tudi vaše pozdrave«. Vsi prisotni smo mu še enkrat zaželeli srečno pot.

Sinoči je bil minister Segni skupno s predsednikom vlade Fanfanijem na večerji pri predsedniku republike Gronchiju, kateremu sta oba najvišja predstavnika vlade poročala o tekočih političnih zadevah. Kakor poročajo, so bili predmet ragovora tudi bližnji jugoslovansko-talijanski razgovori. Po informacijah italijanskega tiska je minister Segni ob tej priložnosti izjavil, da bodo v razgovorih skušali najti predvsem način za poglobitev gospodarskega sodelovanja med obema državama.

Tu na splošno prevladuje mnenje, da v okviru političnega realizma, ki ga kažeta obe strani, ne bo težko v razgovorih izpolniti rešitve še ne povsem rešenih problemov, med katerimi omenjajo predvsem vprašanje trgovinskega sporazuma in odnosa do slovenske manjšine v Italiji. Politični komentatorji in posebni dopisniki pa v svojih poročilih in komentarjih naglašajo, da so ti problemi le male sence, ki še padajo na Itali-

(Nadaljevanje na 3. strani)

VREME

Stanje 28. junija. Področje visokega zračnega pritiska se je razširilo iznad zahodne Evrope preko Alp nad Balkan. Tako bo pri nas vsaj nekaj dni lepo vreme.

Napoved za četrtek: Sončno vreme. Temperature ponoči med 12 in 16, v Primorju 20, čez dan okoli 25 stopinj C.

Iz razprave tovariša Mihe Marinka

na občnem zboru republiške zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo

(Nadaljevanje s 1. strani)

češ — brez nas ne morete ničesar. Danes je situacija povsem drugačna. Sleherni, ki resno misli in zna objektivno spremljati in ocenjevati razvoj, je spoznal, da so moderni načini kmetijske proizvodnje pokazali svoje prednosti in da individualni način proizvodnje ne more iti v korak z njimi niti glede višine pridelkov niti po celotnem ekonomskem učinku. To ima močan političen učinek in daje daleč močnejše argumente kakor vsaka verbalna propaganda. Ob teh uspehih seveda ni rečeno, da je treba podcenjevati agitacijo, ampak ta naj temelji na rezultatih. Le-ta se lahko posluži argumentov, ki so na družbenih poljih in v hlevih. V poročilu in v referatu so omenjeni mnogi uspehi. Seveda je v teh poročilih nakazana tudi vrsta problemov in pomanjkljivosti. Mislim, da se te pomanjkljivosti danes obravnavajo mnogo laže in jasneje. Spričo uspehov ali neuspehov je danes neprimerno laže pokazati, v čem so rezerve, ki lahko pripeljejo k nadaljnjemu in hitrejšemu dvigu produktivnosti rentabilitete in višjim pridelkom. To bo privedlo do učinkovitejše stabilizacije tržišča na osnovah, ki naši družbi danes ustrezajo.

Ob nadaljnjem razvijanju in utrjevanju družbene proizvodnje bi morali povečati vpliv tudi na individualnega proizvajalca, kar ga bo vodilo k temu, da se bo v izdatnejši meri navezal na ta proces. Glede na to je Miha Marinko dejal, da bi lahko v relativno kratkem času podvojili družbene površine, oziroma jih zajeli kakih 20—25%. To pa je že dovolj močan faktor. Tako rekoč je to že traktor, ki vleče vse drugo za seboj. Mislim, da je treba še več skrbi posvetiti temu, kako navezati vse drugo kot prikljuške na traktor.

ZAGOTOVITI ENAKOMERNO ZAPOSLITEV KMETIJSKIH PROIZVAJALCEV SKOZI VSE LETO

Razen rezerv, ki ležijo v tehnološkem procesu proizvodnje in racionalne uporabe delovne sile, je v kmetijstvu velik problem sezonska zaposlitev delovne sile, zlasti poleti. Pri intenzivni živinoreji ni sezonstva in osebje je vse leto enakomerno zaposleno. Imamo pa druge panoge, kjer tega ni in je proizvodnja odvisna od meteoroloških pogojev ali pa celo propade zaradi vremena. Ne moremo iti v tej smeri, da bi bil posameznik v socialističnem kmetijskem sektorju zainteresiran delati samo v sezoni, potem pa počivati. Mo-

To je izredno važno. Rezultati, ki so jih naša posestva dosegla, so tako prepričljivi celo ob navedenih rezervah, da je pravilno vzpostavljati tak odnos do kmeta. Ne smemo pa pozabiti, da je treba doseči čimprejšnji priključek na način, ki upošteva, da ima naš individualni kmet lastno perspektivo, da ga ne mislimo osiromaševati, da mu ne mislimo poslabševati njegovih življenjskih pogojev, ampak da bo v kooperaciji oziroma sodelovanju videl svoj lastni interes. Zavestno se bo vključeval v tako sodelovanje, ki bo temeljilo na njegovem individualnem trudu in izboljševalo njegov položaj.

rali bi ustvariti pogoje za kombinirano zaposlitev delovne sile, da se ob lepem vremenu koncentrira na nekem delu na polju, v drugem času pa pod streho ali drugod. Taka razporeditev dela bo zahtevala, da naše gospodarske organizacije temu primerno dopolnijo svojo proizvodnjo. Zato je nerodno iti na monoproizvodnjo, na proizvodnjo posameznih artiklov, ampak je treba zagotoviti kombinacijo različne proizvodnje, da lahko dela delavec vsaj 250 delovnih dni. V tem je najbrž tudi bogata rezerva. Večkrat seveda mimo sezonskega najemanja ne bomo mogli iti in posestva bodo najemala v času visoke sezone delavce od okoliških zasebnih kmetov.

Med drugim se je omenjalo vprašanje mleka. Kalkulacije v naših farmah kažejo, kakšni so produkcijski stroški, ki temeljijo na tržnem nabavljanju krme. Ti stroški so zelo veliki. Nujno bo treba preiti na krmo, ki je bolj ekonomična in ki jo lahko sami pridelamo. Brez dvoma so še viri, s katerimi se lahko produkcijski stroški mleka znižajo. Znano mi je, da se misli na regresiranje mleka v okviru splošne jugoslovanske politike, vendar to ni pot rentabilne kmetijske proizvodnje, ker tako pavšalno subvencioniranje zmanjšuje pritiske in spodbudo za rentabilno proizvodnjo. Če ima kdo vnaprej toliko dinarjev regresa na liter mleka, potem ne išče možnosti, načina in sredstev za znižanje produkcijskih stroškov, možnosti predelave s širšim asortimanom mlečnih izdelkov, predelave v meso in ekonomskega vsklajevanja cen, upoštevajoč kupno moč prebivalstva in tržišča sploh. Čim večja je proizvodnja mleka, toliko bolj je treba zagotoviti njeno rentabilnost. Imamo nenormalno situacijo: masla je dosti na zalogi, ampak je zelo drago. Mleko je za proizvajalca nerentabilno, maslo pa ima visoko ceno in ne gre na trg. Zato je treba iskati izravnavanja in ceno masla znižati. Tukaj mora igrati svojo vlogo zakon o ponudbi in povpraševanju — tržišče. Vsaka gospodarska organizacija, ki več proizvaja, mora tudi računati s tem, da ima pri enem artiklu večji dobiček, pri drugem pa manjši. Ob takem prilagajanju razmeram na tržišču postaja toliko važneje, kako naj naš stimulativni sistem gospodarjenja vzpodbudi slehernega proizvajalca.

EKONOMSKIH ENOT NE SMEMO JEMATI ŠABLONSKO

Govori se o uvajanju ekonomskih enot. Jaz mislim in sem že nekajkrat rekel, da se običajno ta termin zelo pavšalno jemlje. Mi pa tega ne smemo šablonizirati. Ime »ekonomska enota« je bilo vzeto, ker drugega ni bilo, ne more pa se uporabiti za vse posamezne delovne enote. Ekonomska enota je lahko samo tam, kjer je v čisto ekonomskih odnosih z drugo ekonomsko enoto. To pa ni vedno mogoče. V industriji je ekonomska enota lahko neki obrat, ki prodaja drugemu obratu oziroma ki lahko prodaja svoje izdelke zunaj tovarne. Tam samostojna ekonomska enota lahko oblikuje nagrajevanje po kompleksnem učinku. Sam proces decentralizacije in pritegovanje neposrednega proizvajalca k upravljanju in njegovo pretvarjanje v soupravljavca ima še razne druge oblike. Ni potrebno, da proizvajalec v celoti razpolaga s celotnim dohodkom, ker se ga v vsaki enoti ne da individualizirati in ugotavljati. Kjer koli ni mogoče za ekonomsko enoto v kratkem času izdelati obračuna, ga je treba napraviti po empirični poti in postaviti ekonomsko enoto na to bazo. To pomeni: po sedanjih izkušnjah je določen proizvodni proces porabil toliko materiala in delovne sile in ste toliko zaslužili. Če boste v bodoče več naredili, imate od tega — ne vse, ker sicer ne bo podjetju ničesar ostalo od te višje produktivnosti — ampak 20 ali 30% lahko razdelite na plače, ostali procenti pa se združujejo v podjetju ter se lahko še enkrat delijo po sklepu delavskega sveta.

Kakor v industriji tako je tudi v kmetijstvu zelo važno, da čimprej pridemo do realizacije teoretično političnih zamisli neposrednega odločanja proizvajalca kot upravljalca.

VEČ NEPOSREDNEGA SODELOVANJA MED KMETIJSTVOM IN INDUSTRIJO

Naslednje vprašanje, ki se pojavlja v naših razpravah včasih bolj včasih manj, je neposredno večje sodelovanje kmetijstva kot proizvajalca surovin z industrijo. Na tem področju je še vedno mnogo trenja in nerazumevanja. Isto je z našo trgovino.

Interes industrije in kmetijstva sam po sebi zahteva neposredni medsebojni stik. Kmetijstvo je proizvajalec surovin in mu je treba zagotoviti stalen plasman proizvodov. Stalna dobava surovin pa pomeni za industrijo redno obratovanje in jasnejšo orientacijo za njen nadaljnji razvoj. V tej zvezi se večkrat omenja vprašanje sadjarstva. Vsakih toliko let imamo dobro sadno letino. Tedaj nam ogromno sadja propade, ker ga industrija ni sposobna prevzeti.

Naša predelovalna industrija mora biti zmožna zajeti dobro sadno letino, jo predelati v pulpo ali podobno in potem surovino predelovati v končne proizvode. Zaradi nesposobnosti živilske industrije, da zajame dobro letino sadja, je omejen njen nadaljnji razvoj. Surovina zato propada, ker je sveže ni mogoče konsumirati.

ODNOS TRGOVINE DO POTROŠNIKA VEČKRAT NI DOBER

Poseben problem je tudi z našo trgovinsko mrežo, ki je večinoma konservativna, »previdna« in ima včasih nemogoč odnos do potrošnika. Sedaj slišimo, da breskve na Goriškem ne gredo v denar, čeprav so cene zmerne. Trgovina jih noče, češ da so pokvarljivo blago. Na trgu jih je malo in so zelo drage. Zato je treba iskati neposreden stik s potrošniki centri in z detajlistično trgovino ter take produkte direktno dostavljati na tržišče.

Mislim, da je trgovina v našem sistemu postavljena v interesu družbe, da je praktično servis in da se je poslužuje tisti, ki jo potrebuje, ne pa da je monopolist in da diktira. V mislih imam grosistično trgovino. V dokajšnji meri velja to tudi za zunanjo trgovino. Ta podjetja imajo dobro preštudirana tržišča. Ni pa tudi rečeno, da posamezna naša velika ekonomija ne more imeti direktnega odjemalca v inozemstvu, s katerim neposredno sodeluje. Brez dvoma bo to koristno. Stroške trgovine prevzema producent in potrošnik (ploskanje). S tem ne rečem, da je treba z zunanjo ali notranjo grosistično trgovino napraviti ne vem kaj — ona je zelo važna. Velikokrat se tudi neupravičeno kriči, kakšne so odkupne in prodajne cene. Ne smemo biti glede tega tako občutljivi. Če je grosistično poslovanje trgovine ekspanzivno, da zadovoljuje tržišče, je treba tej zagotoviti sredstva, da se lahko opremi. Velikokrat so materialni vzroki, da nam trgovina ne gre. Čestokrat pa se zaradi lagodnosti nočejo spuščati v širše posle. Najbrž sistem nagrajevanja v trgovini ni dober, ker destimulira široko poslovanje, kajti dosti laže je z manjšim prometom ustvariti velike dohodke in plače, kakor pa z velikim prometom in nositi velik riziko. Velikokrat se sliši, da je že napredek, če imamo nekaj več tovornjakov in več hladilnih kamionov. V resnici je še vsega tega veliko premalo. Producenti poljedelskih pridelkov pa za sedaj še nimajo teh sredstev in je jasno, da so navezani na trgovino. Ni pa rečeno, da jih ne bodo imeli jutri, saj ima tudi industrija neposredno svoje trgovine in s tem pomaga vplivati na nepotrebne zaslužke grosistične trgovine. Ta pogosto hoče zaradi pokrivanja nekurantnega in nekonjunkturnega blaga navijati cene pri drugih artiklih. Trgovina bi morala hitro plasirati svoje blago, če ji pa nekaj zastane, naj gre pravočasno v razprodajo po znižanih cenah.

UREJATI POGOJE ZA PREŽIVLJANJE STARIH LJUDI

Še eno vprašanje moramo imeti vsi pred očmi, to je vprašanje hitrega spreminjanja strukture prebivalstva ter problemi, ki se pojavljajo pri nadaljnjem usihanju kmečkega prebivalstva. Tu mislim predvsem na problem starih ljudi, ki so ostali brez možnosti za obstoj in ne morejo več obdelovati zemlje. Reševanje tega problema z družbenimi sredstvi bi pomenilo ogromno breme, ki bi mu bilo težko dokazati upravičenost.

Mislim, da je nujno potrebno spremljati te procese in probleme in da moramo pristopiti k njihovemu reševanju z ustreznimi oblikami kooperacije, razvijanjem ekstenzivnejše živinoreje na pašnikih, sadjarske ali kake druge proizvodnje, ki jo je mogoče razvijati v posameznih hribovitih delih in tako omogočiti take delovne pogoje, ki starim ljudem še ustrezajo. Tudi razvitejša kooperacija v gozdarstvu lahko olajša reševanje tega problema. Na ta način bi lahko brez dvoma bolje reševali omenjene probleme, kakor če bi prevzemali nase vsa bremena za preskrbo starih.

Zatem je Miha Marinko opozoril tudi na neznosne razmere, v katerih večkrat živijo preužitkarji, ki so predali posestva mlajšim, in dejal, da takšnih odnosov socialistična družba ne sme dopuščati. Kjer so takšne razmere, mora Socialistična zveza na vasi posredovati in preskrbeti oskrbo zapostavljenih preužitkarjev v domovih na stroške tistih, ki so jim stari ljudje predali posestvo.

SOCIALISTIČNA ZVEZA MORA ŠE OBŠIRNEJE OBRAVNAVATI PROBLEM SOCIALISTIČNE POLITIKE NA VASI

Končno še nekaj besed o reorganizacijah na področju kmetijstva. Velikokrat smo v preteklosti res delali organizacijske konstrukcije in reorganizacije, ki niso imele dosti materialne podlage, in zato niso bile učinkovite. Danes pa je materialna osnova dokaj jasna. Vemo, kako bomo preobrazbo v kmetijstvu izvršili in zamisli glede tega so danes v vseh kmetijskih gospodarskih in političnih forumih več ali manj jasne. Paralelizem med okrajno zbornico in zadružno zvezo je res dokaj odveč. Probleme socialistične politike na vasi bo še obširneje obravnavala SZDL. Razen navedenih problemov je še kopica drugih, s katerimi se Socialistična zveza mora pečati. Te probleme mora reševati s pomočjo komunalnega sistema in celotnega gospodarstva ter vplivati, da se pravilno rešujejo problemi kmetijske in ostale proizvodnje. Razen tega imajo kmetijske organizacije ustrezne strokovne organe, združenja, strokovne institucije in zavode, ki brez dvoma služijo svojim namenom mnogo konkretneje in jasneje, kakor bi to opravljala družbeno-politična organizacija — sedanja okrajna zadružna zveza. Naloge političnega usmerjevalca lahko prevzame res splošna družbeno-politična organizacija, kakor je Socialistična zveza.

Ob doseženih rezultatih na področju socialistične graditve kmetijstva v Sloveniji sem prepričan, da bomo v prihodnje še hitreje napredovali.

Ugoden odmev v Italiji

(Nadaljevanje s 1. strani)

jansko-jugoslovanske odnošaje, ki se sicer zelo pozitivno razvijajo. Posebni dopisnik torinske »La Stampa« poudarja, da je moč reči, da bo Segnijevo bivanje v Beogradu dokončno zapečatilo staro obdobje godovine in odprlo novo fazo pozitivnega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo.

Poleg bilateralnih vprašanj, o katerih bodo govorili v Beogradu, pa v Rimu ne podcenjujejo izmenjave mnenj o važnih mednarodnih vprašanjih. Med temi naštevajo, poleg velikih problemov na relaciji Vzhod - Zahod, zlasti še vprašanje pomoči nerazvitim deželam in naraščajočo vlogo blokovsko nevezanih držav v mednarodni politiki. »1. septembra bodo imele te dežele prav v Beogradu svojo prvo konferenco«, navaja komentator »Tempa« in poudarja: »Glede na politiko dobrega sosedstva, ki jo Italija že več let vodi do Jugoslavije, upoštevajoč težave, ki nam jih dela Avstrija, in zavedajoč se važnosti, ki jo dobivajo nevtralne dežele, dobiva srečanje med ministrom Segnijem in Popovićem politično veljavo, ki daje italijansko-jugoslovanskim odnošajem drugačen aspekt, aspekt, ki ga je bilo možno pred letom dni že predvideti, na katerega pa se je tedaj gledalo še z dvomi.«

Na splošno pričakujejo od obiska in razgovorov pozitivne rezultate, ki bodo še nadalje okrepili sodelovanje med obema državama z različno notranje politično ureditvijo in zunanje politično usmerjenostjo, v čemer vidijo tudi tukaj potrdilo načelne aktivne koeksistence, kar se odraža tudi v naslovu, pod katerim prinaša poročilo svojega dopisnika iz Beograda glasilo krščansko demokratske stranke »Il Popolo«: »Koeksistenca različnih režimov«.

Aca Stanovnik

TRŽAŠKI KOMENTARJI

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

TRST, 28. junija. (Po telefonu) — Obisk italijanskega ministra za zunanje zadeve Segnija v Beogradu je danes tudi v Trstu predmet splošne pozornosti in komentiranja. Le redki so glasovi, ki ne bi priznavali pomena jugoslovansko italijanskih razgovorov za nadaljnji razvoj miroljubnih odnosov med obema sosednima državama.

V vrstah tukajšnje slovenske manjšine vidijo v obisku italijanskega zunanjega ministra v Beogradu predvsem novo vzpodbudo za okrepitev tistega činitelja medsebojnega zbliževanja, ki sta ga oba ministra že pred šestimi meseci v Rimu označila v narodnih manjšinah in se dogovorila za pravično in zadovoljivo rešitev nekaterih odprtih vprašanj obeh etničnih skupin. Današnji »Primorski dnevnik« piše s tem v zvezi, da od teh vprašanj v šestih mesecih ni bilo do kraja rešeno še nobeno, ki se tiče slovenske skupnosti v Italiji. Razen tega opozarja, da je bilo zadnje obdobje izpolnjeno z vrsto težkih nastopov proti pravicam slovenske manjšine in da so lokalne oblasti pokazale vse premalo volje in želje izpolniti sprejete obveznosti.

Tudi tržaška izdaja »Unità« vidi v razgovorih Popović—Segni pomemben politični dogodek. List navaja tisti del resolucije vodstva KPI o pravicah slovenske manjšine, v katerem je rečeno, da je vsestranska okrepitev miroljubnih odnosov med Italijo in Jugoslavijo v interesu narodov in mednarodnega sodelovanja. Končno izraža željo, da bi beograjsko srečanje zunanjih ministrov Jugoslavije in Italije prispevalo k okrepitvi odnosov med obema državama in da bi se rimska vlada končno odločila v celoti izvesti določila italijanske ustave in londonskega sporazuma glede slovenske manjšine.

Dušan Fortič

NORVEŠKI SOCIALISTIČNI LIST O BEOGRAJSKI KONFERENCI

STOCKHOLM, 28. jun. (Tanjug). Glasilo norveške Socialistične narodne stranke »Orientering« piše v uvodniku, posvečenem bližnji konferenci voditeljev izvenblokovskih držav in vlad, da je treba konferenco v Beogradu presojati kot pomemben prispevek v boju proti kolonializmu in oboroževanju velesil.

Kakor piše list, bodo na konferenci razpravljali predvsem o vlogi izvenblokovskih držav v ublaževanju mednarodne napetosti. List opozarja na to, da se izvenblokovske države zavzemajo za popolno neodvisnost od velikih blokov in da v celoti podpirajo narodnoosvobodilna gibanja v Aziji in Afriki. Konferenca v Beogradu bo omogočila utrditi in nadaljevati razvijati sodelovanje izvenblokovskih držav Azije in Afrike, do katerega je prišlo v okviru OZN po bandunški konferenci.

List zaključuje, da morajo to utrjevanje z veseljem pozdraviti vsi tisti, ki resnično želijo mir in ki so proti politiki blokov. List tudi sodi, da bo konferenca v Beogradu omogočila enoten nastop izvenblokovskih držav Azije, Afrike, Evrope in Latinske Amerike na jesenskem zasedanju Generalne skupščine OZN, in sicer glede vseh problemov, ki povzročajo napetost na svetu.

Cena za rž izenačena s ceno pšenice

ZIS je sprejel odlok po katerem bo garantirana cena za rž enaka ceni za pšenico, namreč 38 din za kg, s katero se tudi zagotovi premija 3 din. To zvišanje cene naj bi spodbudilo kmetovalce, da bodo prodali čim več rži.

Po odloku ZIS, s katerim se določa obračunavanje, vplačevanje in bližja namembnost amortizacije za regeneracijo gozdov, bo letošnja osnova za določitev sredstev amortizacije posekana bruto masa lesa. — Amortizacija na tej osnovi bo znašala od 400 do 1000 din za enoto, kar bo odvisno od značilnosti gozda in intenzivnosti gozdnega gospodarjenja. Ta odlok pomeni začasno ureditev stroškov regeneracije gozdov in bo veljal samo v letu 1961.

Obrestne mere za sklade v gostinstvu

ZIS je sprejel tudi odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o obrestnih merah za sklade v gospodarstvu, s katerim se obresti na poslovni sklad za gostinske gospodarske organizacije določijo s fiksnimi stopnjami. Za sezonsko penzionsko gostinstvo bo znašala v 1962. letu ta stopnja 1 odstotek, za drugo gostinstvo pa 2 odstotka.

Na koncu je ZIS sprejel tudi osnutek odloka o zvišanju položajnih plač daktilografov, računovodskih uslužbencev in pripravnikov, kakor tudi uslužbencev za nekatera tipska delovna mesta v zveznih organih. S tem se bodo zmanjšale razlike v položajnih plačah teh uslužbencev, ki je bila dostikrat dvakrat manjša od položajne plače iste vrste uslužbencev v organih republik in celo v ljudskih odborih. To je v določeni meri oviralo popolnjevanje posameznih delovnih mest.

Nedopustno investiranje na breme materialnih stroškov

Ugotovitve pododbora odbora Zvezne ljudske skupščine za družbeno nadzorstvo

BEOGRAD, 28. jun. (Tanjug). Pododbor obdora Zvezne ljudske skupščine za družbeno nadzorstvo, ki proučuje nepravilnosti v proizvodnji, je te dni sklenil, da mora finančna inšpekcija službe družbenega knjigovodstva učinkovito intervenirati v vseh primerih, ko so ugotovljene nepravilnosti v zvezi z zakupom osnovnih sredstev, vštevši sprožitev postopka za razveljavljenje pogodbe o zakupu. Istočasno se je pododbor postavil na stališče, da je treba predpise o zakupu revidirati.

Do teh sklepov je prišel pododbor po današnji seji, na kateri je obravnaval poslovanje podjetij »Mladinska knjiga« in »Organizator« v Ljubljani, Zavod za poslovne objekte v Zagrebu, tovarne »Zorka« v Šabcu in tobačne tovarne v Sarajevu.

Pri vseh petih gospodarskih organizacijah gre za oddajo v zakup osnovnih sredstev na nepravilen način. Ta podjetja so skušala urediti lastne probleme in pri tem so porabile nedopustne oblike poslovanja.

»Mladinska knjiga« je dala v zakup za 8 let več registrskih blagajn. Po poteku zakupa bodo blagajne brezplačno prenesli na podjetje, ki jih je vzelo v zakup — na kombinat »Vulkan« iz Niša. Pododbor je poudaril, da Mladinska knjiga ni imela pravice dati trgovinsko blago v zakup, s tem je omogočila drugemu podjetju, da je v breme stroškov poslovanja prišlo do osnovnih sredstev.

Podjetje »Organizator« je dalo komunalni banki v Ljubljani v zakup več pisalnih strojev, katerih nabavna vrednost znaša približno 41 milijonov. Dogovorjena zakupnina znaša do leta 1963 nad 64 milijonov. Banka pa je samo v letu 1959 izplačala nad 49 milijonov v breme stroškov poslovanja, a pisalne stroje je dobila šele v letu 1960. V dohodkih podjetja »Organizator«, ki je namenjeno podpiranju gospodarskih organizacij pri uvajanju sodobne organizacije, odpade na sredstva in zakupnine celo 89 odstotkov. To podjetje je tudi nepravilno razdelilo prispevek iz dohodka s tem, da se je razglasilo za obrtno storitveno organizacijo. Tako je bilo podjetje brez osnove oproščeno plačila prispevka federaciji.

Zavod za poslovne objekte v Zagrebu je med drugim oddajal v najem poslovne prostore. Nekateri teh objektov so bili dejansko zgrajeni iz sredstev gospodarskih organizacij, ki pa so plačevale najemnino. Višina najemnine ni bila izenačena, marveč so jo določili različno — po najemnikovih možnostih. Z visokimi najemninami, ki jih plačujejo podjetja iz materialnih stroškov, so bila pravzaprav zagotovljena sredstva za investicije.

Ta zavod, ki ima status samostojne ustanove, ima zmerom več dohodkov kakor izdatkov. Zato bi ga bilo treba na podlagi predpisov o priprispevku iz dohodka obravnavati kot gospodarsko organizacijo. Tako pa ga ne obravnavajo, čeprav ima ta ustanova letno za približno eno milijardo več dohodkov kakor izdatkov.

Organi družbenega in delavskega samoupravljanja teh gospodarskih organizacij so ugotovljene pojave obravnavali formalistično. Človek dobi vtis, da so predstavniki vseh petih podjetjih menili, da so s takšnim poslovanjem za katero so vedeli celo ljudski odbori, urejali probleme svojih organizacij. Člani pododbora so opozorili na to, da je to ozko obravnavanje problema, pri čemer ima skupnost škodo. Ugotovljene pojave so ocenili kot izigravanje predpisov z namenom, da bi te gospodarske organizacije dobile sredstva za čimobsežnejšo investicijsko potrošnjo pri čemer so dostikrat pozabljale, da povzroči to zvišanje cen in da neugodno vpliva na življenjski standard.

Cene za aluminijasto posodo se ne smejo zvišati

Beograd, 28. jun. (Tanjug). Po naredbi drž. sekretarja za blagovni promet proizvodne organizacije ne smejo zvišati sedanjih prodajnih cen za aluminijasto posodo. Pod sedanjimi cenami je razumeti cene, po katerih so podjetja prodajala to posodo do dneva, ko je začela veljati ta naredba. Ta naredba je začela veljati danes.

Mangartska cesta odprta za vsa motorna vozila

Bovec, 28. jun. Uprava za ceste LRS je 25. junija dokončno očistila sneg s ceste od Predela nad Bovcem do planinske koče na Mangartskem sedlu (2072 m). Prevozna je za vsa motorna vozila in vključno avtobuse. Jedilnica v planinski koči bo razširjena ter bodo vsa dela v prihodnjih dnevih, verjetno do 1. julija, končana.

Plaz zasul cesto na Vršič

KRANJ, 28. junija. Včeraj popoldne med hudim neurjem sta se utrgala dva zemeljska plaza in zasula cesto na Vršič. Prvi je zasul cesto na 10 km klanca proti visokogorskemu prelazu, drugi pa na 11 km v bližini Erjavčeve koče. Cesta je začasno zaprta za ves promet. Uprava za ceste LRS je poslala na Vršič buldozer in pričakujejo, da bo očiščena in prevozna za ves promet do sobote.

OB ROBU DOGODKOV

Razpoke v jezu

V zvezi z odnosi z Latinsko Ameriko pripisujejo v Washingtonu poseben pomen dvema dogodkoma: imenovanju posebnega državnega podsekretarja za Latinsko Ameriko (to je, poklicnega diplomata Roberta Woodwarda) in potovanju posebnega Kennedyjevega odposlanca, Adlaia Stevensona, ki se je te dni vrnil iz Latinske Amerike v Washington.

Prvi naj bi odslej vsklajal vse ameriške akcije v Latinski Ameriki, zlasti pa izvajanje pomoči, tako imenovane »Zveze za napredek«, drugi pa naj bi bil na svojem potovanju ugotovil želje in potrebe, ter stališča do medsebojnih odnosov in do Kube (v 18 dneh je obiskal 10 držav, torej je bil povprečno 1.8 dneva v vsaki!).

Najprej o »Zvezi za napredek«. Pet sto milijonov dolarjev v petih letih je bore malo, če pomislimo, da jih je v prav tako dolgem obdobju dobil še enkrat več, denimo, Čangkajšek. Ni pa seveda tako malo. Toda, gre za socialno podporo: graditev šol, bolnišnic, stanovanj. Še te bodo deležne le države, ki so Washingtonu po volji. Pa tudi to je nazadnje njihova stvar. Problem je drugod.

Jasno namreč postane, da tečejo washingtonske »nove ideje« po starih tračnicah. Hoteli bi seveda zamašiti razpoke v jezu — zlasti zabrisati z denarjem misli, ki so se okrepile pod vplivom kubanskih dogodkov, utrditi sedanje družbene ureditve in socialne strukture (tudi diktatorske) in seveda s propagandnim učinkom okrepiti, ali pa vsaj ohraniti svoj vpliv. Vse to kljub temu, da so že nekajkrat »iztirili« prav iz teh tračnic.

Stevenson, pravijo, je izvedel, da v obiskanih državah upajo, da je »Zveza za napredek« samo začetek, da bo temu sledila obilnejša tehnična in gospodarska pomoč — zlasti pa, da bodo ZDA privolile na dogovore o cenah surovin, ki so za večino monokulturnih latinskoameriških držav hrbtenica gospodarstva (padec teh cen, pri čemer kupujejo surovine v glavnem ZDA, je v zadnjem letu povzročil precej več izgube kot 500 milijonov dolarjev). Vsa ta upanja, zlasti poslednje, ki se je zadnja leta spremenila v zahtevo, poudarjajo v Latinski Ameriki vsaj že dvajset let brez vsakega uspeha. Torej ne gre za nova »odkritja«, ampak za že dolgo odprte rane. Toliko o washingtonskih načrtih za »vojno idejo na jugu.

Problem bi bilo treba reševati iz izhodiščne točke, ki je današnjim washingtonskim koncepcijam popolnoma tuja. Washington »rešuje« svetovne probleme z zornega kota Vzhod—Zahod. Toda blokovska politika pomeni vedno manj v smeri Sever—Jug, v smislu, da leži večina razvitih držav na severni polobli, večina nerazvitih pa na južni (čeprav je treba premakniti ekvator nekoliko proti severu). Za države Latinske Amerike, Afrike in jugovzhodne Azije je prav politika Vzhod—Zahod eden izmed poglavitnih razlogov za vse težave na poti napredka — odtod tudi vedno več držav, ki se postavljajo odločno na izvenblokovska stališča.

Isto velja tudi za Latinsko Ameriko. Kuba je bila prva, ki je prebila obroč, katerega je postavila okrog zahodne poloble Severna Amerika. Washington skuša sedaj z vsemi sredstvi, v pomanjkanju idej zlasti z denarjem, ta obroč ponovno strniti in utrditi. Toda — tudi če bi se dalo z denarjem odtehtati želje po samostojnosti in napredku, je tega denarja — 5 sto milijonov dolarjev — za Latinsko Ameriko premalo. Po nekaterih ocenah bi potrebovala vsaj deset milijard dolarjev za investicije, če naj bi krenila na pot napredka. Če že ne logika, pa bi morala vsaj praksa zadnjih let biti za Washington zadosten dokaz, da nobena vsota denarja ne more »kupiti« neke države v smislu, da jo pripelje v ta ali oni tabor. To velja prav tako, če ne še bolj za države Latinske Amerike, ki so nerazvite le gospodarsko, se pa zato ponašajo z množico ljudi visokih idealov in revolucionarnih idej.

Gospodarska pomoč, torej, da, toda brez političnih koncesij. To pa »Zveza za napredek« nikakor ni, niti prvo v pravem pomenu besede, še manj pa drugo — pri tem pa je Latinska Amerika na točki, ko mora naprej, če naj se reši gospodarske more, proč od monokultur k industrializaciji, k gospodarskim odnosom z vsem svetom, proč od duhovnih in tvarnih blokovskih spon.

Za to pa so Stevenson, Woodward in »Zveza za napredek« odločno materialno prerevni in idejno preozki.

A. Furlan

»Ljudje se vedno bolj zanimajo za naju...«
(»New York Times«)

SPOROČILO KAIRSKE VLADE

ZAR proti aneksiji Kuwaita

Ponovna potrditev teze o arabski enotnosti – Upanje, da bo spor med Irakom in Kuwaitom urejen v skladu z življenjskimi interesi medarabske solidarnosti – Enotnost, a ne za vsako ceno

KAIRO, 28. jun. (AP). Minister v vladi ZAR Abdel Kader Hatem je sinoči po radiu izjavil, da je Združena arabska republika proti aneksiji Kuwaita. Izrazil je upanje, da bodo mirno poravnali sedanji spor, ter je poudaril, da si ni mogoče misliti, da bi se dve arabski državi borili druga zoper drugo. Položaj, kakršen je nenadoma nastal med Kuwaitom in Irakom, je »nesrečen«.

Hatem je poudaril, da Združena arabska republika upa, da bo sedanji položaj v zvezi s Kuwaitom urejen v skladu z arabskimi načeli.

Kakor poroča Tanjug iz Kaira, ocenjujejo politični opazovalci sporočilo o stališču ZAR do položaja v zvezi s Kuwaitom kot ponovno potrditev tez o arabski enotnosti, ki jih je predsednik Naser večkrat obrazložil v zadnjem letu dni in po katerih je moč arabsko enotnost uresničevati samo na osnovi popolnoma svobodne opredelitve in enodušno izražene volje ljudstva, nikakor pa ne po principu »enotnost za vsako ceno«.

Tu sodijo, da je sporočilo tudi izraz očitnih prizadevanj, da bi nastalo krizo uredili na najboljši možni način in da bi preprečili, da bi morda škodljivo vplivala na pozitiven razvoj medarabskih odnosov in zlasti na precejšnje zboljšanje odnosov med Irakom in ZAR.

V tem pogledu tu zlasti opozarjajo na zmerni ton sporočila v celoti, na poudarjene izraze obžalovanja zaradi nepričakovanega položaja, ki je nastal med Irakom in Kuwaitom, in na izraženo upanje, da bo položaj urejen v skladu z življenjskimi interesi medarabske solidarnosti in sodelovanja. Tukajšnji politični krogi pri tem poudarjajo, da ZAR izraža svoje trdno prepričanje, da ljudstvi Iraka in Kuwaita, prežeti z idejami arabskega nacionalizma, v bistvu povezujejo mnogo globlje in trajnejše vezi, kakor pa so tradicije otomanskega imperija, vezi, ki lahko v ustreznih razmerah pripeljejo do popolne, resnične enotnosti, zasnovane na enodušni svobodni volji ljudstva.

Takšna stališča in gledišča – poudarjajo politični opazovalci v Kairu – zelo jasno opozarjajo na čvrsto politično smer in prizadevanja ZAR, da bi v sedanjem mednarodnem položaju in v sedanjem boju za odpravo kolonializma, zagotovitev popolne neodvisnosti in okrepitev vloge in vpliva neodvisnih arabskih držav storila vse ne le za ohranitev, ampak tudi za nadaljnji pozitivni razvoj medarabskih odnosov in medarabskega sodelovanja in solidarnosti.

Kennedy in Hruščev o Berlinu

Washington, 28. jun. (Reuter). Na današnji tiskovni konferenci je predsednik ZDA Kennedy zavrnil sovjetski predlog o svobodnem mestu Berlinu. Rekel je, da od njega niso zahtevali delne mobilizacije zaradi Berlina in pripomnil, da proučujejo ukrepe, ki bi jih lahko napravil Zahod za izpolnitev svojih obveznosti do Berlina. O sovjetski spomenici glede Berlina in o poznejših govorih sovjetskih in vzhodnonemških voditeljev pa je dejal, da so »usmerjeni k povečanju napetosti«.

Moskva, 28. jun. (TASS). Premier Hruščev je danes v Moskvi izjavil, da bo ZSSR sklenila mirovno pogodbo z DR Nemčijo in da bo storila »nujne ukrepe za krepitev svoje varnosti, če bodo sovražniki miru in miroljubne koeksistence vsilili razgovor s pozicije sile. Hruščev je nadalje dejal, da je ZSSR pripravljena na razgovore o Berlinu. Veliko bolj bi bila v zadovoljstvo perspektiva, da sklenemo mirovno pogodbo z obema nemškima državama, in to skupaj z vsemi zavezniki iz antihitlerjevske koalicije, je rekel Hruščev. Sovjetski premier je nadalje poudaril, da Sovjetska zveza ne grozi nikomur, ko predlaga sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo in rešitev berlinskega vprašanja.

Hruščev je nadalje pohvalno govoril o sugestiji britanskega feldmaršala Montgomeryja, naj bi se evakuirale vse tuje čete iz Evrope in naj bi se ukinile vse vojaške baze v inozemstvu, iz Berlina pa naj bi se umaknile vse vojaške enote.

JUŽNI VIETNAM

Upor proti Din Diemu se širi

Več kot 15.000 oboroženih borcev gibanja Vietkong – Saigonska vlada ni uveljavila nobene obljubljene reforme

LONDON, 28. jun. (Tanjug). Po vesteh iz londonskih listov iz Sajgona se v Južnem Vietnamu čedalje bolj širi boj proti Ngo Din Diemovem režimu.

Dopisnik »Daily Telegrapha« piše, da cenijo število oboroženih borcev gibanja Vietkong na več kot 15.000. Vsak dan pa se jim pridružuje čedalje več nezadovoljnih državljanov.

Uspehi gverilskih enot Vietkonga so tako zelo strli moralo Din Diemovih pristašev, da celo nekateri njegovi najbližji sodelavci napovedujejo propad režima. Večina prebivalcev v gorskih delih države se je obrnila zoper Diemovo korumpirano vlado, katere položaj se je poslabšal zlasti v zadnjih mesecih.

List poudarja, da se pristaši sajgonskega režima boje, da bodo imele Diemove enote kmalu pod svojim nadzorstvom samo večja mesta z močnimi garnizijami, medtem ko bo vse ostalo ozemlje nadziralo gibanje Vietkong. Po mnenju lista te napovedi niso brez podlage glede na naraščajoče nezadovoljstvo ljudstva.

Dopisnik lista pravi, da je ljudstvo nezadovoljno zato, ker vlada v Sajgonu ni uveljavila nobene reforme, čeprav je po neuspelem vojaškem udaru v lanskem novembru obljubila številne reforme. Življenjske razmere v tej policijski državi, kot jo je krstil dopisnik »Daily Telegrapha«, postajajo čedalje slabše, tako da izgublja režim vsako oslombo ne samo v širokih ljudskih množicah, ampak tudi med tistimi, predvsem intelektualci, ki so jih doslej imeli za vdane Diemovemu režimu.

Gizenga zahteva evakuacijo Lovaniuma

LEOPOLDVILLE, 28. junija. (AP). Minister za delo v vladi premiera Gizenge Jacques Masina je izjavil, da se bo premier Gizenga udeležil dela kongoškega parlamenta samo, če bodo območja okrog univerze Lovanium, kjer naj bi bilo zasedanje, popolnoma evakuirali. Rekel je, da velja to tudi za študente in profesorje te univerze, ki žive v okolici.

Masina, ki v imenu zakonite kongoške vlade proučuje varnostne ukrepe za zasedanje kongoškega parlamenta, je izjavil, da je zadovoljen z akcijami poveljstva sil OZN, ki naj zagotovi normalno delo kongoškega parlamenta po devetmesečni prekinitvi.

Upor v Angoli vse bolje organiziran

Lizbona, 28. jun. (AFP). Delovanje osvobodilnih sil v pokrajini Luande, na severu Angole, je iz dneva v dan bolje organizirano.

Iz nove taktike in operacij osvobodilnih sil lahko sklepamo, da so si zadale cilj, sistematično napadati portugalske kolonialne enote na cestah severne Angole in preprečiti, da bi na tem področju spravili pridelek kave. Na plantažah kave v Luandi pridelajo okrog 40% vse kave v Angoli.

Reuter poroča iz Luande, da je včeraj prispelo v to mesto 3000 novih portugalskih vojakov, ki bodo okrepili portugalske čete v Angoli.

LAOS

Delo konference zastaja

NEW YORK, 28. jun. (AP). Voditelj ameriške delegacije na mednarodni konferenci o Laosu Harriman je prispel v Washington. Ameriški vladi bo poročal o dosedanjem poteku pogajanj na konferenci v Ženevi.

Harriman je izjavil, da so na konferenci dosegli splošni sporazum o tem, da je treba ustanoviti koalicijsko vlado v Laosu, da pa so različnega mišljenja o tem, kako bi bilo treba sestaviti novo vlado. Rekel je, da ženevska konferenca ni obtičala v zagati in da nobena delegacija ni izjavila, da bodo pogajanja v Ženevi prekinjena.

Tudi podpredsednik vlade in obrambni minister vientianskega režima general Nosavan je danes z letalom odpotoval iz Ženeve v Washington na razgovore s funkcionarji State Departementa. Novinarjem je povedal, da odhaja v Washington na povabilo ameriške vlade in kot predstavnik premiera Buna Uma.

Ženeva, 28. jun. (Tanjug). Nenadni odhod voditelja ameriške delegacije Harrimana na posvetovanje v Washington in povabilo ameriške vlade generalu Fumiju Nosavanu, »močnemu človeku« Bun Umove vientianske vlade, naj obišče glavno mesto ZDA, so vzbudili zelo živahne komentarje v Palači narodov in med novinarji v ženevskem domu tiska, ki spremljajo delo konference o Laosu. Kakor je izjavil ameriški predstavnik za tisk, je bil Fumi Nosavan povabljen v Washington, da bi z visokimi ameriškimi funkcionarji proučil rezultate razgovorov treh laoških princev v Zürichu in razvoj sedanjega položaja v Laosu. Teh razgovorov se bo udeležil tudi voditelj ameriške delegacije Harriman.

Predstavnik zakonite laoške vlade Suvana Fuma ni sprejel povabila, naj obišče Washington, vendar ga tudi ni docela odklonil. Izjavil je, da bo na povabilo odgovoril »glede na program svoje dejavnosti v bližnji prihodnosti«.

Harrimanov odhod, obisk Fumija Nosavana v Washingtonu in povabilo Suvani Fumi si tu razlagajo kot sestavne dele kombinirane ameriške akcije izven okvira ženevske konference, ki čedalje bolj zastaja. Suvana Fuma, o katerem pričakujejo, da bo imenovan za predstavnika začasne koalicijske vlade, očitno ni hotel — po züriških razgovorih in doseženih sporazumih o programu koalicijske vlade nevtralnega in neodvisnega Laosa — z obiskom v ZDA povzročiti reagiranje in komentarje, ki bi utegnili njegovo sedanje stališče in njegovo bodočo dejavnost postavljati v dvomljivo luč. V krogih ameriške delegacije v Ženevi pa poudarjajo, da bi ZDA rade dosegle mednarodni sporazum o Laosu in da ne nameravajo »blokirati« razvoja dogodkov v Laosu, iščejo pa način, da bi se zavarovale pred »morebitnimi presenečenji«.

VENEZUELA

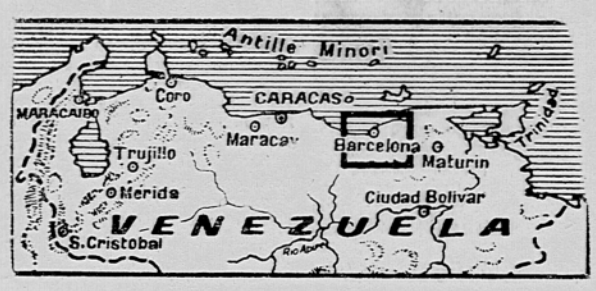
Betancourt zatrl upor desnice

Poskus pristašev bivšega diktatorja Pereza Jimeneza se ni posrečil – Polovili so več kolovodij upora

HAVANA, 28. jun. (Tanjug) Uradno poročajo, da je po večdnevnih spopadih na področju mesta Barcelone, vzhodno od Caracasa, v Venezueli danes popoln red in mir. Kakor poudarjajo, je vlada Romula Betancourta z naglo akcijo lojalnih čet in ob podpori vodilnih političnih organizacij in sindikatov razbila poskus vojaškega udara in je zdaj gospodar položaja v državi.

Pristaši bivšega diktatorja Pereza Jimeneza so se uprli predvčerajšnjim. V zadnjem mesecu dni je bil to tretji upor zarotnikov. Zarotniki so zasedli lokalno radijsko postajo, zajeli funkcionarje oblasti in napadli sedež vladne Stranke demokratske akcije v Barceloni. Hkrati so povzročili incidente tudi na področjih Guaire in petrolejske luke Cruz, vendar so bile tudi te zarote naglo zatrte.

Kakor sodijo, gre pri včerajšnjih dogodkih za nov pritisk ostankov diktature in sil s skrajne desnice v naporih, da bi prisilili Betancourtovo vlado do popuščanja. Vzlic nekaterim notranjim protislovjem sodijo, da je Betancourtova vlada nadalje deležna znatne podpore in da je zato še vedno izključena možnost temeljitejših preokretov na desno. Opozarjajo pa na to, da se je uporniško gibanje začelo prav kmalu potem, ko je sodišče v ZDA ugodilo zahtevi Caracasa po izročitvi pobeglega diktatorja Pereza Jimeneza in neposredno pred napovedanim začetkom sodne obravnave proti zarotnikom, ki so sodelovali v lanskem vojaškem uporu v San Cristobalu.

Iz poročil o razvoju operacij je razvidno, da je bil upor široko zasnovan in da so hoteli pristaši diktature vreči Romula Betancourta. Neuradno poročajo, da je v spopadih v Barceloni padlo 40 ljudi.

Kot tudi večkrat prej ob podobnih priložnostih je včerajšnji Betancourtov poziv ljudstvu, naj ohrani demokratično ustavno ureditev vzbudil velik odmev v državi. Sindikat petrolejskih delavcev je razglasil splošno stavko v znamenju, da nasprotuje zaroti. Večje število državljanov se je pridružilo brigadi, ki so jo poslali v Barcelono.

Kakor so davi objavili, je oblastem uspelo poloviti več kolovodij upora, vendar so nekateri zarotniški oficirji pobegnili z vojaškim letalom na nizozemski otok Curacao.

De Gaulle: pogajanja z Alžirci se bodo nadaljevala

Pariz, 28. jun. (Reuter). – Predsednik de Gaulle je včeraj govoril na sprejemu za poslance in senatorje francoskega parlamenta na vrtu Elizejske palače Izjavil je, da se bodo nadaljevala francosko-alžirska pogajanja. Kakor je rekel, je treba alžirski problem urediti do konca tega leta.

De Gaulle je tudi povedal, da je ukazal, naj se francoska divizija iz Alžirije vrne v Francijo, in da se bodo vrnile tudi druge enote, ni pa povedal, kdaj.

Po vesteh AP iz Kaira je predstavnik začasne alžirske vlade danes izjavil, da de Gaullov sklep o umiku francoske divizije iz Alžirije nima nobenega vojaškega pomena in ne bo vplival na alžirsko vojno. Rekel je, da gre tu morda za eno izmed divizij, ki so jih poslali v Alžirijo, da bi zatrle generalski upor proti de Gaullu v letošnjem aprilu in ki se zdaj vrača po opravljeni nalogi.

Decentralizacija na Poljskem

Varšava, 28. jun. (Tanjug) Osmi plenum CK Združene delavske partije Poljske, ki je sinoči končal dvodnevno delo, je sprejel sklepe o osnovnih smereh nadaljnjega razvoja dejavnosti ljudskih odborov.

Po sklepih plenuma se bo okrepila vloga okrajnih odborov, ki naj postopno postanejo »osnovni člen v sistemu ljudskih odborov«. To decentralizacijo bodo izvedli, ne da b; povečali skupnega števila uslužbencev v omrežju ljudskih odborov.

Novost in morda najvažnejši ukrep pomenijo sklepi plenuma o tem, da vojvodski okrajni in vaški odbori ustrezno vplivajo na razvoj celotnega gospodarstva — tako splošnega, ki ga sicer upravljajo centralistično, kot lokalnega, na območju odborov. Ta pooblastila imajo odbori za vpliv na planiranje, oblikovanje gospodarske strukture področij, koordinacijo med splošno in lokalno industrijo tega področja, nadalje so vojvodski in okrajni odbori procentualno deležni dohodka osnovnih podjetij na njihovem območju itd.

Kuba priznala začasno alžirsko vlado

Havana, 28. jun. (Tanjug) Kubanska vlada je sinoči priznala začasno vlado alžirske republike. Sklep o pripoznanju vlade Ferhata Abasa so sprejeli na sinočnji seji ministrskega sveta, ki jih je predsedoval predsednik republike Oswaldo Dorticos.

Sedem let za udeležbo pri puču

Pariz, 28. junija. (AFP). Posebno vojaško sodišče v Parizu je sinoči obsodilo še enega udeleženca vojaškega upora v Alžiru Podpolkovnik Charles de la Chapelle je bil obsojen na sedem let zapora.

Johnson o ameriško-sovjetskih odnošajih

Washington, 28. jun. (Tanjug) Podpredsednik ZDA Johnson je izjavil, da Kennedyjevi vladi ni uspelo najti osnove za zboljšanje sodelovanja s Sovjetsko zvezo in da je prišel čas, ko je treba »odkrito spregovoriti« o ameriško-sovjetskih odnosih. Obdolžil je sovjetsko vlado »premišljene kampanje« preizkušanja sil in enotnosti ZDA. Pripomnil pa je, da noče govoriti »bojevito« in da njegova vlada ponovno vabi Sovjetsko zvezo, naj »lepe besede podkrepi z lepimi dejanji«.

Johnson je govoril včeraj na konferenci ameriških guvernerjev v Honoluluju, vendar so njegov govor objavili v Washingtonu šele potem, ko ga je poprej odobril predsednik Kennedy.

Johnson je izrazil mnenje, da je sovjetska politika v zadnjih mesecih »vrgla senco na svetovno prizorišče«. Pozval je Američane, naj enotno podpro predsednika Kennedyja, »ki zadeva na velike probleme našega časa«. O berlinski krizi se je izrazil kot o »najhujšem od vseh izzivanj«.

OSTRA REAKCIJA AMERIŠKIH SINDIKATOV

Washington, 28. jun. (Tanjug) Voditelji ameriškega sindikalnega gibanja ostro odgovarjajo na sklep predsednika Kennedyja, da bo uveljavil Taft-Hartleyev zakon zoper stavkajoče pomorščake. Če bo Kennedy po proceduri, ki je zdaj v teku, konec tedna posegel po tem zakonu, se bo moralo kakih 75.000 pomorščakov, ki stavkajo, takoj vrniti na delo za 80 dni.

Sedanja stavka pomorščakov je prvič po 24 letih ohromila vsako dejavnost ameriške trgovske mornarice v vseh lukah Atlantika, Mehiškega zaliva in Pacifika, na vseh vrstah ladij — od potniških do tankerjev. V sporu z lastniki ladij je osnovna zahteva sindikata pomorščakov, da uveljavijo nove kolektivne pogodbe tudi za posadke ameriških ladij, ki plovejo pod zastavami Liberije, Paname in Hondurasa.

Vodstvo ameriške sindikalne konfederacije je enodušno podprlo stališče stavkajočih pomorščakov. Nezadovoljstvo zaradi Kennedyjeve grožnje, da bo uveljavil Taft-Hartleyev zakon, se je še povečalo spričo razočaranja, da posega po teh ukrepih vlada, k izvolitvi katere je iskreno pripomogla AFL-CIO. Opozarjajo tudi na to, da je tudi Kennedy kot poslanec v Kongresu glasoval proti Taft-Hartleyevemu zakonu in ga je pozneje večkrat obsodil kot nedemokratičen ukrep.

TELEGRAMI

LONDON. – Britanski minister za delo Haere je odpotoval v Akro, da bi ugotovil, kako mislijo v državah, ki so članice Commonwealtha, o morebitni priključitvi Velike Britanije k Skupnemu evropskemu trgu. Haere bo razen Gane obiskal tudi druge afriške države, ki so članice Britanske skupnosti narodov.

BONN. – Podpredsednik ZAR Abdel Latif Bogdadi, ki je na obisku v Zahodni Nemčiji, se je v Bonnu razgovarjal z zahodnonemškim gospodarskim ministrom Erhardom. Zahodna Nemčija bo nudila Združeni arabski republiki dolgoročno finančno pomoč za zgraditev jezu na Evfratu v sirski pokrajini ZAR.

DUNAJ. – V Schwechatu blizu Dunaja je začela obratovati ena najmodernejših rafinerij nafte v Evropi, ki bo letno predelovala 2,5 milijona ton, tako da bo lahko krila skoraj vse avstrijske potrebe.

COLOMBO. – Cejlon bo predlagal ustanovitev skupnega trga držav jugovzhodne Azije, z namenom, da bi stabilizirali cene surovin, ki jih kupujejo zahodnoevropske države. Ustanovitev skupnega trga jugovzhodne Azije naj bi pripomogla k temu, da bi odvrnili »hudo nevarnost za gospodarstvo držav jugovzhodne Azije, ki jo pomeni dejavnost Skupnega evropskega trga«.

ANKARA. – Po podatkih generalne statistične direkcije Turčije je znašal plačilni primanjkljaj Turčije v prvih štirih mesecih tega leta 212 milijonov turških lir (nad 23,5 milijona dolarjev).

TOKIO. – V najhujših viharjih, ki so letos divjali nad Japonsko, je po doseganih podatkih našlo smrt 52 ljudi, 88 jih pogrešajo, 112 pa je bilo poškodovanih. Zlasti ogrožen je jugozahodni del države. Brez strehe je ostalo 130.000 ljudi. Materialno škodo cenijo na več kot 12 milijonov dolarjev.

PRAGA. – V Pragi so se začela pogajanja gospodarskih delegacij vlad Sovjetske zveze in ČSSR o nekaterih vprašanjih, ki se nanašajo na splošno perspektivo razvoja gospodarstev Sovjetske zveze in ČSSR do leta 1980.

MANILA. – Epidemiji grine, ki že mesec dni i pol razsaja na Filipinih, se je pred 15 dnevi pridružila še epidemija dizenterije. Sanitarni organi so zelo v skrbeh, ker je za obema boleznima umrle že kakih 200 ljudi.

TEHERAN. – Vojaško sodišče v Teheranu je obsodilo voditelja iranske Delavske stranke Mozafarja Maganja na dve leti ječe. Obtožili so ga, da je grozil policijskim oficirjem.

WASHINGTON. – Senatni odbor za vesolje je odobril predlog predsednika Kennedyja, naj bi za vesoljske raziskave odobrili vsoto 1.784.300.000 dolarjev.